

**CÜNEYT ARCAYÜREK'İN
SEÇİLMİŞ ON ESERİNİN İÇERİK ÇÖZÜMLEMESİ:
KAMU YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR ARAŞTIRMA**

YELİZ BULUT

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Selahattin BAKAN

**İnönü Üniversitesi SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin Kamu
Yönetimi Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ Olarak Hazırlanmıştır.**

Ağustos, 2006

Malatya

**CÜNEYT ARCAYÜREK'İN
SEÇİLMİŞ ON ESERİNİN İÇERİK ÇÖZÜMLEMESİ:
KAMU YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR ARAŞTIRMA**

YELİZ BULUT

**İnönü Üniversitesi SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin Kamu
Yönetimi Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ Olarak Hazırlanmıştır.**

Ağustos, 2006

Malatya

**CÜNEYT ARCA YÜREK'İN SEÇİLMİŞ ON ESERİNİN İÇERİK
ÇÖZÜMLEMESİ: KAMU YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR ARAŞTIRMA**

Yeliz BULUT

İÇİNDEKİLER

Onay Sayfası

Onur Sözü

Önsöz

Özet ve Anahtar Sözcükler

İçindekiler

Çizelgeler Dizelgesi

Kısaltmalar Dizelgesi

BİRİNCİ KESİM:

ARAŞTIRMA HAKKINDA AÇIKLAMALAR

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, DENENCESİ, AMACI VE YÖNTEMİ...	1
1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi	1
1.1.1. Araştırmanın Konusu.....	1
1.1.2. Araştırmanın Önemi.....	2
1.2. Araştırmanın Denenceleri ve Amacı.....	2
1.2.1. Araştırmanın Denenceleri.....	2
1.2.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Yöntemi.....	3
1.4. Araştırmanın Bilgi İşleme ve Derleme Araçları.....	3
1.5. Kavram Tanımları.....	4
1.6. Araştırmanın Sunuş Sırası.....	7

İKİNCİ KESİM:

CÜNEYT ARCA YÜREK'İN SEÇİLMİŞ ON ESERİNİN VE CÜNEYT ARCA YÜREK'İN TANITILMASI

2. CÜNEYT ARCA YÜREK'İN SEÇİLMİŞ ON ESERİ VE CÜNEYT ARCA YÜREK HAKKINDA DAHA ÖNCE YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR.....	9
2.1. Cüneyt ARCA YÜREK'in Seçilmiş On Eseri Hakkında Daha Önce Yapılmış Araştırmalar.....	9
2.2. Cüneyt ARCA YÜREK Hakkında Daha Önce Yapılmış Araştırmalar...	9
2.3. Cüneyt ARCA YÜREK'in Bazı Kitapları Üzerine Eleştiriler.....	10
3. CÜNEYT ARCA YÜREK'İN YAŞAM ÖYKÜSÜ.....	14
3.1. Cüneyt ARCA YÜREK'in Hayatı.....	14
3.2. Cüneyt ARCA YÜREK'in Gazetecilik Mesleği'nde Aldığı Ödül ve Cezalar	15
3.2.1. Cüneyt ARCA YÜREK'in Gazetecilik Mesleği'yle ilgili Aldığı Ödüller.....	15
3.2.2. Cüneyt ARCA YÜREK'in Gazetecilik Mesleği'yle İlgili Aldığı Cezalar.....	16
4. CÜNEYT ARCA YÜREK'İN SEÇİLMİŞ ON ESERİNİN TÜRÜ İÇİNDEKİ ÖNEMİ VE ÖZELLİKLERİ.....	18
4.1. Cüneyt ARCA YÜREK'in Seçilmiş On Eserinin Türü İçindeki Önemi..	18
4.2. Cüneyt ARCA YÜREK'in Seçilmiş On Eserinin Türü İçindeki Özellikleri	19

ÜÇÜNCÜ KESİM:

CÜNEYT ARCA YÜREK'İN SEÇİLMİŞ ON ESERİNİN İÇERİK ÇÖZÜMLEMESİ (ANALİZİ)

5. İÇERİK ÇÖZÜMLEMESİNİN TABANINI OLUŞTURAN ANAHTAR KELİMELEK (KONULAR) VE BUNLARIN SEÇİLME NEDENLERİ.....	20
5.1. İçerik Çözümlemesinin Tabanını Oluşturan Anahtar Kelimeler.....	20

5.2. İçerik Çözümlemesinin Tabanını Oluşturan Anahtar Kelimelerin (Konuların) Seçilme Nedenleri.....	22
6. “CÜNEYT ARCA YÜREK’İN ‘DEMOKRASİ DÖNEMECİNDE ÜÇ ADAM’ KİTABI”NIN “ÇANKAYA KAVGALARI”, “DEMOKRASİ” VE “ÜÇ ADAM” ANAHTAR KELİMELERİNE (KONULARINA) GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ.....	28
6.1. “Cüneyt ARCA YÜREK’İN ‘Demokrasi Dönemecinde Üç Adam’ Kitabı”nın “Çankaya Kavgaları” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	28
6.1.1. Çankaya Köşkü ile Başbakanlık Konutu Arasında Geçen Siyasi Çekişmeler.....	29
6.1.2. Askeri Çevrenin Cumhurbaşkanlığı Makamına Etkileri.....	30
6.1.3. Çankaya Köşkü’ne Çıkmak İçin Siyasi Yaşamda Neler Yapılabilir.....	31
6.2. “Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Demokrasi Dönemecinde Üç Adam’ Kitabı”nın “Demokrasi” Anahtar Kelimesine Göre Çözümlemesi	34
6.3. “Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Demokrasi Dönemecinde Üç Adam’ Kitabı”nın “Üç Adam” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi	43
7. ”CÜNEYT ARCA YÜREK’İN ‘BİR GİDEN-BİR GELEN-BİR BEKLEYEN’ ADLI KİTABI”NIN “BİR GİDEN”, “BİR GELEN” VE “BİR BEKLEYEN” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ.....	47
7.1. ”Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen’ Adlı Kitabı”nın “Bir “Giden” Anahtar Kelimesine Göre Çözümlemesi.....	47
7.2. “Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen’ Adlı Kitabı”nın “Bir Gelen” Anahtar Kelimesine Göre Çözümlemesi.....	48
7.3. “Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Bir Giden – Bir Gelen -Bir Bekleyen’ Adlı Kitabı”nın “Bir Bekleyen” Anahtar Kelimesine Göre Çözümlemesi...	51

8. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN ‘KRİZ DOĞURAN SAVAŞ’ KİTABI”NIN “TEK ADAM” VE “TEK ADAMLIĞA TEPKİ” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ.....	54
8.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Kriz Doğuran Savaş’ Kitabı”nın “Tek Adam” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	54
8.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Kriz Doğuran Savaş’ Kitabı”nın “Tek Adamlığa Tepki” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	58
9. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN ‘BEKLEYEN ADAMIN GERÇEKLEŞEN DÜŞÜ’ ADLI KİTABI”NIN “BEKLEYEN ADAM’IN ÖZAL’LA MÜCADELESİ” VE “GERÇEKLEŞEN DÜŞ” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ.....	61
9.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü’ Adlı Kitabı”nın “Bekleyen Adam’ın ÖZAL’la Mücadelesi” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	61
9.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü’ Adlı Kitabı”nın “Gerçekleşen Düş” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi	65
10. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN ‘ETEKLİ DEMOKRASİ’ ADLI KİTABI”NIN “ETEKLİ DEMOKRASİYE GEÇİŞ” VE “ETEKLİ DEMOKRASİLİ DÖRT AY” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ.....	67
10.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Etekli Demokrasi’ Adlı Kitabı”nın “Etekli Demokrasiye Geçiş” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	67
10.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Etekli Demokrasi’ Adlı Kitabı”nın “Etekli Demokrasili Dört Ay” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	70

11. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN ‘SESSİZ DARBE’ ADLI KİTABI”NIN “27 MART 1994 YEREL SEÇİMİNİN SONUÇLARI” VE “SESSİZ DARBE” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ....	74
11.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Sessiz Darbe’ Adlı Kitabı”nın “27 Mart 1994 Yerel Seçiminin Sonuçları” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	74
11.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Sessiz Darbe’ Adlı Kitabı”nın “Sessiz Darbe” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	78
12. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN ‘ÇANKAYA MUHALEFETİ’ ADLI KİTABI”NIN “ÇANKAYA MUHALEFETİ VARDIR” VE “ÇANKAYA MUHALEFETİ YOKTUR” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ.....	83
12.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Çankaya Muhalefeti’ Adlı Kitabı”nın “Çankaya Muhalefeti Vardır” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	83
12.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Çankaya Muhalefeti’ Adlı Kitabı”nın “Çankaya Muhalefeti Yoktur” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	87
13. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN ‘GERİ GİDİŞE İZİN YOK’ ADLI KİTABI”NIN “DARBEYE İLK ADIM” VE “ADIM ADIM DARBEYE DOĞRU” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ.....	90
13.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Geri Gidişe İzin Yok’ Adlı Kitabı”nın “Darbeye İlk Adım” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	90
13.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Geri Gidişe İzin Yok’ Adlı Kitabı”nın “Adım Adım Darbeye Doğru” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	93

14. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN ‘BİR İKTİDAR-BİR İHTİLAL (1955-1960)’ ADLI KİTABI”NIN “BİR İHTİLAL” VE “BİR İKTİDAR” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ.....	103
14.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Bir İktidar-Bir İhtilal (1955-1960)’ Adlı Kitabı”nın “Bir iktidar” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi....	103
14.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Bir İktidar-Bir İhtilal (1955-1960)’ Adlı Kitabı”nın “Bir İhtilal” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	105
15. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN ‘ÇANKAYA HESAPLAŞMASI’ ADLI KİTABI”NIN “DEMOKRASİ VE TURGUT ÖZAL’IN ÇANKAYA’YA ÇIKMA HEVESİ” VE “ÇANKAYA HESAPLAŞMASI” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ.....	109
15.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Çankaya Hesaplaşması’ Adlı Kitabı”nın “Demokrasi ve Turgut ÖZAL’in Çankaya’ya Çıkma Hevesi” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi.....	109
15.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Çankaya Hesaplaşması’ Adlı Kitabı”nın “Çankaya Hesaplaşması” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi...	111
16. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN SEÇİLMİŞ ON ESERİ”NİN İÇERİK ÇÖZÜMLEMESİNİN ZAMANA, MEKANA VE KONUYA GÖRE “TUTARLILIK DURUMU”.....	114
16.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in Seçilmiş On Eseri”nin İçerik Çözümlemesinin Zamana Göre “Tutarlılık Durumu”.....	114
16.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in Seçilmiş On Eseri”nin İçerik Çözümlemesinin Mekana Göre “Tutarlılık Durumu”.....	114
16.3. “Cüneyt ARCAYÜREK’in Seçilmiş On Eseri”nin İçerik Çözümlemesinin Konuya Göre “Tutarlılık Durumu”	115

17. GAZETECİ-YAZAR CÜNEYT ARCAYÜREK'İN TÜRK TOPLUMSAL YAŞAMI'NA KATKILARI VE GELECEKTE BU YAZARIN ESERLERİNDEN NASIL YARARLANILABİLİR?.....	116
17.1. Cüneyt ARCAYÜREK'in Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları.....	116
17.2. Gazeteci-Yazar Cüneyt ARCAYÜREK'in Eserlerinden ve Fikirlerinden Gelecekte Daha İyi Yararlanmak İçin Neler Yapılabilir?.....	117

DÖRDÜNCÜ KESİM:

GENEL DEĞERLENDİRME

18. BULGULAR, ÖNERİLER VE GENEL SONUÇ.....	119
18.1. Bulgular.....	119
18.2. Öneriler.....	120
18.3. Genel Sonuç.....	121
EKLER.....	123
Ek.1. Cüneyt ARCAYÜREK'İN Sınıflandırılmış Bütün Yapıtlarının Dizelgesi.....	123
Ek.2. Cüneyt ARCAYÜREK'in Kronolojik Sırayla Verilmiş Bütün Yapıtlarının Dizelgesi.....	125
Ek.3. Cüneyt ARCAYÜREK'in Araştırma İçin Seçilmiş On Eseri'nin Dizelgesi.....	126
KAYNAKÇA.....	127

ONAY SAYFASI

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İş bu çalışma, Jürimiz tarafından Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Jüri Üyesi

Jüri Üyesi

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans Tezi olarak İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'na sunduğum "Cüneyt ARCAYÜREK'in Seçilmiş On Eserinin İçerik Çözümlemesi: Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma" başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını, bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Yeliz BULUT

ÖNSÖZ

1928’de Ankara’da doğmuş ve ilk olarak 1947’de Ulus Gazetesi’nde gazeteciliğe adımını atmış, 59 yıldır da bu mesleği alnının akı ve büyük bir özveriyle icra eden Cüneyt ARCAYÜREK’in seçilmiş on eserinin içerik çözümlemesinin yapıldığı bu araştırma, bilindiği kadarıyla şu ana kadar bilimsel temellere dayanılarak yapılan ilk ve tek kapsamlı araştırmadır.

Engin gazetecilik, tecrübe ve gözlemlerinin ürünü olan Cüneyt ARCAYÜREK’in araştırma için seçilmiş kitaplarının incelenmesi, Türkiye Cumhuriyeti’nin yakın siyasi tarihine ışık tutması, Türk Yönetimi’nin içinde bulunduğu siyasal sistem ve kültürün açığa vurulmuş olması ile Türkiye’deki demokrasi ve yönetim anlayışının ortaya konması açısından önemlidir.

Türk Kamu Yönetimine katkıda bulunacak olan bu çalışmamda bana en fazla desteği veren “ömrümün en büyük emekçileri” anneme ve babama teşekkürü bir borç bilmekteyim.

Ayrıca bu araştırmamda yol göstericiliğiyle yardımlarını benden esirgemeyen Danışman Sayın Yrd.Doç.Dr.Selahattin BAKAN’a ve Cüneyt ARCAYÜREK’in kitaplarını araştırmaya beni teşvik ederek yakın dönem Türk Siyaseti ve Demokrasisi’nin seyrini gözler önüne sermemi ve Kamu Yönetimine katkı sağlayacağına inandığım bu çalışmaya imza atmamı sağlayan Sayın Prof.Dr. S.Kemal KARTAL’a en içten saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Yeliz BULUT

**CÜNEYT ARCA YÜREK'İN BAZI KİTAPLARININ İÇERİK
ÇÖZÜMLEMESİ:**

KAMU YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR ARAŞTIRMA

Yüksek Lisans Tezi, **Yeliz BULUT**, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Ağustos 2006

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Selahattin BAKAN

ÖZET VE ANAHTAR SÖZCÜKLER

Cüneyt ARCA YÜREK'in Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler adlı kitap serisinin "Demokrasi Dönemecinde Üç Adam", "Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen", "Kriz Doğuran Savaş", "Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü", "Etekli Demokrasi", "Sessiz Darbe", "Çankaya Muhalefeti" ve "Geri Gidişe İzin Yok" kitapları, Cüneyt ARCA YÜREK Açıklıyor isimli yazı dizisinin üçüncü kitabı olan "Bir İktidar-Bir İhtilal (1955-1960)" ve Cüneyt ARCA YÜREK Dizisi adlı serinin "Çankaya Hesaplaşması" kitaplarının içerik çözümlemesinin yapıldığı bu bilimsel araştırma Türkiye'nin yakın tarihine ışık tutmuş, Türk Demokrasisi'nin gelişim çizgilerini ortaya koymuş, Türk siyasal yapısının işleyişini göstermiş ve Türk Siyaset Hayatına damgasını vurmuş belli başlı siyasetçilerin etrafında gelişen siyasal olayları yansıtmıştır. Özenle ve kitabın ana temasını verecek şekilde seçilmiş anahtar kelimelerle Cüneyt ARCA YÜREK'in araştırmaya konu edilmiş kitapları Kamu Yönetimi açısından incelenmiş ve şu ana kadar tesbit edilmiş konusunda tek ve en kapsamlı çalışma ortaya çıkmıştır. Araştırmanın temelini oluşturan anahtar sözcükler şunlardır:

Adım Adım Darbeye Doğru
Bekleyen Adamın ÖZAL'la Mücadelesi
Bir Bekleyen
Bir Gelen
Bir Giden
Bir İhtilal
Bir İktidar
Çankaya Hesaplaşması
Çankaya Kavgaları
Çankaya Muhalefeti Vardır
Çankaya Muhalefeti Yoktur
Darbeye İlk Adım
Demokrasi
Demokrasi ve Turgut ÖZAL'ın Çankaya'ya Çıkma Hevesi
Etekli Demokrasili Dört Ay
Etekli Demokrasiye Geçiş
Gerçekleşen Düş
27 Mart 1994 Yerel Seçiminin Sonuçları
Sessiz Darbe
Tek Adam
Tek Adam'lığa Tepki
Üç Adam

ÇİZELGELER DİZELGESİ

Çizelge 1. Bulgular ve Öneriler Çizelgesi

KISALTMALAR DİZELGESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ANAP	: Anavatan Partisi
AP	: Adalet Partisi
BBP	: Büyük Birlik Partisi
BTP	: Büyük Türkiye Partisi
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
DDK	: Devlet Denetleme Kurulu
DP	: Demokrat Parti
DSP	: Demokratik Sol Parti
DYP	: Doğru Yol Partisi
HP	: Halkçı Parti
KEİ	: Karadeniz Ekonomik İşbirliği
MDP	: Milliyetçi Demokrasi Partisi
MGK	: Milli Güvenlik Kurulu
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
REFAH-YOL	: Refah Partisi-Doğru Yol Partisi'nin Kurduğu 57. Koalisyon Hükümeti
RP	: Refah Partisi
SHP	: Sosyalist Halk Partisi
SODEP	: Sosyal Demokrat Parti
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
YAŞ	: Yüksek Askeri Şura

**CÜNEYT ARCA YÜREK'İN SEÇİLMİŞ ON ESERİNİN İÇERİK
ÇÖZÜMLEMESİ: KAMU YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR
ARAŞTIRMA**

Yeliz BULUT

**BİRİNCİ KESİM:
ARAŞTIRMA HAKKINDA AÇIKLAMALAR**

Araştırmanın bu kesiminde araştırmanın konusu, denencesi, amacı ve yöntemi altı alt başlık halinde ele alınmıştır.

**1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, DENENCESİ, AMACI VE
YÖNTEMİ**

Bu başlık altında araştırmanın konusu, denenceleri, amacı ve yöntemi alt başlıklar halinde incelenmiştir.

1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi

Araştırmanın bu noktasında iki alt başlık halinde konusu ve önemi ele alınmıştır.

1.1.1. Araştırmanın Konusu

Bu tez araştırmasının konusu gazeteci ve yazar Cüneyt ARCA YÜREK'in araştırma için seçilmiş, Büyüklere Masallar – Küçüklere Gerçekler adlı kitap dizisinin “Demokrasi Dönemecinde Üç Adam”, “Bir Giden – Bir Gelen – Bir Bekleyen”, “Kriz Doğuran Savaş”, “Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü”, “Etekli Demokrasi”, “Sessiz Darbe”, “Çankaya Muhalefeti” ve “Geri Gidişe İzin Yok” kitaplarının, “Çankaya Hesaplaşması”

isimli kitabı ile Cüneyt ARCAYÜREK Açıklıyor adlı yazı dizisinin üçüncü kitabı olan “Bir İktidar- Bir İhtilal (1955-1960)” kitabının içerik çözümlemesinin yapılması ve bu kitapların Kamu Yönetimi açısından incelenmesinin yapılmasıdır.

1.1.2. Araştırmanın Önemi

Cüneyt ARCAYÜREK’in araştırma için seçilmiş kitaplarının incelenmesi Türkiye Cumhuriyeti’nin yakın siyasi tarihine ışık tutması, Türk Yönetimi’nin içinde bulunduğu siyasal sistem ve kültürünün açığa çıkacak olması ve Türkiye’deki demokrasi ve yönetim anlayışının ortaya konması açısından önemlidir.

1.2. Araştırmanın Denenceleri ve Amacı

Bu bölümde iki alt başlık halinde araştırmanın denencesi ve amacı ele alınmıştır.

1.2.1. Araştırmanın Denenceleri

Araştırmanın denenceleri aşağıda sıralandığı gibidir.

Denence 1. Cüneyt ARCAYÜREK’in araştırma için seçilmiş kitaplarının incelenmesi sonucunda Türkiye’deki demokrasi uygulamaları ve Türk Siyasal Sisteminin nasıl işlediğine dair izler ortaya konacaktır.

Denence 2. Cüneyt ARCAYÜREK’in içerik çözümlemesi yapılan kitaplarında Türk Demokrasisini kesintiye uğratan darbeleri yılların Türk Siyasal Hayatı ve Demokrasisini nasıl etkilediğine dair bulgular çıkarılabilecektir.

Denence 3. Türk siyasetine damgasını vurmuş belli başlı siyasetçilerin Türk Siyasal Hayat ve Demokrasisine yapmış oldukları olumlu ve olumsuz katkılar bu araştırma sonucunda anlaşılacaktır.

1.2.2. Araştırmanın Amacı

Cüneyt ARCAYÜREK'in araştırma için seçilmiş kitaplarını incelemekteki amaç gazetecilik mesleğini elli yılı aşkın süredir icra eden deneyimli bir gazetecinin gözlem ve belgelerine dayanarak Türk Demokrasisi'nin gelişim seyrini, Türk Siyaset ve Demokrasisi'nin yakın tarihini gözler önüne sermek, Türk Siyasal Sistemi'nin işleyiş biçimini, belli başlı Türk siyasetçilerinin gelişen siyasal olaylardaki yerini ve Türk siyasetine damgasını vurmuş bu siyasetçilerin etrafında gelişen siyasal olayları yansıtmaktır.

1.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada yöntem olarak, tarihsel ve betimsel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma esas itibarıyla gazeteci ve yazar Cüneyt ARCAYÜREK'e ait olan araştırma için seçilmiş kitapların içerik çözümlemesine dayanmakta ve ARCAYÜREK'in gazetecilik hayatı ve Cumhurbaşkanı danışmanlığı yaptığı dönemde gözlemlemiş olduğu önemli Türk siyasetçileri ve siyasal olaylar betimsel yöntem temel alınarak neden-sonuç ilişkileri içinde irdelenmiştir.

1.4. Araştırmanın Bilgi İşleme ve Derleme Araçları

Araştırmanın bilgi derlemesinde araştırmanın özü gereği temel olarak Cüneyt ARCAYÜREK'e ait kitaplar kullanılmıştır. Ayrıca elektronik ortamdan da bilgi derlemesi yapılmıştır. Cüneyt ARCAYÜREK'le yüz yüze, telefonla ve elektronik posta yoluyla irtibata geçilerek görüşme yöntemi kullanılmaya çalışılmış ancak bu yolla bizzat Cüneyt ARCAYÜREK'in kendisinden bilgi derlenememiştir. Bilgi işleme aracı ise niteliksel çözümlerdir.

1.5. Kavram Tanımları

Bu bölümde araştırmada geçen kavram tanımlarına yer verilmiştir.

Darbe: “Sosyal ya da siyasi iktidarı elde etmenin genel olarak yollarından biri Hakimiyet yoluyla iktidar olmadır. Bu yol korku, yıldırma ve sindirme sonucu elde edilen yol olup, bu tür iktidar sahipleri, bireyle (üyeler) ya da toplum üzerinde korkuya, baskıya ve zora dayalı olarak hakimiyet kurarlar ve sürdürürler. En güçlü olmanın da kol gücü, zeka gücü, zenginlik (maddi güç), silah gücü gibi değişik ölçüleri vardır” (Öztekin, 1993, 23). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere darbe ya da diğer adıyla ihtilal hakimiyet yoluyla iktidara sahip olmadır. İhtilal: “Var olan düzeni yıkarak yerine yeni bir düzen kurmaktır” (Meydan Okul Kültür Ansiklopedisi, 1991, 691-692).

Demokrasi: Allen ve Unwin'den aktarıldığı şekliyle: “Modern siyasi demokrasi, yönetenlerin, yaptıklarından dolayı, seçilmiş temsilcilerinin rekabeti ve işbirliği yoluyla dolaylı olarak hareket eden vatandaşlar tarafından, kamusal alanda sorumlu tutuldukları bir yönetim biçimidir” (Yayla, 1999,4).

Hükümet: “Geniş anlamıyla hükümet denilince devletin temel organları anlaşılır (yasama, yürütme ve yargı). Dar anlamda da hükümet sadece yürütme (icra) organıdır. En dar anlamda hükümet yalnız bakanlar kurulu (kabine)dir. Hükümet bir başka açıdan iki şekilde ele alınabilir. Birincisi Merkezi Hükümet: Otoritesi ülkenin bütününe yaygın ve nihai yetkiye sahip olan siyasal teşkilat demektir. İkincisi Mahalli Hükümet: Deyimi genellikle federal devletlerde kullanılır. Mahalli idareler merkezi hükümete tabi olup daha sınırlı yetkilere sahip hükümettirler” (Daver, 1993, 194).

Muhalefet Partisi: “Seçimlerin sonucunda, siyasal partilere, iktidara geçerek hükümeti kurmak ya da muhalefet etmek görevi düşebilir. Siyasal sistem rekabete olanak tanımıyorsa, muhalefet işlevi söz konusu olmayacaktır.

Çok partili sistemlerde, iktidara ortak olmayan partilerin işlevi muhalefette bulunmaktır. Muhalefetin görevi, sistem kararlarını eleştirmek, denetlemek ve almasıklar sunmak, böylece kendilerine iktidar yolunu açmaya gayret etmektedir” (Turan, 1986, 104-105).

Parti: Siyasal Parti denilince “Programını uygulamak ve iktidara gelmek için, büyük halk kitlelerinin iktidarı etkilemesini ve işleyişine katılmasını sağlamaya çalışan örgütlenmiş insan toplulukları anlaşılır” (Gözübüyük, 1998, 77).

Seçim: “Demokratik kurama göre meşru iktidar, kaynağını halkın onayından alan iktidardır. Kamu yöneticisinin otoritesi, onun kişisel özelliklerinden değil seçimden gelmektedir. Yöneticiye bu yönetme hakkını verende seçimdir... Seçim, halka siyasi iktidarı onaylamak, onayını geri almak ya da onu reddetmek hakkı verir. Günümüzde seçim ve seçimlere katılma hem seçmenlerin kamu yönetimine karşı gösterdikleri ilginin derecesini, hem de siyasi iktidarın özünde bulunması gereken toplumsal andlaşma faktörünün oranını belli eder. Seçim, kamu yöneticilerini dolayısıyla da siyasi iktidarı kullanacak olanları belirler. Ayrıca seçim aynı zamanda siyasi iktidarlara bir çeşit hesap sorma, onları sorumlu tutma ve siyasi iktidarı kullananların eylem ve işlemlerini onaylama ve reddetme aracıdır” (Öztekin, 1993, 133-134).

Siyasal Kültür: “Siyasal kültür denildiğinde bazen bir ulusun siyasi gelenekleri veya kamu kurumlarına ruh veren özellikleri anlatılmaktadır. Bunun yanında siyasi hayata damgasını vuran resmi olmayan kurallara, o toplumda hakim olan siyasi ideolojinin dile getirdiği amaçlar da siyasi kültür kavramı içinde düşünölmektedir” (Sarıbay, 1996, 47). G.Almand, B.Powell ve S.Verba çeşitli bireysel ve ortak çalışmalarında yaptıkları kavramlaşdırma bağlamında siyasi kültürü: “Bir siyasi sistemin üyeleri

arasında siyasete karşı bireysel tutum ve yönelimlerin bir örüntüsü olarak tanımlanmaktadır” (Sarıbay, 1996, 48).

Siyasal Sistem: “Birbirleriyle ilişkili olan yapılar siyasal sistemi oluştururlar. Bu yapıların her biri siyasal sistemin bir parçası veya rollerden oluşmuş bir alt sistem olarak ele alınabilirler. Böylece siyasal sistemlerin yapılarından ve onların da çeşitli rollerden oluştuğu kabul edilmektedir. Artık çeşitli roller çerçevesinde oluşan siyasal faaliyetleri (olayları) inceleyebilecek, bir ölçüt geliştirilmiştir. Bunun için yapısal farklılaşma ve işlev türleri ölçüt olarak kullanılabilirler. Çıkar ifadesi, çıkar birleştirme, siyasal iletişim, siyasal devşirme ve siyasal toplumsallaşmaya Almand girdi işlevleri, kural yapma, kural uygulama ve kurala ilişkin hüküm yürütmeye de hükümet işleri adını vermiştir” (Kalaycıoğlu, 1984, 34-35).

Siyaset: Maurice DUVERGER’den aktarıldığına göre: “Kimisi politikayı hala ulusal toplulukta teşkilatlanmış iktidar demek olan devlet bilimi saymaktadır, çoğu da politikayı, bütün topluluklarda teşkilatlanmış iktidarın bilimi olarak görmektedir... Bu kavmanın pek önemi yoktur. Gerçekten, Politikayı genellikle “iktidar bilimi” diye tarif edenler dahi onun en mükemmel şekline ve en tam teşkilatlanışına Devlette ulaştığını ve onu özellikle bu çerçevede içinde incelemek gerektiğini kabul ediyorlar; başka insan topluluklarında bu embriyon halinde kalmaktadır” (Kalaycıoğlu, 1984, 5). “Başka bir deyişle, siyaset eşittir devlet yönetimi olarak kabul edilebilir, ama bu görüş iktidarın teşkilatlanmasının devlet özelliğine sahip olmayan topluluklarda da oluştuğu iddiasıyla karşılaştığına göre, Devlet iktidar teşkilatlanmasını mükemmel biçimi olarak tanımlanarak siyaset, iktidar bilimi eşitliği korunabilir demektir” (Kalaycıoğlu, 1984, 5).

Siyasi iktidar: İktidar : “sözlük anlamı olarak güç, kuvvet demektir. Siyasi iktidar ise tüm toplumu etkileyen ve kapsamına alan etkileme ve

buyurma gücüdür” (Öztekin, 1993, 21). Hukuki tabirle siyasi iktidar ise: “Bir devletin anayasasını yapma veya değiştirme, başka bir deyimle o devletin temel siyasal yapısını belirleme iktidarına “kurucu iktidar” veya “kuruculuk fonksiyonu” adı verilir. Kurulmuş iktidar, kurucu iktidarın anayasada belirlediği sınırlar içerisinde devletin çeşitli hukuki yetkilerini (yasama, yürütme ve yargı yetkilerini) kullanma iktidarındır. Kurulmuş iktidar, hukukiliğini kurucu iktidarın iradesine uygunluğundan alır” (Özbudun, 1998, 121).

Yönetim: Bu araştırmada yönetim, Kamu Yönetimi olarak algılandığı için kamu yönetiminin tanımına bu noktada yer verilmiştir.

“Siyasal karar alımı, yasa yapımı düzeyinde parlamentoları ve hükümetleri ilgilendirir. Ancak bu kararların günlük işlemler çerçevesinde uygulanımı kamu yönetiminin konusudur... Kamu yönetimi görevini yüklenmiş kadrolara genel bir ad olarak bürokrasi denilmektedir” (Turan, 1986, 198).

1.6. Araştırmanın Sunuş Sırası

“Cüneyt ARCAYÜREK’in Seçilmiş On Eserinin İçerik Çözümlemesi: Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma” adlı araştırmanın sunuş sırasında Birinci Kesimi Araştırma Hakkında Açıklamalar oluşturmuştur. Bu kesimde araştırmanın konusu, denencesi, amacı ve yöntemi altı alt başlık halinde sunulurken araştırma yapılırken hangi bilgi derleme ve işleme araçlarından yararlanıldığı ile araştırmanın kavram tanımlarına da yer verilmiştir.

Araştırmanın İkinci Kesiminde ise Cüneyt ARCAYÜREK’in araştırma için seçilmiş on eseri ile Cüneyt ARCAYÜREK üç alt başlık halinde tanıtılmıştır. Bu kesimde yazar hakkında daha önce yapılmış araştırmalara, Cüneyt ARCAYÜREK’in yaşam öyküsüne ve Cüneyt ARCAYÜREK’in

araştırma için seçilen kitaplarının türü içindeki önemi ve özelliklerine de yer verilmiştir.

Cüneyt ARCAYÜREK'in araştırma için seçilen on eserinin içerik zmlemesinin yapıldığı nc Kesimde ise Cüneyt ARCAYÜREK'in Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler adlı kitap dizisinin “Demokrasi Dönemecinde  Adam”, “Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen”, “Kriz Doğuran Savaş”, “Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü”, “Etekli Demokrasi”, “Sessiz Darbe”, “ankaya Muhalefeti” ve “Geri Gidişe İzin Yok” kitapları, “ankaya Hesaplaşması” isimli kitabı ile Cüneyt ARCAYÜREK Açıklıyor adlı yazı dizisinin üçüncü kitabı olan “Bir iktidar-Bir İhtilal (1955-1960)” kitabı on tane alt başlıkta ele alınarak, içerik özümlemesi yapılmıştır. Ayrıca araştırmanın bu kesiminde yine alt başlıklar halinde içerik zmlemesinin tabanını oluşturan anahtar kelimeler konular ve bunların seçilme nedenlerine yer verilmiştir. Son olarak da Cüneyt ARCAYÜREK'in araştırmaya konu olan kitaplarının içerik zmlemesinin zamana, mekana ve konuya göre tutarlılık durumu ele alınmıştır.

Dördüncü Kesim olan araştırmanın son kesiminde ise üç alt başlık halinde araştırmanın bulgularına, önerilerine ve genel sonucuna yer verilmiştir.

İKİNCİ KESİM:

CÜNEYT ARCAYÜREK'İN SEÇİLMİŞ ON ESERİNİN VE CÜNEYT ARCAYÜREK'İN TANITILMASI

Bu kesimde Cüneyt ARCAYÜREK'in seçilmiş on eseri ve ARCAYÜREK üzerine daha önce yapılmış araştırmalara, ARCAYÜREK'in yaşam öyküsüne ve ARCAYÜREK'in bazı kitaplarının türü içindeki önemi ve özelliklerine yer verilmiştir.

2. CÜNEYT ARCAYÜREK'İN SEÇİLMİŞ ON ESERİ VE CÜNEYT ARCAYÜREK HAKKINDA DAHA ÖNCE YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde iki alt başlık halinde Cüneyt ARCAYÜREK'in kitapları ve Cüneyt ARCAYÜREK hakkında daha önce yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Cüneyt ARCAYÜREK'in Seçilmiş On Eseri Hakkında Daha Önce Yapılmış Araştırmalar

Bu tez çalışması için yapılan araştırma çerçevesinde Cüneyt ARCAYÜREK'in kitapları hakkında daha önce yapılmış araştırma bulunamamıştır. Bu nedenle bilimsel temellere dayanılarak yapılan bu tez araştırması konusunda tek ve bilimsel ciddiyete sahip bir araştırma olmasından dolayı önem arz etmektedir.

2.2. Cüneyt ARCAYÜREK Hakkında Daha Önce Yapılmış Araştırmalar

Aslında bilimsel temellere dayanan tez araştırması çerçevesinde Cüneyt ARCAYÜREK hakkında daha önce yapılmış bir araştırmaya

rastlanmamıştır. Bu nedenle bu tez araştırması Kamu Yönetimi açısından ilk olması nedeniyle önem arz etmektedir. Ancak Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi öğrencilerinin 2004 yılında yapmış oldukları “İletişim Öğrencilerinden Benzersiz Bir Çalışma Kendi Anlatımlarıyla Duayen Gazeteciler” (Ankara Üniversitesi, 2004) adlı yayınlanmış olan kitap, öğrencilerin fakültede aldıkları “Araştırmacı Gazetecilik” dersi kapsamında, meslekte 50 yılını doldurmuş Ankara’da yaşayan gazetecilerle yaptıkları söyleşilerin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkarılmış ve kitapta Cüneyt ARCAYÜREK’e de yer verilmiştir.

2.3. Cüneyt ARCAYÜREK’in Bazı Kitapları Üzerine Eleştiriler

Cüneyt ARCAYÜREK’in araştırmaya konu olan bazı kitapları eleştiriye tabi tutulmuştur. Gazeteciliğin duayenlerinden olan ARCAYÜREK, DEMİREL’in Cumhurbaşkanı olmasından sonra 15 Temmuz 1993-15 Temmuz 1996 Tarihleri arasında “Cumhurbaşkanlığı Danışmanlığı” yapmıştır. ARCAYÜREK, bu dönemi de anlatan “Büyüklerle Masallar – Küçüklerle Gerçekler” başlığıyla 11 kitaplık bir seri kaleme almıştır. Ancak Danışmanlığını yaptığı Cumhurbaşkanı DEMİREL “Etekli Demokrasi” adlı kitapta yer alan ifadeleri eleştirmiştir. “Demirel, özellikle, Etekli Demokrasi kitabına sert tepki göstermiş ve Arcayürek’i müzevirlikle suçlamıştır. Demirel, bu kitapta yer alan ve 12 Eylül askeri darbesini Oramiral Bülend Ulusu’nun, 20 Ağustos 1980’de emekli olan büyükelçi Coşkun Kırca, aracılığıyla kendisine haber verdiği iddiasını yalanlamıştır. Demirel, daha önce yazdığı Etekli Demokrasi adlı kitap nedeniyle büyük tepki gösterdiği Arcayürek’in son kitabından bazı bölümler Hürriyet’te yayınlanınca, Hürriyet’in Genel Yayın Yönetmeni Ertuğrul ÖZKÖK’e yazılı bir açıklama göndermiştir. Demirel açıklamasında “Şunu hemen söyleyeyim ki, Anı namı altında birçok ayıp birden işlenmektedir. Zira, kitabın yazarı, bir kamu görevlisi olarak orada bulunmakta ve devletten ücret almaktadır. Aradan 7 sene geçtikten sonra,

yanıltma, kötöleme, insanları birbirine düşürme maksatlarına hizmet edecek şekilde ortaya attığı iddiaların hiçbirisi, beni kesinlikle bağlamaz. Kitap, yazarın herkesçe bilinen, her vesileden yararlanarak giriştiği, Demirel İmajını tahrip mücadelesinin yeni bir örneğidir. Birçok dedikodudan ibaret olan, pek çok yalan ve yanlış bir araya getiren, bu sözde anıların gazetenizde çıkan özeti de yanıltıcıdır” (Hürriyet Arşiv, 2001, Temmuz 3) ifadelerine yer vermiştir.

DEMİREL’in, Cüneyt ARCAYÜREK’in Cumhurbaşkanı Danışmanlığı yaptığı dönemle ilgili gözlemlerini ve anılarını yazdığı bazı kitaplarına ilişkin göstermiş olduğu tepkiyi haklı bulanlar da olmuştur. Radikal Gazetesi yazarlarından Hakkı DEVRİM,“Elif Ergu, evvelki gün okuduğum mülakatında Süleyman Demirel’e vaktiyle aralarında geçen ve açıklanmaması gereken konuşmaları eski danışmanı Arcayürek’in hatıralarında hiç fütursuz faş ettiğini söylüyor ve bu konuda ne düşündüğünü soruyor (Vatan, 10 Şubat)

-Fevkalade üzgünüm diyor Demirel. Anlaşılan arkadaşımız ihbarcılık yapmak üzere gelmiştir o göreve. Birlikte çalıştığım için üzgünüm yani. Yaptığı işe ne kamu hizmeti, ne de basın hizmeti denir. Yaptıkları ahlak kaidelerine de uymaz. Ben Demirel’in o zaman, basında belli bir tavrın temsilcisi olan ARCAYÜREK’i harim-i ismetime kabul edişini yadırgamıştım. ARCAYÜREK, bu teklifi kabul ettiğine göre, gazeteciliği bırakacak demektir, diye de düşündüm. Bundan böyle Demirel’in hatıralarını yazacak herhalde.... Ve yetenekli, tecrübeli, kişilik sahibi bir meslektaşımın erken emekliliğine bayağı üzülmüştüm. Ama hayır, o malzemeyi de kendi hatıraları meyanında kullanıyor. Bu anlaşmazlıkta ben hiç tereddütsüz Demirel’den yanayım” (Devrim, 2003) diyerek bu tartışmada kimden yana olduğunu gerekçeleriyle ifade etmiştir.

Ayrıca yine Cüneyt ARCAYÜREK’in Çankaya Muhalefeti adlı kitabında yer alan “Demirel : (Yumuşak bir sesle) kadın da Selanikli kökende!

Bunlar birbirini tutarlar. Cüneyt Arcayürek: Aman efendim, ilk kez duyuyorum Çiller dönmeni? Demirel: Dönmemi bilmem. Ama babası Selanik'ten gelme. Mübadele sırasında Milas ve civarına yerleştirilenlerdendir. Diyalogundaki iddialar karşısında DYP lideri Tansu Çiller suskun kalırken, cevap partinin resmi internet sitesinden geldi: 'Sayın Demirel gibi bir devlet adamı Selanikli olmayı' yanlış bir şeymiş gibi telaffuz ederek, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu büyük Atatürk için de yanlış söylemlere sebep olabilecek şekilde kullanılır mı? Buna imkan var mı? Bu konuda Sayın Demirel'in bir cevap vereceğini düşünüyoruz. Bu cevabı beklemekte haklı olduğumuza inanıyoruz" (Bıyık, 2000) diye DYP grubu tepkisini ortaya koymuştur.

Tabi bu tarz eleştirilerin yanı sıra olumlu eleştirilerde bulunmaktadır. Özellikle ARCAYÜREK'in kitaplarının girişinde önemli isimlerin kitapları üzerine yapmış oldukları yorumlara yer vermiştir. Yine Tufan TÜRENÇ, Sessiz Darbe isimli kitabın çıkışından sonra şu yorumu yapmıştır: "Arcayürek'in Sessiz Darbe adlı son kitabını okurken, onun gazeteci olarak şeytanı bile atlatma hünerine sahip olduğunu bir kez daha anladım. Ve Arcayürek ustaya şapka çıkardım. Hiçbir gazeteci, içine düştüğü hazine dairesinden Cüneyt ARCAYÜREK kadar çok pırlanta kaldıramaz. Gerçi her gazetecinin eline Cüneyt ARCAYÜREK gibi bir şans geçmez, tamam ama, unutmamak gerekir ki Köşk'e başdanışman olabilme cinliğini de ondan başkası pek beceremez" (Türenç,2000).

Yine Cüneyt ARCAYÜREK'in, Etekli Demokrasi kitabı TBMM tutanaklarına geçmiştir ve Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi YANMAZ'ın Radyo ve Televizyonların kuruluş ve yayınları hakkında Kanun görüşülürken kullanmış olduğu "Bakın Cüneyt ARCAYÜREK'in Etekli Demokrasi diye bir kitabı var, okursanız görürsünüz, o zamanın ekonomiden sorumlu bakanı,

genel başkan olabilmek için başbakan olabilmek için medyayla nasıl bir ilişki içerisine girmiş, nasıl teşvikler vermiş, nasıl ucuz krediler vermiş ve devletin kaynakları nasıl peşkeş çekilmiş orada bir bir sıralanmakta” (TBMM, 2001) cümleleriyle TBMM’de gerekçe gösterilmiştir.

3. CÜNEYT ARCAYÜREK'İN YAŞAM ÖYKÜSÜ

Bu bölümde Cüneyt ARCAYÜREK'in yaşam öyküsü ve gazetecilik mesleğinde aldığı ödül ve cezalar alt başlıklar halinde ele alınmıştır.

3.1. Cüneyt ARCAYÜREK'in Hayatı

Cüneyt ARCAYÜREK, 1928'de Ankara'da doğmuştur. Annesi Mesrure Hanım ve babası İzzet Bey öğretmendir. Öğrenim hayatını Ankara'da tamamlamış ve Atatürk Lisesi'ni bitirmiştir. Bir süre tıp fakültesine devam etmiştir. Ancak gazetecilik mesleğine olan ilgisi O'nun tıp fakültesinden ayrılmasına sebep olmuştur. Gazeteciliğe 1947'de CHP'nin yayın organı Ulus'ta başlamıştır. İsmet İNÖNÜ'nün damadı olan Metin TOKER'in sahibi olduğu Akis Dergisi'nde yazarlık ve yazı işleri yönetmenliği yapmıştır. Akis Dergisi'nde çalıştığı bu dönemde dergide yayınlanan 14 Mayıs 1955 tarihli "kedi-fare hikayesi" başlıklı Demokrat Parti yöneticileri ile ilgili yazısı yüzünden 20 Mayıs 1955'da tutuklanmış ve bir süre hapiste kaldıktan sonra 19 Ocak 1956'da beraat etmiştir. Bir süre Turizm Bakanlığı bünyesinde görev almış ve Basın Ateşe Yardımcısı olarak Almanya'ya gitmiştir. Ancak aktif gazetecilik tutkusu nedeniyle tekrar yurda dönmüştür. Hürriyet Gazetesi'nde Ankara Temsilcisi olarak görev yapmış ve büyük yankılar uyandıran ancak ARCAYÜREK'e yılın gazetecisi unvanını kazandıran "Johnson'un Mektubu" ile gazeteciliğin zirvelerine çıkmıştır. Hürriyet gazetesinden istifa edince Milliyet ve Tercüman gazetelerinde çalışmıştır. Milliyet gazetesindeki yedi aylık çalışma sürecinden sonra 7 Ocak 1970'de istifa etmiş ve aynı gün tekrar Hürriyet Gazetesi'nde Zürih Muhabiri olarak göreve başlamıştır. Türkiye'ye bir süre sonra döndükten sonra serbest muhabir olarak çalışmıştır. Cüneyt ARCAYÜREK, Kıbrıs Barış Harekatı'ndan sonra Kıbrıs'a ilk giren gazeteci unvanını da kazanmıştır. Mesleğinin her kademesinde görev yapan ARCAYÜREK, 1985'te Cumhuriyet Gazetesi'nde yazım hayatına devam

etmiştir. Cumhuriyet Gazetesi'ndeki yazım hayatına 15 Temmuz 1993'te ara vermiş ve Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in Cumhurbaşkanlığı Danışmanı olmuştur. 15 Temmuz 1996'da da bu görevinden istifa ederek tekrar Cumhuriyet Gazetesi'nde yazmaya başlamıştır. 78 yaşındaki gazeteci-yazar ARCAYÜREK hâlâ Cumhuriyet Gazetesi'nde "Güncel" yazı köşesiyle gazetecilik mesleğine devam etmekte ve Ankara'da ikamet etmektedir. Ayrıca Kanal-D'de başlamış oldukları KANAL D Haber Genel Yayın Yönetmeni Tuncay ÖZKAN'la birlikte sundukları "Politika Durağı" adlı programı şu anda KANAL TÜRK'te her Pazar 12:00 ve 13:00 arası yine "Politika Durağı" ismiyle sunmaya devam etmektedir.

1955'te henüz 27 yaşında genç bir gazeteciyken ESİN hanımla evlenmiştir.

3.2. Cüneyt ARCAYÜREK'in Gazetecilik Mesleği'nde Aldığı Ödül ve Cezalar

Bu noktada iki alt başlıkla ARCAYÜREK'in gazetecilik mesleğinde aldığı ödül ve cezalar verilmiştir.

3.2.1. Cüneyt ARCAYÜREK'in Gazetecilik Mesleği'yle ilgili Aldığı Ödüller

ARCAYÜREK, 59 yıllık gazetecilik hayatında birçok önemli ödüle layık görülmüştür.

- 1980-1981 yılında, yenileştirilerek 1959 yılında uygulamaya konan Türkiye Gazetecilik Başarı Ödülleri Yönetmeliğine göre Cüneyt ARCAYÜREK, haber dalında ödül kazanmıştır (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, 2005a).

- 1999 yılında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin vermiş olduğu "Burhan FELEK Basın Hizmet Ödülü" nü almaya hak kazanmıştır" (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, 2005b).

- 1980'de ve 1988'de Sedat Simavi Vakfı Kitle Haberleşme ve Gazetecilik ödüllerini almıştır (Erkal, 2005).

- Cüneyt ARCAYÜREK'in KANAL TÜRK Genel Yayın Yönetmeni Tuncay ÖZKAN'la birlikte sunduğu "Politika Durağı" adlı program Maltepe Üniversitesi tarafından 23 Mayıs 2005'te "En İyi Politika Programı" ödülü almıştır (Maltepe Üniversitesi, 2005, Mayıs 23).

- Cüneyt ARCAYÜREK'e "Yılın gazetecisi unvanını kazandıran Johnson'un Mektubu" haberi (Kent Haber Kültür Kurulu, 2004) olmuştur. Bu haberi Cüneyt ARCAYÜREK, Hürriyet'te çalışırken yayınlamıştır. "Hürriyet'in geçmişinde özel yeri olan haberlerden biri olan "Johnson Mektubu" 1964 yılında Türkiye, İsmet İnönü'nün kararıyla Kıbrıs'a bir çıkarma yapma hazırlığı içindedir. Ancak çıkarmadan bir anda vazgeçilir. Bir süre sonra Hürriyet'te "Johnson Mektubu" haberi Cüneyt ARCAYÜREK imzasıyla patlar ve bütün dengeler altüst olmuştur. Amerikan Başkanı Johnson, Kıbrıs çıkarmasını bir mektupla engellemiştir" (Hürriyet Arşiv, 1998).

3.2.2. Cüneyt ARCAYÜREK'in Gazetecilik Mesleği'yle İlgili

Aldığı Cezalar

Cüneyt ARCAYÜREK, 14 Mayıs 1955 günü, çalışmış olduğu Akis dergisinde yayınlanan "kedi-fare hikayesi" başlıklı yazıdan dolayı 20 Mayıs 1955'te hapse girmiş, yargılanmış ve 19 Ocak 1956'da hakkında açılan davadan beraat etmiştir. Bu yazıda, "kedinin olmadığı yerde fareler cirit atar" gibi sözlerle, DP grubunun, partinin kurucusu 'dörtler' özellikle Menderes

karşısındaki korkusu dile getirilmiştir. Daha ötesi bu deyimlerle Menderes'in kudreti anlatılmak istenmiştir" (Arcayürek, 1985, 46). Ancak bu yazıda Dönemin DP iktidarının Başbakanı Adnan MENDERES, kediye ve DP Grup Milletvekilleri fareye benzetilmiştir gerekçesiyle dava açılmıştır.

4. CÜNEYT ARCAYÜREK'İN SEÇİLMİŞ ON ESERİNİN TÜRÜ İÇİNDEKİ ÖNEMİ VE ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde, iki alt başlık halinde Cüneyt ARCAYÜREK'in araştırmaya konu olan kitaplarının türü içindeki önemi ve özellikleri incelenmiştir.

4.1. Cüneyt ARCAYÜREK'in Seçilmiş On Eserinin Türü İçindeki Önemi

Cüneyt ARCAYÜREK'in bu tez çalışmasına konu olan kitapları şunlardır:

“Büyüklerle Masallar-Küçüklerle Gerçekler” Dizi kitap serisinden;

- Demokrasi Dönemecinde Üç Adam
- Bir Giden – Bir Gelen – Bir Bekleyen
- Kriz Doğuran Savaş
- Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü
- Etekli Demokrasi
- Sessiz Darbe
- Çankaya Muhalefeti
- Geri Gidişe İzin Yok

“Cüneyt ARCAYÜREK Açıklıyor” kitap dizisinden;

- Bir İktidar-Bir İhtilal (1955-1960)
- Son olarak da “Cüneyt ARCAYÜREK Dizisi” adlı kitaplardan da;
- Çankaya Hesaplaşması kitabı olmak üzere toplam on tane kitabın içerik çözümlemesi yapılmıştır.

Cüneyt ARCAYÜREK'in araştırma için seçilmiş kitaplarının Türkiye'nin yakın tarihine ışık tutması, Türk Demokrasisi'nin gelişim

izgilerini ortaya koyması, Türk Siyasal Yapısının işleyişini göstermesi ve Türk Siyasetine damgasını vurmuş siyasetçilerin etrafında gelişen siyasal olayları yansıtması açısından türü içinde önem arzetmektedir.

4.2. Cüneyt ARCAYÜREK'in Seçilmiş On Eserinin Türü İçindeki zellikleri

Cüneyt ARCAYÜREK'in tez araştırması için seçilmiş kitaplarının en temel özelliği Gazetecilik mesleğini 50 yılı aşkın süredir icra eden birinin gözlem ve belgelere dayanarak, Türk Demokrasisi'nin gelişim seyrini, Türk Siyaset ve Demokrasisi'nin yakın tarihini, Türk Siyasal Sisteminin işleyiş biçimini ve belli başlı Türk Siyasetilerinin gelişen siyasal olaylardaki yerini ve Türk siyasetine damgasını vurmuş bu siyasetçilerin etrafında gelişen siyasal olayları tüm çıplaklığıyla yansıtmasıdır. Ayrıca Türk Demokrasisi'nin kesintiye uğradığı darbe yıllarına da ışık tutması bir diğer özelliğidir.

ÜÇÜNCÜ KESİM:

CÜNEYT ARCAYÜREK'İN SEÇİLMİŞ ON ESERİNİN İÇERİK ÇÖZÜMLEMESİ (ANALİZİ)

Tez araştırmasının Üçüncü Kesiminde Cüneyt ARCAYÜREK'in Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler adlı kitap dizisinin “Demokrasi Dönemecinde Üç Adam”, “Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen”, “Kriz Doğuran Savaş”, “Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü”, “Etekli Demokrasi”, “Sessiz Darbe”, “Çankaya Muhalefeti” ve “Geri Gidişe İzin Yok” kitaplarının, Cüneyt ARCAYÜREK Açıklıyor adlı yazı dizisinin üçüncü kitabı olan “Bir İktidar-Bir İhtilal (1955-1960)” kitabının ve “Çankaya Hesaplaşması” adlı kitabın içerik çözümlemesi yapılmıştır.

Ayrıca alt başlıklarda araştırmanın içerik çözümlemesinin tabanını oluşturan anahtar kelimeler (konular) ve kelimelerin (konuların) seçilme nedenleri ile araştırmanın içerik çözümlemesinin zamana, mekana ve konuya göre tutarlılık durumu incelenmiştir.

5. İÇERİK ÇÖZÜMLEMESİNİN TABANINI OLUŞTURAN ANAHTAR KELİMELEK (KONULAR) VE BUNLARIN SEÇİLME NEDENLERİ

Araştırmanın bu bölümünde iki alt başlıkta araştırmanın tabanını oluşturan anahtar kelimeler ve bunların seçilme nedenleri incelenmiştir.

5.1. İçerik Çözümlemesinin Tabanını Oluşturan Anahtar Kelimeler

Bu alt başlıkta, incelemeye konu olan Cüneyt ARCAYÜREK'in kitaplarının, hangi anahtar kelimelerle incelendiği verilmiştir.

Cüneyt ARCAYÜREK'in Büyüklere Masallar- Küçüklere Gerçekler dizi kitabının birincisi olan Demokrasi Dönemecinde Üç Adam adlı kitabı "Çankaya Kavgaları", "Demokrasi" ve "Üç Adam" anahtar kelimelerine (konularına) göre çözümlenmiştir.

Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler dizi kitabının ikincisi olan Bir Giden- Bir Gelen – Bir Bekleyen adlı kitabı ise "Bir Giden", "Bir Gelen" ve "Bir Bekleyen" anahtar konularına göre ele alınarak incelenmiştir.

Cüneyt ARCAYÜREK'in Kriz Doğuran Savaş adlı Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler dizi yazısının üçüncü kitabı "Tek Adam" ve "Tek Adamlığa Tepki" anahtar konularıyla irdelenmiştir.

Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü isimli Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler dizi yazısının dördüncü kitabı ise "Bekleyen Adam'ın ÖZAL'la Mücadelesi" ve "Gerçekleşen Düş" anahtar konularına göre araştırılmıştır.

Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler adlı Cüneyt ARCAYÜREK'in yazı dizisinin beşinci kitabı olan Etekli Demokrasi kitabı "Etekli Demokrasiye Geçiş" ve "Etekli Demokrasili Dört Ay" anahtar konularına göre çözümlenmiştir.

Sessiz Darbe adlı Cüneyt ARCAYÜREK'in Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler dizi kitabının yedincisi, "27 Mart 1994 Yerel Seçiminin Sonuçları" ve "Sessiz Darbe" anahtar konularına göre incelenmiştir.

Cüneyt ARCAYÜREK'in Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler yazı dizisinin sekizinci kitabı olan Çankaya Muhalefeti adlı kitabı "Çankaya Muhalefeti Vardır" ve "Çankaya Muhalefeti Yoktur" anahtar konularıyla ele alınmıştır.

Geri Gidişe İzin Yok adlı Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler dizi kitabının onuncusu olan Cüneyt ARCAYÜREK'in bu kitabı, "Darbeye İlk Adım" ve "Adım Adım Darbeye Doğru" anahtar konularıyla çözümlenmiştir.

Cüneyt ARCAYÜREK Açıklıyor dizi kitabının üçüncüsü olan Bir iktidar-Bir ihtilal (1955-1960) kitabı "Bir ihtilal" ve "Bir iktidar" anahtar konularına göre incelenmiştir.

Araştırmada son olarak Cüneyt ARCAYÜREK'in Çankaya Hesaplaşması isimli kitabı "Demokrasi ve Turgut ÖZAL'ın Çankaya'ya Çıkma Hevesi" ve "Çankaya Hesaplaşması" anahtar konularına göre ele alınarak incelenmiştir.

5.2. İçerik Çözümlemesinin Tabanını Oluşturan Anahtar

Kelimelerin (Konuların) Seçilme Nedenleri

Araştırmanın bu alt başlığında içerik çözümlemesinin tabanını oluşturan anahtar kelimelerin seçilme nedenleri incelenmiştir.

Adım Adım Darbeye Doğru: Cüneyt ARCAYÜREK'in Geri Gidişe İzin Yok adlı kitabının "Adım Adım Darbeye Doğru" anahtar konusuyla içerik çözümlemesinin yapılmasının nedeni kitapta, REFAH-YOL Hükümetinin icraatlarıyla 28 Şubat Post Modern Darbesi'nin oluşumuna nasıl zemin hazırladıklarının yani 28 Şubat Darbesini hazırlayan olayların etraflıca incelenmesini sağlayacak anahtar konu olmasından kaynaklanmıştır.

Bekleyen Adam'ın ÖZAL'la Mücadelesi: Cüneyt ARCAYÜREK'in Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü kitabının "Bekleyen Adam'ın ÖZAL'la Mücadelesi" anahtar konusuyla incelenmesinin nedeni kitapta, Bekleyen Adam olarak nitelendirilen Başbakan Süleyman DEMİREL'in, Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL'la arasında geçen siyasi mücadelenin geniş yer tutması olmuştur.

Bir Bekleyen: Cüneyt ARCAYÜREK'in Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen adlı kitabında, Süleyman DEMİREL'in "Bir Bekleyen" olarak nitelendirilerek anlatılmış olması "Bir Bekleyen" anahtar konusunun seçilmesine ve kitabın bu anahtar konuyla incelenmesine neden olmuştur.

Bir Gelen: Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen adlı kitabın "Bir Gelen" anahtar konusuna göre çözümlenmesinin nedeni kitap başlığıyla içeriğin büyük uyumu ve "Bir Gelen" olarak nitelendirilen Turgut ÖZAL'la ilgili olayların kitapta incelenmiş olması, "Bir Gelen" anahtar konusuyla Cüneyt ARCAYÜREK'in bu kitabının ele alınmasına neden olmuştur.

Bir Giden: Cüneyt ARCAYÜREK'in Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen Kitabının "Bir Giden" anahtar konusuna göre çözümlenmesinin nedeni kitap başlığıyla içeriğinin mükemmel uyumu ve "Bir Giden" olarak nitelendirilen Cumhurbaşkanı Kenan EVREN'in kitapta ele alınmış yönlerini en iyi yansıtabilecek anahtar konunun "Bir Giden" olabileceğinin düşünülmüş olmasıdır.

Bir ihtilal: Cüneyt ARCAYÜREK Açıkıyor dizi kitabının üçüncüsü olan Bir iktidar-Bir ihtilal (1955-1960) kitabında temel konu olarak işlenen 1960 İhtilalinin gelişim sürecini ve ihtilalin oluşturduğu etkiyi inceleyebilmek için "Bir ihtilal" anahtar konusu tercih edilmiştir.

Bir iktidar: Cüneyt ARCAYÜREK Açıkıyor kitap dizisinin üçüncü kitabı olan Bir iktidar-Bir ihtilal(1955-1960) kitabında 1955-1960 arasında yaşanan siyasi olaylarda başı çeken dönemin iktidar partisi Demokrat Parti'nin icraatları ve Cumhurbaşkanı Celal BAYAR, Başbakan Adnan MENDERES ile CHP Genel Başkanı İsmet İNÖNÜ arasında yaşanan siyasi çekişmeler ele alınmıştır. Bu ana tema çerçevesinde gelişen olayların araştırmaya konu edilebilmesi için "Bir iktidar" anahtar konusu içerik çözümlemesinde tercih edilmiştir.

Çankaya Hesaplaşması: Cüneyt ARCAYÜREK'in Çankaya Hesaplaşması adlı kitabında üzerinde önemle durulan konu olan Cumhurbaşkanı Kenan EVREN ile DEMİREL arasında geçen 12 Eylül 1980 Darbesi üzerine tartışmaların araştırmaya konu edilebilmesi için "Çankaya Hesaplaşması" anahtar konusuyla incelenmiştir.

Çankaya Kavgaları: Demokrasi Dönemecinde Üç Adam kitabının içerik çözümlemesinin yapılması için seçilen bu anahtar konuyla üç hususun ortaya konması amaçlanmıştır. Bunlardan birincisi Çankaya Köşkü ile Başbakanlık Konutu arasında geçen siyasi çekişmeler; ikincisi askeri çevrenin Cumhurbaşkanlığı makamına etkileri ve üçüncüsü de Çankaya Köşkü'ne çıkmak için siyasi yaşamda neler yapılabileceğidir. "Çankaya Kavgaları" anahtar konusu kitapta ana tema olarak işlenmiş bu üç hususu en iyi anlatacak olan kavram olduğu için seçilmiştir.

Çankaya Muhalefeti Vardır: Cüneyt ARCAYÜREK'in Çankaya Muhalefeti adlı kitabının "Çankaya Muhalefeti Vardır" anahtar konusuyla içerik çözümlemesinin yapılmasının nedeni kitabın ana temasının Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in, Tansu ÇİLLER'in Başbakanlığı'na karşı bazı tutumlarının Çankaya Muhalefeti olarak nitelendirilmesi ve kitabın bu olay üzerine kurgulanmış olmasıdır.

Çankaya Muhalefeti Yoktur: Cüneyt ARCAYÜREK'in Çankaya Muhalefeti adlı kitabının "Çankaya Muhalefeti Yoktur" anahtar konusu çerçevesinde içerik çözümlemesinin yapılmasının nedeni kitapta geniş yer tutan Cumhurbaşkanı DEMİREL'in Çiller Hükümetine karşı olmadığı ve "Cumhurbaşkanının tarafsızlığı" ilkesini muhafaza ettiği görüşlerinin bu anahtar konuyla ortaya konmuş olmasıdır.

Darbeye İlk Adım: Cüneyt ARCAYÜREK'in Geri Gidişe İzin Yok kitabının içeriğinde bulunan 28 Şubat Darbesinin ilk adımı sayılan REFAH-

YOL hükümetinin kurulmasının ve bu hükümete ülke içinden ve dışından gelen tepkilerin, “Darbeye İlk Adım” anahtar konusuyla çözümlemesinin yapılabileceği bu anahtar konunun seçilmesine neden olmuştur.

Demokrasi ve Turgut ÖZAL’ın Çankaya’ya Çıkma Hevesi: Cüneyt ARCAYÜREK’in Çankaya Hesaplaşması adlı kitabında temel konu olarak ele alınmış olan 1983-1990 arası Türkiye’sinin demokrasi adına geldiği nokta ve dönemin Başbakanı Turgut ÖZAL’ın Çankaya Koltuğuna oturmak için içinde bulunmuş olduğu siyasi faaliyetlerin içerik çözümlemesinin yapılabilmesi için “Demokrasi ve Turgut ÖZAL’ın Çankaya’ya Çıkma Hevesi” anahtar konusu tercih edilmiştir.

Demokrasi: “Demokrasi” anahtar kelimesiyle Demokrasi Dönemecinde üç Adam kitabının içerik çözümlemesinin yapılmasının nedeni bu kitapta Türk Demokrasisi’nin dünden bugüne bazı önemli anekdotlarla gelişiminin verilmiş olması, DEMİREL-EVREN-ÖZAL arasındaki siyasal çatışmalar ve dönemin siyasal gelişmelerine geniş yer verilmiş olması ve tüm bunların “demokrasi” anahtar kelimesiyle konunun en iyi şekilde incelenebileceğinin düşünülmüş olmasıdır.

Etekli Demokrasili Dört Ay: Cüneyt ARCAYÜREK’in Etekli Demokrasi kitabına konu olan Türkiye’nin ilk bayan Başbakanı Tansu ÇİLLER’in çizdiği siyasi grafiği siyasette yükselişin, siyaset adamlığı üzerine yorumları ve Başbakanlığı’nın ilk dört ayındaki önemli icraatları ve bu icraatları gerçekleştirirken Cumhurbaşkanı DEMİREL ile ters düştükleri durumları irdelemeye yardımcı olacak anahtar konu “Etekli Demokrasili Dört Ay” olduğu için seçilmiştir.

Etekli Demokrasiye Geçiş: Cüneyt ARCAYÜREK’in Etekli Demokrasi adlı kitabının incelenmesi için “Etekli Demokrasiye Geçiş” anahtar konusunun seçilmiş olmasının nedeni kitapta genel olarak işlenen konunun

Türkiye’de bir bayan Başbakan’la başlayan etekli Demokrasi döneminin nasıl başladığı ve bu oluşuma tepkiler olmuş olması ve bu ana temayı açıklayacak en iyi anahtar konunun “Eteklı Demokrasiye Geçiş” olmasıdır.

Gerçekleşen Düş: Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü adlı kitapta Süleyman DEMİREL’in Cumhurbaşkanı olma isteğinin gerçekleşme aşaması irdelendiğinden “Gerçekleşen Düş” anahtar konusuyla bu kitabın içerik çözümlemesi yapılmıştır.

Sessiz Darbe: Cüneyt ARCAYÜREK’in Sessiz Darbe adlı kitabının “Sessiz Darbe” anahtar konusu çerçevesinde ele alınmış olmasının ana sebebi kitabın içeriğiyle başlığının birbiriyle örtüşmesi ve “Sessiz Darbe” anahtar konusuyla kitapta bu anahtar konu etrafında geçen olayların incelenebilmesi için “Sessiz Darbe” anahtar konusuyla içerik çözümlemesi yapılmıştır.

Tek Adam: Kriz Doğuran Savaş kitabının ana temasının Turgut ÖZAL’ın “Tek Adam” olma çabaları ve Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL’ın “Tek Adam” olmaya yönelik çabalarının Türkiye’nin çok kritik dönemlerden geçtiği Körfez Savaşı’nın çıktığı ve PKK olayının tırmandığı günlerde Türk Siyaseti’ni nasıl etkilediği olduğu için “Tek Adam” anahtar konusuyla bu kitabın içerik çözümlemesi yapılmıştır.

Tek Adamlığa Tepki: Kriz Doğuran Savaş kitabının içeriğinin Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL’ın “Tek Adam” olmak için yapmış olduğu siyasi faaliyetlerden oluşmuş olması ve bu “Tek Adam”lık mücadelesine tepkilere de kitapta büyük ölçüde yer verilmiş olması “Tek Adamlığa Tepki” anahtar konusuyla kitabın içerik çözümlemesinin yapılmasına neden olmuştur.

Üç Adam: Demokrasi dönemecinde Üç Adam kitabının “Üç Adam” anahtar konusuyla çözümlenmesinin ana nedeni kitabın içeriğiyle başlığının birbirini tam anlamıyla karşılıyor olması ve kitabın “Üç Adam” diye

nitelendirilen Kenan EVREN, Süleyman DEMİREL ve Turgut ÖZAL'ın siyasi faaliyetlerini, aralarındaki ilişkileri içermesi olmuştur. Böylelikle “Üç Adam” anahtar konusyla kitabın özünü teşkil eden konular irdelenmiştir.

27 Mart 1994 Yerel Seçiminin Sonuçları: Sessiz Darbe adlı kitabın içeriğinde bulunan 27 Mart 1994 yerel seçimleriyle gitmesi beklenen DYP SHP Koalisyonunun devam edişi ve Tansu ÇİLLER'in Başbakanlığını sürdürüşü, Türkiye'yi ağır ekonomik koşullarla karşı karşıya bırakan 5 Nisan kararlarının alınışı ve Refah Partisi'nin yükselişi “27 Mart Yerel Seçiminin Sonuçları” anahtar konusu çerçevesinde içerik çözümlemesinin yapılabileceği düşünüldüğü için bu araştırmanın anahtar konusu olarak seçilmiştir.

6. “CÜNEYT ARCA YÜREK’İN ‘DEMOKRASİ DÖNEMECİNDE ÜÇ ADAM’ KİTABI”NIN “ÇANKAYA KAVGALARI”, “DEMOKRASİ” VE “ÜÇ ADAM” ANAHTAR KELİMELERİNE (KONULARINA) GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

Bu kitap Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Büyüklerle Masallar, Küçüklerle Gerçekler’ adını taşıyan dizi kitabının birincisidir. Demokrasinin seyri, Demirel-Evren-Özal arasındaki siyasal çatışmalar ve siyasal gelişmeler bu kitapta belge, özel not ve görüşmelere dayanılarak verilmiştir. Bu kitap “Demokrasi”, “Üç Adam” anahtar kelimeleriyle etraflıca incelenirken, “Çankaya Kavgaları” Anahtar kelimesi üç ayrı başlık altında incelenmiştir. Bunlar “Çankaya Köşkü ile Başbakanlık Konutu Arasında Geçen Siyasi Çekişmeler”, “Askeri Çevrenin Cumhurbaşkanlığı Makamına Etkileri” ve “Çankaya Köşküne Çıkmak İçin Siyasi Yaşamda Neler Yapılabilir?” alt konularıdır.

6.1. “Cüneyt ARCA YÜREK’İN ‘Demokrasi Dönemecinde Üç Adam’ Kitabı”nın “Çankaya Kavgaları” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Cüneyt ARCA YÜREK bu kitabında ‘Çankaya Kavgaları’ anahtar kelimesiyle üç konuyu ortaya koymuştur. Bunlardan birincisi Çankaya Köşkü İle Başbakanlık Konutu Arasında Geçen Siyasi Çekişmeler, ikincisi Askeri Çevrenin Cumhurbaşkanlığı Makamına Etkileri ve üçüncüsü de Çankaya Köşküne Çıkmak İçin Siyasi Yaşamda Neler Yapılabileceğidir.

6.1.1. Çankaya Köşkü ile Başbakanlık Konutu Arasında Geçen Siyasi Çekişmeler

İlk olarak ele alınan konu olan Çankaya Köşkü ile Başbakanlık Konutu arasında geçen siyasi çekişmelerin “Cemal Gürsel’in döneminde başladığı varsayılabilir” (Arcayürek, 2000a, 12).

Önceki yıllarda bu sorunun var olduğu ise “Örneğin, Atatürk’ün son yıllarında Başbakan İnönü, ile arasında ciddi devlet sorunları nedenleri ile gerginlikler baş göstermiş, sonunda İnönü’nün görevden ayrılması zorunlu hale gelmiştir” (Arcayürek, 2000a, 12).

Bu siyasi çekişmelere bir örnek de “İnönü’nün Cumhurbaşkanlığı döneminde, 1950’den önceki yıllarda, Çankaya ile Başbakanı (Recep Peker) arasındaki bir sürtüşmenin ‘Milli Şef’in isteği yönünde, Başbakan’ın istifası ile sonuçlanmasıdır” (Arcayürek, 2000a, 14).

Cemal GÜRSEL’in Cumhurbaşkanlığı döneminde Başbakan İnönü’nün Demirel ile ilgili şikayetleri siyasi çekişmelerin odağını oluşturuyordu “CHP’ye göre Demirel aynı zamanda hem Çankaya’nın yani Gürsel’in hem de Türk Silahlı Kuvvetleri’nin (AP Genel Başkanlığı’na seçilmesi için) adayıydı” (Arcayürek, 2000a, 19).

1980’li yıllarda ise Cumhurbaşkanlığı makamında Kenan EVREN, Başbakanlık Konutunda ise Turgut ÖZAL bulunmaktadır. Bu iki makam arasındaki zaman zaman yaşanan siyasi çekişmeler bu dönemde de yaşanmıştır. “Cumhurbaşkanı Evren; Turgut Özal için ‘Daha seçimi kazanıp Başbakan olur olmaz yaptığı iki teklif benim midemi bulandırdı’ demiş ve 5 Ocak 1984’teki bir olayı anlatmıştır: ‘Bugünkü görüşmemizde Özal benden iki ricada bulundu. Bunlardan birisi yine protokol sırasıyla ilgiliydi. Protokol

sıralamasında Diyanet İşleri Başkanı'nın yerini bir hayli öne almayı teklif etti. İkinci teklifi ise... Nakşibendi Şeyhlerinden Şeyh Raşit Erol'u ... sıkıyönetim Kanuni yetkisine dayanarak... Çanakkale'nin Bozcaada ilçesinde ikamete memur etmişti. Şeyh Raşit halen Bozcaada'da idi. Özal adı geçen Şeyhten bahisle mümkünse bunun cezasının kaldırılması ricasında bulundu” (Arcayürek, 2000a, 217-218). Bu iki ricada Evren'in hayır demesiyle sonuçsuz kalmış ve devletin en üst düzeyindeki bu çekişmeyi Cumhurbaşkanlığı Makamı kazanmıştır.

6.1.2. Askeri Çevrenin Cumhurbaşkanlığı Makamına Etkileri

Bu kitapta edinilen bilgilere göre Cumhurbaşkanlığı makamı demokratik yaşama geçmiş olmamıza rağmen zaman zaman askeriye'nin etkisine girdiği gözlemlenmiştir.

Darbelerle kesintiye uğrayan Türk Demokrasisinde her iki darbeden de sonra Cumhurbaşkanlığı makamına asker kökenli biri geçmiştir.

1971 Muhtırasından sonra yaşananlar ise şöyle gözler önüne serilmiştir.

Bu muhtırayla Başbakanlıktan istifa eden ama Parlamento'nun çoğunluğuna sahip DEMİREL'e Başbakan Ferit MELEN görev süresi dolan Cumhurbaşkanlığı'nın görev süresinin uzatılması için “ordunun dilek ve eğiliminin Sayın Cevdet SUNAY'ın Mart ayında sona erecek olan yedi yıllık görev süresinin üç yıl daha uzatılması, Genel Kurmay Başkanı GÜRLER'in görevinde üç yıl daha kalması, GÜRLER'in bu üç yıl boyunca TSK'ya çekidüzen vermesi, ordunun modernize olması için her türlü olanağın kendisine sağlanacağı” (Arcayürek, 2000a, 33) olduğunu iletmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere Ordu, Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin dilek ve

eğilimlerini belirterek bu makam üzerindeki etkisini ortaya koymuş olmaktadır.

Daha da ilginç Başbakan Ferit MELEN, DEMİREL'in askerin isteğini geri çevirmesi üzerine şaşırmıştır. Çünkü "O'na göre, Askerlerden gelen istekler asla geri çevrilemez"(Arcayürek, 2000a, 33).

Ordu'nun Cumhurbaşkanlığı makamına etkilerine bir başka örnek de Başbakan DEMİREL'in 1980'de zikrettiği "Bana Cumhurbaşkanı seçildiği günler, asker önünde eğilmem demişti. Biz de KORUTÜRK'ü bu nedenle ve 'meşruiyetçidir diye seçtik" (Arcayürek, 2000a, 57) cümlesidir. Demek ki siyasetçiler asker etkisine girmeyecek Cumhurbaşkanı istemektedirler.

6.1.3. Çankaya Köşkü'ne Çıkmak İçin Siyasi Yaşamda Neler Yapılabilir

"Çankaya Kavgaları" anahtar kelimesiyle incelenen bir diğer konu ise Çankaya Köşkü'ne çıkmak için siyasi yaşamda neler yapılabileceğidir.

Bu kitapta Cüneyt ARCAYÜREK özellikle siyasilerin Çankaya'ya çıkma çabalarını incelemiştir. Demokrasiyi sekteye uğratan darbelerden biri olan 1980 darbesinin üstüne de Çankaya'ya oturma yoluyla ilgili yorumlar yapılmıştır. Bu konuya en çok eğilen pek tabii ki 1980 darbesiyle yönetimden uzaklaştırılan AP Genel Başkanı Süleyman DEMİREL olmuştur. "Çankaya'ya çıkmak, Cumhurbaşkanı olmak ihtirasının, devletin başına her yedi yılda bir önemli sorunlar açtığına inanan Demirel; birçok kez 12 Eylül'ü hazırlayan Evren'in asıl amacının Çankaya'ya yerleşmek olduğunu duraksamaya meydan vermeyecek şekilde söylemiştir. Sayın Evren (Kahramanmaraş olayları üzerine), sıkıyönetim ilan tarihi olan 26 Aralık 1978 gününden, 12 Eylül 1980 gününe kadar ne ile meşguldü diye söze başlamış ve önce Devlet Başkanı ve sonra cumhurbaşkanı olan Evren'e ağır suçlamalar sıralamıştır. Sayın Evren

için önemli olan ‘Müdahale kaçınılmaz olabilir. Ne dersiniz? diye başlayıp, müdahale kaçınılmaz oldu’ sonucuna ulaşmaktır. Böylece Sayın Evren kendisini ele veriyor. Suçüstü yakalanmıştır. Demek ki 12 Eylül 1980’de gerçekleştirilen müdahale, daha Temmuz 1979’da ana rahmine düşmüş, cenin 14 ay zarfında, binlerce kişinin kanıyla beslenmiş, büyümüş ve 12 Eylül 1980’e gelinmiştir. Bu çizgi fevkalade önemlidir. Sanıyorum Sayın Evren, devletin anarşi mücadelesinde niye başarılı olamadığının sebebini ortaya koyuyor. Kafada müdahale fikri varken, mücadele nasıl yapılacaktır ve niye yapılacaktır? Soru budur? Orgeneral Bedrettin Demirel’in ifşa ettiği de budur! Orgeneral Bedrettin Demirel daha sonra; Bir sene evvel müdahale kararı vermiştik. Olgunlaşsın diye bir sene daha beklenildi. Çok kan döküldü, üzülüyorum demiştir” (Arcayürek, 2000a, 64-66).

Çankaya’ya çıkmak için yukarıda değinilen şartların olgunlaşması haricinde başka bir etkene dair yorum yine DEMİREL’in ağzından şu cümlelerle verilmiştir; “12 Eylül ancak 24 Ocak Ekonomi Kararlarının olumlu sonuç vermesinden sonra gerçekleşmiştir ve bu başarı Evren’e Millet Meclisini kapatıp Çankaya’da oturmayı sağlamıştır. Darbeler ancak ekonominin yolunda gittiği dönemlerde gerçekleşmiştir” (Arcayürek, 2000a, 93).

1983’ten sonra Türkiye’de yönetim sivilere devredilince artık Başbakanlık koltuğunda Turgut ÖZAL, Mecliste ise 28 Eylül 1986 Ara seçim sonuçlarına göre ANAP, DYP, SHP, DSP vardı. DYP’nin başında CİNDORUK vardır ve Süleyman DEMİREL hâlâ yasaklıdır. İşte bu noktada Çankaya’ya giden yolda büyük oyunlar dönmüştür. Turgut ÖZAL, eski siyasiler üzerinden 10 yıllık yasağın kaldırılması yönündeki eğilimleri Çankaya’ya çıkmak için fırsat olarak kullanmıştır. Bu yasağın dayanağı Anayasa’nın Geçici 4.maddesiydi. Anayasa halkoyuyla yürürlüğe girmiştir. Gerçi 4.madde halkoyuyla kaldırılabilirdi. Ancak ÖZAL, bu maddeyi

tartışmadan önce Anayasa değişikliğinin nasıl yapılacağını gösteren 175.madde üzerinde değişiklik istemiştir. “Bu maddeyi değiştirmek, ya da örneğin geçici 4.maddeyi kaldırabilmek için TBMM’de üçte iki çoğunluk gerekiyordu. Oysa Özal, üçte iki çoğunluğun kaldırılmasını, yerine salt çoğunluk (201) oy koşulunun getirilmesini istiyordu” (Arcayürek, 2000a, 270).

ÖZAL’ın bu değişikliklerle neyi amaçladığına dair öngörü ise şöyleydi yani “Özal’ın planı kalın çizgileriyle şöyleydi: Evren’in Çankaya’daki görevi 1989’da sona eriyordu. Turgut Özal, Evren’den sonra Cumhurbaşkanı olmayı siyasal yasakların kalkmasıyla ilgili tartışmaların yapıldığı günlerde kafasına koymuştu. Yasaklarla ilgili pazarlığı sürdürürken; öne sürdüğü öge, Anayasa’nın 201 salt çoğunlukla değiştirilmesi idi. Özal yasakları referanduma götürecekti. Yasaklar kalksın ya da kalkmasın umurunda bile değildi. Referandum propagandasındaki sıcaktan yararlanarak derhal seçime gidecek ve ANAP, öteki partilerin güçsüzlüğünden yararlanarak tek başına yine iktidar olacaktı... Özal fazla millet vekiliyle gelmeyi, Çankaya’ya çıkmadan önce (1989’da) Cumhurbaşkanı olarak daha geniş yetkilerle, ola ki başkanlık sistemine yakın bir konuma gelmeyi sağlayacak Anayasa değişiklikleri yapmayı düşlemiştir” (Arcayürek, 2000a, 295-298).

Çankaya tutkusuyla yanıp tutuşan ÖZAL, Çankaya’ya çıkma yolunda çeşitli manevralar yapmayı da ihmal etmemiş. Örneğin Cumhurbaşkanı EVREN’e görev süresini uzatmayı teklif etmiştir. ÖZAL’ın amacıyla ters düşüyormuş gibi gözükse de bu teklif aslında zekice yapılmış bir manevradır ve bu olayın özü: “Daha çok önceden Evren’in ikinci kez Çankaya’yı istemediğini kamuoyuna duyurmak ve Çankaya hevesini ‘Evren’i atlattı’ dedirtmeden gerçekleştirmektir” (Arcayürek, 2000a, 297).

ÖZAL, istediği 29 Kasım 1982 erken genel seçimle elde etmiş ve eksiklerle dolu ama işine gelen seçim yasasıyla gittiği seçimden tek başına iktidar olarak dönmüştür.

DEMİREL, ÖZAL'ın bu Çankaya hevesi için “Cumhurbaşkanlığı kaçınmaz. Doğrusu ben de Turgut Özal'ın durumunda ve yerinde olsam, hemen kendimi seçtiririm. Zaten bu iki yıl hep Çankaya için oynayacak. Her uygulama bunu gösteriyor. ‘Baba’ rolüne çıktı. İcraatla sürdürecektir. her şeyi Çankaya'ya çıkabilmek için ayarlıyor. Memurlara katsayı dağıtıyor. Baba-Bu görüntüyü pekiştirip Çankaya yolunu açacak” (Arcayürek, 2000a, 480) yorumunu yapmıştır.

Aslında siyasilerin gönlünde Cumhurbaşkanlığı Makamının yatmasının doğal bir olay olduğunu yine DEMİREL şu ilginç cümlesiyle ortaya koymuştur. DEMİREL'e göre “Cumhurbaşkanlığı, öyle bir makam ki, reddedilemez” (Arcayürek, 2000a, 425).

Nitekim Türk Siyasi Tarihi bu fırsatı DEMİREL'e sunmuş O'da bunu kullanarak Türkiye Cumhuriyeti'nin 9.Cumhurbaşkanı olmuştur.

6.2. “Cüneyt ARCA YÜREK'in ‘Demokrasi Dönemecinde Üç Adam’ Kitabı’nın “Demokrasi” Anahtar Kelimesine Göre Çözümlemesi

Cumhuriyet Dönemi Türk Siyasal Hayatı bu kitapta yer verildiği kadarıyla iki ihtilal bir muhtıra geçirmiştir. Buradan da demokratik yaşamda askerin göz ardı edilemez bir etken olduğu ortaya çıkmaktadır.

Buradan da anlaşılacağı üzere Cumhuriyet Rejimine yeni geçen Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde demokrasiyi, yerleştirme çabaları hem kolay olmamıştır hem de kesintilere uğramıştır.

Bu ihtilal yapılabilme ihtimali siyasiler üzerinde o dönemde hep bir korku olmuştur.

Örneğin Cevdet SUNAY Cumhurbaşkanırken Başbakan Demirel, Genel Kurmay Başkanı Orgeneral TURAL'ın bir ihtilal hazırlığı içerisinde olduğunu hissettiğini ve TURAL Paşa'nın görevden alınmasını ilettiğinde SUNAY, DEMİREL'i engellemeye çalışmıştır. Bunun üzerine DEMİREL “bu iş hızlı yapılmalı. Yoksa karga tulumba hepimizi torbaya koyacak” (Arcayürek, 2000a, 27) demiştir. Buradan da Başbakan üzerindeki darbe korkusu anlaşılmaktadır.

Demokratik hayatın yerleşmesi çabaları bazen Cumhurbaşkanlığı seçimi söz konusu olunca da gölgelenmeye maruz kalmıştır.

Cumhurbaşkanı Cevdet SUNAY'ın Cumhurbaşkanlığı süresinin 3 yıl uzatılmasını Ordu istemiştir ancak Parlamento'nun çoğunluk partisi lideri DEMİREL'in muhalefetiyle karşılanmıştır. Bunun üzerine Askeri kanadın adayının Faruk GÜRLER Paşa olduğunu Cevdet SUNAY, DEMİREL'e iletmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere Cumhurbaşkanı, Ordu ile Anamuhalefet Partisi lideri arasında aracılık yapmıştır. Yani millet iradesine dayanması gereken demokratik bir seçim Ordu'nun isteğine göre şekillendirilmeye çalışılmaktadır. Bu noktada demokrasinin savunuculuğunu belki de kendi çıkarları için DEMİREL yapmış ve “Bizim, Faruk GÜRLER'e oy vermemiz mümkün değildir. Zira Genel Kurmay Başkanlığını, Cumhurbaşkanlığına giden yolun sondan bir önceki basamağı haline getirdiğimizde, TBMM'nin yetkisi ortadan kalkacak, Parlamento bir kenara itilmiş olacak. Öteki sakınca bir o kadar önemli: Her yedi yılda bir Cumhurbaşkanı seçimi yaklaştıkça ‘Genelkurmay Başkanı Kim Olacak’ sorunu ortaya çıkacak. Bu ise, TSK'yı ikiye hatta üçe bölecek. Çünkü

Genelkurmay'a oturacak kişiye bir Genelkurmay Başkanı gözüyle değil, Cumhurbaşkanı gözüyle bakılacak" (Arcayürek, 2000a, 37) demiştir.

Ancak demokrasinin gereği olan Cumhurbaşkanını TBMM'nin özgür iradesiyle seçmesi olayına bir Başbakan inanmadığını "Genelkurmay Başkanı soyunmuş, gelmiş. Ordu, onurunu çiğnetmez. Seçilecektir" (Arcayürek, 2000a, 37) sözleriyle ortaya koymuştur.

Eğer doğruysa Demokratik yönetimde olmaması gereken bir şeye daha Türk Siyasal Hayatı tanık olmuş ve siyasetten askerin elini eteğini çekmediğini bir kez daha görmüştür. "Elbette belge yok; ne var ki, çeşitli kaynaklardan alınan bilgilere göre, AP tek başına iktidara gelmesin, oyları bölünsün diye 'kimi askerler' Erbakan'ı Türkiye'ye getirtmiş ve Milli Selamet Partisi'ni kurdurmuştur" (Arcayürek, 2000a, 42).

İhtilaller haricinde ihtilalin habercisi "uyarı mektubu"da Türk Demokrasi anlayışında "trajikomik manzara" (Arcayürek, 2000a, 51) lar ortaya koyabilmiştir. Askerin, Çankaya köşküne 27 Aralık 1979'da gönderdiği "Uyarı Mektubu"nu Cumhurbaşkanı Fahri KORUTÜRK, bir hafta süreyle 'halkın mutlu bir yılbaşı geçirmesi' bahanesi ardına sığınarak Başbakan DEMİREL'e iletmemiştir.

Ülkedeki siyasi, ekonomik ve terör sorunlarına demokratik yollardan çözüm, bulunmasını beklemek yerine bir "uyarı mektubu" yla kötü gidişe dur demek gerektiği inancının demokratik gelişime ne kadar katkı sağladığı bir kenara "uyarı mektubu"ndan sonra istifa etmesi gereken Cumhurbaşkanı ve Başbakan istifa etmemiş ve DEMİREL " Hükümeti bırakıp gitmeyi izzetinefsime yediremedim. Bir ay önce geldik Hükümete. Bir şey çözmeden gitti derlerdi. Hem anarşi beni aşan bir işti. Asker çözmeliydi" (Arcayürek, 2000a, 53) diyerek istifa etmesini siyasi kaygılarıyla açıklamıştır.

1980 yılında yaşananlar ise 1990'lı yıllarda bile gündemden ve DEMİREL'in dilinden düşmemiştir. DEMİREL, 1980 ihtilalinin yapılmasında "Evren'in asıl amacının Çankaya'ya yerleşmek olduğunu" (Arcayürek, 2000a, 64) söylemiştir. Bu arada da demokrasinin bundan nasıl etkilendiği üzerine DEMİREL "18 Mayıs 1980'de müdahaleye karar verdik diyor. 11-12 Temmuz 1980'de yönetime el koyacaktık, fakat erteledik diyor. Nihayet 26 Ağustos'ta müdahale kararını yazıp imzaladık diyor. Biz, kan dökülmesini önleyelim diye çırpınırken, bu işi yapacak olanlar devletin kendilerine buldukları görev için maaş verdiği kimseler, bu çizgi üzerinde daha çok kan dökülsün de haklılık kazanalım diye, daha sonra vatandaş; eh ne yapalım evimizden dışarı çıkamıyorduk, demokrasi mi, canı cehenneme desin diye adeta seyirci durumuna geçmişlerdir. Bunun maliyeti 4000 can olmuştur... Sayın Evren'i kan tutmuştur, onun için rahatsızdır. Ülkeyi kurtaralım diye yola çıkmış, anarşiden kurtaracağına Meclis'ten, demokrasiden ve siyasetten kurtarmıştır" (Arcayürek, 2000a, 69-70) diye yorumlarken "Demirel'in bu vurgulamalarını, suçlamalarını Kenan Evren 1990'da sindirmiş, yanıtlayamamıştır" (Arcayürek, 2000a, 68).

DEMİREL'in, 1980 darbesinin demokrasiyi nasıl zedelediğine yönelik eleştirilerinden bazıları da; "Sayın Evren, milletin iktidar değiştirme hakkını gaspetmiş ve kendisi gelmiş, milletin tepesine oturmuştur. Anayasaya 'evet' dersiniz, benim Cumhurbaşkanlığıma da 'evet' dersiniz deyip 'hayır' propagandasını yasak 'evet' propagandasını doğal hale getirmiştir. Dünyanın hiçbir yerinde görülmeyen bir referandumla, milletin rızasını değil, yarattığı fiili durumu tasdikini yine anarşi korkutmacası ve sıkıyönetim sayesinde sağlayarak, milletin tepesinde 9 sene oturmayı başarmıştır. Bu, son derece yanlış ve bize göre ise maksatlı mantığınızla anarşinin suçlusu sayıp mahkum ettiğiniz demokrasiden mahrum kalan toplumun varacağı tabii sonuca [yani dengesizlikler ülkesi olma sonucuna toplum varmıştır]" (Arcayürek, 2000a, 70-71) şeklindedir.

Hatta DEMİREL, daha da ileri giderek “Orgeneral Kenan Evren Çankaya’da oturabilmek için demokratik rejime ve seçilmiş olan hükümete darbe indirdiğini” (Arcayürek, 2000a, 72) söylemiştir. Böylelikle demokrasinin siyasi hevesler uğruna sekteye uğratılabildiğini ifade etmiştir.

1980 Darbesiyle Parlamento kapatılmış, dönemin siyasilerinin siyaset yapması 10 yıl boyunca yasaklanmış, siyasi partiler kapatılmış ve basın susturulmuştur. Ancak Anayasa oylamasından sonra siyasi partilerin kurulmasına izin verilmiş ancak Cumhurbaşkanlığı Makamı bunu yönlendirmeye çalışmıştır. Başbakan ULUSU, MGK’nın Türkiye’ye yerleşmesini istediği siyasal sistematiği “Sayın Cumhurbaşkanı’nın da görüşünü ortaya koymak üzere izah ediyorum; iki büyük parti kurulacak. Böyle olması isteniyor çarçur partilere, küçük partilere prim verilmeyecek. Ülke 12 Eylül öncesi durumda olmayacak... Partilerden biri Sayın Demirel ve AP çizgisinde olacak. Diğeri İngiltere’deki İşçi Partisi hüviyet ve felsefesinde. Yani devletçi görüşe sahip olacak” (Arcayürek, 2000a, 122) cümleleriyle ifade etmiştir.

1982 Anayasası sonrası hızlı bir şekilde sivil yönetime geçilmesi sağlanmaya çalışılırken “Aslında bir yerden sonra Türkiye’de cinayetleri yapanlarla yaptırımlar unutulmuş, günün iktidarı siyasetle siyasetçileri adeta cinayetin sebebi saymışlardır. Hatta demokrasi ve hürriyeti anarşinin sebebi saymışlardır veya o manaya gelecek laflar etmişlerdir... Yüzde 92,5 oy alınması rejimin güdümlü hale getirilmesi gibi bir neticeye ülkeyi sevk etmiştir... Eğer siyasi partilerin kurulması halka bırakılsaydı ve devlet siyasi parti kurdurmak hevesine kapılmasıydı, güdümlü demokrasiye, güdümlü rejime kapılmasaydı bu sancılar olmazdı” (Arcayürek, 2000a, 142-143) diyen DEMİREL, Zincirbozan’a sürgün edilmesinin nedenini bu cümlelere bağlıyor ve “Bunları başında söylemiş olmamız Zincirbozan’ın da sebebi olmuştur. Zincirbozan’a, referandumdan sonra partilerin kuruluşundan önce söylememiz neden olmuştur” (Arcayürek, 2000a, 143) demiştir.

Zincirbozan'la siyasi yasaklar devam etmiş ve eski siyasetçilerin siyaset yapması yasak olduğu halde yeni kurulan partileri yönlendirdikleri iddiasıyla başta DEMİREL olmak üzere 14 tane siyasetçi Zincirbozan'a gönderilmiş ve yeni kurulan BTP kapatılmıştır.

Batılılaşma rotasındaki Türkiye yine 1980 sonrası askeri dönemde iktidarın sivillere teslimi için seçim çalışmaları içindeyken bazı partilerin seçime katılmamasına Avrupa'nın tepki göstereceğinin ve Türkiye'nin Avrupa Konseyi'ne alınmayacağına EVREN'e iletilmesi üzerine EVREN "Almazlarsa ne olur? Almasınlar!"(Arcayürek, 2000a, 181) diye cevaplayarak demokrasinin hangi noktasında olduğumuzu gözler önüne sermiştir.

12 Eylül sonrası demokratik yönetime geçişte siyasi partilerin kurulması MGK'nın iznine tabi olmuştur. Yine MGK, bu partilerin kurucularını ve adayları veto hakkına sahiptir. "Veto edilecekleri tesbit ederken MİT'in, Emniyet Teşkilatı'nın ve Sıkıyönetim Komutanlıklarının verdiği bilgilerden yararlanılmıştır" (Arcayürek, 2000a, 190). Ancak anlaşılan söz konusu Turgut ÖZAL olunca bu bilgilerin gözardı edilmiş olduğunu EVREN "O tarihte Özal'ın bir tarikata mensup olduğunu da bilmiyordum. Bilseydim o müsaadeyi vermezdim" (Arcayürek, 2000a, 218) diye yakınmada bulunurken aslında Türkiye'nin de güdümlü demokrasiye şartlandırıldığını ortaya koymuştur.

Bu kitapta "Demokrasi" anahtar kelimesi çerçevesinde irdelenen konu genellikle 1980 darbesi ve getirdikleri olmuştur. 1985'te de gündem de 1980 darbesi vardır. 1 Eylül 1985 TBMM Açılışında Cumhurbaşkanı EVREN demokrasi adına önemli açıklamalar yapmış cevap ise eleştirdiği 10 yıl siyasi yasağı bulunan DEMİREL'den gelmiştir. EVREN: "Demokrasi adını her gün ağızlarından eksik etmeyenlerin, Türkiye'de demokrasi var mıdır? Yok mudur? münakaşası yapanların, kendilerini demokrasi kahramanı gösterme

çabası içinde bulunanların arzuladıkları sistemin bugüne kadar nelere mal olduğunu ve bundan sonra neye mal olacağını, neyi getirip neyi götüreceğini akılcı bir yaklaşımla iyi değerlendirelim... Susan Türkiye yerine Konuşan Türkiye mantığının bu ülkeye nelere mal olduğunu hepimiz biliyoruz. Kaldı ki bugün susması gerekenler bile her gün konuşmaktadırlar” (Arcayürek, 2000a, 242) diyerek demokrasi üzerine bir polemige yeşil ışık yakarken DEMİREL cevaben “... Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 10.maddesine göre, kanun önünde herkes eşittir.... Esasen Türkiye’de her şeyin bazı kimselere serbest, her şeyin bazı kimselere yasak olması gibi bir durum mevcut olsa, böyle bir durumun Türkiye’ye şan ve şeref sağlayacağını sanmak yanlıştır. Kaldı ki bugünkü mevcut olan durumda, Türkiye’ye bir şey kazandırmadığı gibi rejimi devamlı tartışılır hale getirmektedir... Demokrasinin ve konuşan Türkiye’nin anarşi ve terörün sebebi bulunduğunu ve bu durumun ülkeye ağıra mal olduğunu hiçbir şekilde kabullenmiyorum. Zira bu doğru olsa Türkiye ‘Susan Türkiye’ olarak hep demokrasi dışında kalmaya mahkum olur” (Arcayürek, 2000a, 244-246) demiş ve siyasi yasakların kalkması gündeme gelmiştir.

Siyasi yasakları getiren Cumhurbaşkanı EVREN, artık şartların olgunlaşması ve zamanı geldiğine inandığı için eski siyasiler üzerindeki 10 yıllık yasağın kalkabileceği düşüncesinde ayrıca EVREN “... Siyaset yasağı sürdükçe, eski liderler hep mağdur durumda kalmış olduklarını söyleyecek ve bundan bir yandan şimdiki politikacılar zarar görecektir, öte yandan da eski politikacılar belki de yasaklı olmanın propagandasını alabildiğine sürdürerek, toplumda sanki başka konuşulacak bir şey yokmuş gibi, hep bunu gündeme getirecekler” (Arcayürek, 2000a, 264) gibi sebeplerle de bu yasağın kalkmasına artık yumuşak baktığını ifade etmiştir.

Dönemin Başbakanı ÖZAL ise siyasi yasaklar üzerine “Aslında ben değiştirilmesine karşı değilim ama yukarı makamlar (yani Çankaya) buna karşı

çıkar. Onun için ele alamıyoruz” (Arcayürek, 2000a, 267) şeklinde bir açıklamayla fikir beyan etmiştir.

Türk Demokrasisi’nde 6 Eylül 1987 ‘siyasi yasakların kalkıp-kalkmaması’ için yapılan referandum öncesi siyasi çalışmalar da futbol bile siyasete alet edilmiştir. “Kocaelispor’un ligden düşmesini engelleyen karar Danıştay’dan geçmiştir. Özal Danıştay kararını uygulamamıştır. Referandumdan sonra manası? Kocaeli’nin vereceği ‘hayır’ oyuna bağlanmıştır” (Arcayürek, 2000a, 380).

Tarihler 9 Eylül 1987’yi gösterdiğinde ve referandumun kesin sonuçları açıklanmış ve Türk Siyasal Hayatı’nda yeni bir dönem başlamıştır denilebilir, çünkü siyasi faaliyetleri yasaklanmış Türk Siyaseti’ne damgasını vurmuş isimler bu referandum sonucuna göre tekrar siyaset sahnesine çıkma fırsatı bulmuşlardır.

Yine Türkiye’deki siyasal düzenin tam anlamıyla rayına oturmadığına bir işaretle 4 senede 7 defa Seçim Kanununun değiştirilmiş olmasıdır.

DEMİREL’in siyasete dönmesiyle aradan uzun yıllar geçmesine rağmen 1980 ihtilali yine gündeme gelmiş ve DEMİREL ile EVREN arasındaki söz düellosu alevlenmiştir. EVREN, 30 Nisan 1988 günü Trabzon’da Turizm mevsimi açılışında daha farklı bir konuşma yapabilecekken yine 1980’e dönmüş ve “Silahlı Kuvvetler demokrasiyi ortadan kaldırmak için bu müdahaleyi yapmadı, demokrasi gidiyordu memleketten, demokrasi yerine başka, ismi demokrasi olan başka rejimler gelecekti. Onu önledi... Türkiye, 12 Eylül öncesine dönecek olursa, bundan kurtaracak kuvvet Silahlı Kuvvetler’dir” (Arcayürek, 2000a, 431-432) diyerek yeni bir tartışma başlatmıştır. Cevap ise DEMİREL’den gecikmeden gelmiş ve DEMİREL: “Biz burada, Türkiye’de hürriyetçi demokratik cumhuriyeti yerleştirmeye, korkuları ortadan kaldırmaya ve Türkiye’deki rejime

demokratik cumhuriyet denilebilmesi için her türlü gayreti sarf etmeye devam ederken, Sayın Evren, dünyaya Türkiye’yi müdahaleler ülkesi olarak ilan etmiştir... Güvenliği müdahaleye bağlı bir rejim olur mu? Veya güvenliği müdahaleye bağlı bir devlet olur mu? Böyle devlet olmaz ve Devlet Başkanının da devletin güvenliğini müdahaleye bağlı göstermeye hakkı yoktur” (Arcayürek, 2000a, 435-438) demiştir.

EVREN’in “Türkiye, 12 Eylül öncesine dönecek olursa, bundan kurtaracak kuvvet Silahlı Kuvvetlerdir” (Arcayürek, 2000a, 431) içerikli konuşmasına DEMİREL sadece basın önünde cevap vermekle kalmadı TBMM’de gündem dışı söz alarak “... Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda müdahale diye bir müessese yoktur. Müdahale ne bir millet için, ne de bir rejim için teminat sayılmaz. Sayılırsa o rejimin demokrasiyle bir alakası kalmaz” (Arcayürek, 2000a, 446) cümlelerini de içinde barındıran uzun bir konuşma yapmıştır.

EVREN’in bu konuşmasına, demokratik anlayışımızın ne olduğu ve ne olması gerektiğini belirten karşı bir konuşmayı da” SHP lideri Erdal İNÖNÜ’de yapmıştır. İNÖNÜ: “Sayın Cumhurbaşkanı’nın ileride bir gün gene Türkiye 12 Eylül öncesine benzer bir kargaşa ve ıstırap dönemine düşerse, eninde sonunda kurtaracak güç Silahlı Kuvvetlerdir’ demesi adeta yeni bir müdahaleye hazırlandığı havasını veren, Anayasa ile bağdaşmayan, son derece yanlış ve yakışsız , hiçbir şekilde kabul edemeyeceğimiz bir iddia ileri sürmek olmuştur... Bu yaklaşım, temelinden yanlıştır. Bu anlayışı, bu yaklaşımı hep birlikte değiştiremezsek, bir müdahale fikrini hiçbir zaman ortadan kaldıramayız. Silahlı Kuvvetler her zaman söylediğimiz gibi, milletin göz bebeğidir... Ama bu güç milli iradenin temsilcisi olan Büyük Millet Meclisi’nin üzerinde değildir “ (Arcayürek, 2000a, 451) şeklindeki konuşmasıyla tepkisini ortaya koymuştur.

6.3. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Demokrasi Dönemecinde Üç Adam’ Kitabı”nın “Üç Adam” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Cüneyt ARCAYÜREK’in bu kitabında bahsi geçen “Üç Adam” Demirel, Kenan EVREN ve Turgut ÖZAL’dır.

Siyasi geçmiş açısından DEMİREL’e daha fazla yer verilmiştir. Bu anahtar kelime çerçevesinde ise daha çok siyasi kişilik özellikleri irdelenmiştir.

Bu konudaki en çarpıcı olay 1977 Genel Seçimleri sonrası en çok milletvekili çıkaran ancak tek başına iktidar olamayan ECEVİT’in 22 Haziran 1977’de Çankaya’ya sunduğu hükümet listesinin DEMİREL engeline takılarak güvenoyu alamaması olmuştur. “Son olayların oluşmasında; acaba sadece demokratik kurallar mı rol oynamıştır? DEMİREL’in, ECEVİT’in kurduğu azınlık hükümetine karşı çıkışında kimi insancıl öğelerin veya hiddetin etkisi yok muydu?” (Arcayürek, 2000a, 44) sorularına cevap DEMİREL’den “Bak, göreceksin, Ben Ecevit’i Hükümetten nasıl edeceğim, göreceksin” (Arcayürek, 2000a, 45) şeklinde gelmiştir. DEMİREL bu sözleri, seçim sonrası bir grup CHP’linin DEMİREL’in Güniz Sokaktaki evinin önünde “Nazmiye, Papucu yarım, çık dışarıya oynayalım” (Arcayürek, 2000a, 44) diye bağırmasını ve eşine dil uzatılmasını içine sindirememesinden dolayı söylemiştir.

24 Ocak kararlarının mimarı ve DEMİREL’in yakın çalışma arkadaşı 1969’daki Demirel’in tanımlamasına göre “altın çocuk” yani Turgut ÖZAL için 1980’de DEMİREL’in düşüncelerini ise şu cümleleri ortaya koymuştur “Ben Turgut’u Genelkurmay’a askerlere ekonomik durumu anlatsın diye gönderdim. Meğer Turgut, askerlerle anlaşarak beni arkadan vuruyormuş! İşte, Turgut’un çizgisi” (Arcayürek, 2000a, 63).

Kenan EVREN, “Benim hiçbir ihtirasım yok” (Arcayürek, 2000a, 64) derken DEMİREL “12 Eylül’ü hazırlayan Evren’in asıl amacının Çankaya’ya yerleşmek olduğunu duraksamaya meydan vermeyecek biçimde söylemiştir” Arcayürek, 2000a, 64) ve EVREN’i “ihtiraslı bir insan” (Arcayürek, 2000a, 64) olarak tanımlamıştır.

‘Üç Adam’ın kişiliklerinin incelemeye devam edildiği ilerleyen bölümlerde Kenan EVREN’le ilgili bir ayrıntı daha göze çarpmıştır. Bu defa gözlem kitabın yazarına aittir. Cüneyt ARCA YÜREK, EVREN’i kindar olarak şu cümlelerle tanımlamıştır; “Kudretli olduğu zamandı; 12 Eylül komuta kadrosunu alaya alan KU-DE-TA’yı yazdım... Evren, bu kitabı asla unutmadı. Kindar değil derdik; ama Evren yıllar sonra 1997’de benim ve kimi yazarların 12 Eylül’ü önce övüp sonra eleştirdiğimizi içeren bir kitap yazdı. Kimi yazılarımızı kendine göre yorumlayıp bizleri iki yüzlülükle suçluyordu” (Arcayürek, 2000a, 82).

1983’te siyaset sahnesinde yıldızı parlayan ve Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı sıfatını alan Turgut ÖZAL’ın kişilik özelliğine dair bir anekdottaki bilgi ise 24 Şubat 1984’te Turgut ÖZAL’ın kitabın yazarına verdiği demeç “Menderes’in idamına siyasi suç sebep olmamıştır. Vatana ihanetten asıldı” (Arcayürek, 2000a, 228) şeklindeyken gördüğü yoğun baskı üzerine derhal Aydın’a bir gezi düzenleyip oradaki mitingte MENDERES’in ne denli vatanperver biri olduğunu anlatan nutuk vermesidir. Yani ÖZAL, siyasette dürüstlük ilkesine uyma gereği yerine işine geldiği gibi davranmayı tercih etmiştir.

Cüneyt ARCA YÜREK’in bu kitabında konu ettiği dönemin önemli siyasi isimlerinden DEMİREL’in siyasi tavırları üzerine “Demirel, başkalarının getirdiği önerilerden ancak işine yarayanları onaylayan tiplerdendir. En azından onaylar gibi görünür, ama işine gelmeyenleri

onaylayacak, destek verecek ne bir şey söyler ne de en ufak bir davranış gösterirdi” (Arcayürek, 2000a, 259) şeklinde bir yorum yapmıştır.

DEMİREL üzerine başka bir yorum da sürekli çekişme halinde bulunduğu EVREN’den geldi. EVREN’e göre “İktidardaki Demirel başkadır, muhalefetteki Demirel başka, yasaklı Demirel bambaşkadır...” (Arcayürek, 2000a, 271).

7.Cumhurbaşkanı Kenan EVREN üzerine bir kişilik tahlili daha bu kitapta ele alınmıştır. EVREN’in, Cumhurbaşkanlığı binalarında azami tasarruf yaptırarak devletin malını israf etmeme çabaları satır aralarında işlenmiştir. EVREN’in KÖŞK’te aldığı tasarruf önlemlerine “...çalışanların konuklarına ikram ettiği bir fincan kahvenin bile sayıyla kısıtlanması, Cumhurbaşkanı’nın yaz çalışmaları boyunca –genel sekreterin buyruğu gereği- Florya Köşkü’nün santralinin saat 17:00’den sonra çalışmaması“ (Arcayürek 2000a, 345) gibi birkaç örnek verilebilir.

Aradan yıllar geçtikten sonra takvimler 22 Mayıs 1987 Cuma’yı gösterirken ARCAYÜREK’in ağzından bir itiraf dökülmüştür. ”Kimi zaman ne hatalar yaparak yaşadığımızı, kimilerini ne denli yanlış tanıdığını anlıyor insan. Geç de olsa!” (Arcayürek, 2000a, 344). ARCAYÜREK bu itirafı, KU-DE-TA kitabını yazmasına serzenişte bulunan EVREN’in kendisine kızgın ve kinli olduğunu düşünürken Cumhurbaşkanı’nın O’nu görüşmek için yıllar sonra da olsa Köşk’e çağırmasından sonra yapmıştır.

DEMİREL, üzerine yapılmış olan bir yorum da “Demirel işine geldiği veya işine yaradığı sürece çok yakın, çok dost olur insanlarla. Ama işine yaramadığını anladığı zaman... Tabi bırakır o insanı... Demirel’in iki grubu vardır: Kullandıkları - düşmanları” (Arcayürek, 2000a, 410) şeklinde yakın bir çalışma arkadaşından gelmiştir.

Kenan EVREN'in DEMİREL'e yaklaşımıyla ilgili çarpıcı bir örnekte kitabın sonlarına doğru verilmiştir. EVREN'in "Müdahaleye karar verdiğimizde Demirel'in iktidar da olmadığı bir zamana tesadüf etmesini istiyorduk... Dışişleri Bakanı ERKMEN gensoru ile düşürüldükten sonra hükümet, yani Demirel güvenoyu isteyip, güvensizliğe hedef olursa işimiz kolaylaşır" (Arcayürek, 2000a, 470) açıklamaları Darbeyi haber veren insancıl bir yaklaşım gösterdiğini ortaya koymuştur. Ancak "12 Eylül'den önce, uyarı mektubu ya da öteki haberlerle niçin istifa etmediğini değişik biçimlerde anlatan Demirel, Evren'in bu yaklaşımlarına nedense fazla ilgi ve itibar göstermemiştir" (Arcayürek, 2000a, 470).

7. ”CÜNEYT ARCA YÜREK’İN ‘BİR GİDEN-BİR GELEN-BİR BEKLEYEN’ ADLI KİTABI”NIN “BİR GİDEN”, “BİR GELEN” VE “BİR BEKLEYEN” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

Cüneyt ARCA YÜREK’in “Büyüklerle Masallar–Küçüklerle Gerçekler” adlı yazı dizisinin 2.kitabı olan bu kitabında ‘Bir Giden’ diye nitelendirilen 7.Cumhurbaşkanı Kenan EVREN, ‘Bir Gelen’ diye nitelendirilen 8.Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL ve ‘Bir Bekleyen’ olarak da nitelendirilen DYP Genel Başkanı Süleyman DEMİREL’dir.

7.1. ”Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen’ Adlı Kitabı”nın “Bir “Giden” Anahtar Kelimesine Göre Çözümlemesi

Cüneyt ARCA YÜREK’in bu kitabında “Bir Giden” anahtar kelimesiyle ele aldığı Cumhurbaşkanı Kenan EVREN’dir.

Kenan EVREN bu kitaba Cumhurbaşkanlığının son yıllarıyla konu olmuştur.

1988, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin siyasi olayların odak noktasını oluşturduğu bir yıldır. Turgut ÖZAL’ın Cumhurbaşkanlığı’na adayım demese de muhalefeti bu yönde düşündüren çalışmaları vardır.

Kenan EVREN ise konumu gereği bu tartışmalardan uzak durmaya çalışmıştır.

26 Mart 1989 yerel seç imlerinde iktidar partisi ANAP’ın büyük bir oy kaybetmesiyle, halkın %80’inin güvenini yitirmiş bir iktidarın çoğunlukta olduğu Meclis’le Cumhurbaşkanlığı seçimlerine gidilecek olması siyasi krize

yol açmıştır. Bu noktada EVREN 30 Mart 1989 günü ÖZAL'a bastırılmış “Erken seçim yapmalısınız. Bir sene mi bir buçuk sene mi olur, ona siz karar verirsiniz. Ayrıca seçim kanununu değiştirip öyle seçime giderseniz iyi olur” (Arcayürek, 2000b, 73) diyerek Turgut ÖZAL'ı uyarmıştır. Ancak Cumhurbaşkanlığı isteyen birinin demokrasi adına istifa etmesi imkansızdır. Ayrıca EVREN, Cumhurbaşkanlığı seçimleri üzerine yeri geldikçe görüş bildirmiştir. İkinci kez seçilmesinin doğru olacağı yönündeki görüşlere karşı EVREN “İkinci kez seçilme olanağının Anayasal engellerini anımsatmıştır ve Konsey'deki tartışmalara değinmiştir: ‘Ben cumhurbaşkanlarının halk tarafından seçilmesini istiyordum ve önerdim. Konsey'de tartıştık. Fakat arkadaşlar ağır bastı. Daha doğrusu Emin Paksüt o madde yapılırken, eğer halk tarafından seçilmesine imkan verirsek adaylar çıkacak, birbirine olmadık laflar söyleyecek, kıracaklar karalayacaklar. Çankaya'ya gelen insan, zafiyete uğrayacak. Bu tezi arkadaşlar da kabul etti. Oysa ben cumhurbaşkanının, hiçbir partinin desteğine ihtiyaç duymayacağı için daha sağlıklı görev yapacağına inanıyordum” (Arcayürek, 2000b, 41) diye karşı çıkarken cumhurbaşkanı seçme usulleri üzerine görüşlerini de belirtmiştir.

7.2. “Cüneyt ARCAYÜREK'in ‘Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen’ Adlı Kitabı’nın “Bir Gelen” Anahtar Kelimesine Göre Çözümlemesi

Bu kitapta “Bir Gelen” anahtar kelimesiyle incelenmiş olan Turgut ÖZAL'dır. Bu kitapta esas olarak Turgut ÖZAL'ın Cumhurbaşkanı olma çabaları ele alınmıştır.

Anayasamızın 102. maddesi “En az üçer gün ara ile yapılacak oylamaların ilk ikisinde üye tamsayısının üçte iki çoğunluk oyu sağlanmazsa üçüncü oylamaya geçilir, üçüncü oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğunu sağlayan aday Cumhurbaşkanı seçilir” hükmünü içermektedir.

ANAP, 1988’de 292 sandalyeye sahip olmuştur. Meclisin bu haliyle iktidarın başı olan Turgut ÖZAL Şayet Cumhurbaşkanlığına aday olursa seçilmesi muhtemel duruma gelmiştir. Açıkta Turgut ÖZAL aday olmak istediğini daha seçime bir yıllık bir süre varken açıklamıştır, ama ortaya koyduğu siyaset adaylığa hazırlandığının işaretlerini vermiştir. ÖZAL’ın Cumhurbaşkanlığına adaylığında muhalefetin kozu 26 Mart 1989 da yapılacak yerel seçimler olmuştur. ANAP’ın geçen genel seçimde almış olduğu %36 oyun altına düşmemesi gerekmektedir. Çünkü halk nazarında güven kaybetmiş bir partiden Cumhurbaşkanlığına aday çıkması demokratik açıdan zorlaşacaktır.

1988’de yerel seçimler gündemdeyken Cumhurbaşkanlığı seçimi için de çalışmalar yapılmaya devam etmiştir. Muhalefetin Cumhurbaşkanı halk seçsin teklifine karşılık Turgut ÖZAL “DYP ve SHP Başkanları heves etmesinler, Anayasa değişikliği kolay değil... Demirel ile İnönü ancak halkın seçtiği bir sistemde aday olabilir, Cumhurbaşkanı olabilir. Halkın cumhurbaşkanlarını seçmesine olanak sağlayacak bir anayasa değişikliği asla yapılmayacak” (Arcayürek,2000b, 18) diye karşılık vererek, Cumhurbaşkanı halkın seçmesi gibi çok demokratik bir yolu kendi siyasi geleceği için tıkamıştır.

26 Mart 1989’daki yerel seçimlerde Turgut ÖZAL’ın Anavatan Partisi %21.75 oy alarak %36’lardan %20’lere düşmüştür. Birinci Parti SHP, ikinci Parti DYP ve ANAP ancak üçüncü olabilmıştır.

Bu sonuca göre halkın %80’inin istemediğini ortaya koyduğu bir partinin çoğunlukta olduğu mecliste Cumhurbaşkanlığı seçimlerine gidilmemesi ve erken seçimin yapılması gerekirken Turgut ÖZAL “Bakanları istifa ettirmekle sorumluluktan kurtulmaya çalışmış” (Arcayürek, 2000b, 57) ve “Genel seçimle ilgisi olmadığı halde yüzde 78 karşındadır demek bir şeyi

fark ettirmiyor. Önemli olan Anayasa ile kanunların dediğidir... Mahalli seçimlerden sonra istifayı düşündüm. Ama çıkar yol değildi. Memleketi kaosa sürükleyemedik” (Arcayürek, 2000b, 72) diyerek istifa etmemiştir. Çünkü her türlü siyasi çabayı ortaya Çankaya’ya çıkmak adına koymuştur. Sonunda da 9 Kasım 1989’da Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

Turgut ÖZAL’ın Cumhurbaşkanı seçilmesinden sonra da sorunlar bitmemiş tarafsız olması gereken Cumhurbaşkanı Makamından, “Ben ANAP’la ilişkiyi kesiyor değilim ki” (Arcayürek, 2000b, 233) diyerek yansız olmadığını ortaya koymuştur.

1990’da Türkiye’nin başını ağrıtan çok önemli olaylar olurken Turgut ÖZAL’da fırsatlardan istifade ederek sanki Türkiye “Başkanlık” sistemiyle yönetiliyormuş profilini siyasette çizmiştir. Öncelikle PKK ve Terör’ün önlenemeyen tırmanışı devletin en tepe noktasında bir zirveyle 2 Nisan 1990’da muhalefet partilerinin de katılımıyla masaya yatırılmıştır. Bu zirve “ÖZAL’ın makamını sağlamlaştırmaya mı hizmet edecektir, yoksa anarşinin terörün önlenmesine mi?” (Arcayürek, 2000b, 353) diye yorumlar yapılmıştır. Zirve’ye, her defasında Çankaya’yı “... meşru saymadığını” (Arcayürek, 2000b, 435) söyleyen DEMİREL ve diğer muhalefet partileri de katılmıştır. Yani biraz da bu zirve, Turgut ÖZAL’ın yerini meşrulaştırmasına yol açmıştır.

Ayrıca 2 Ağustos 1990 günü Irak Kuveyt’i işgal etmiştir. 1990’larda “Özal, krizin patlak verdiği ilk gün direksiyona geçti. Yıldırım Akbulut hükümetini çekip çevirmeye, Türk dış siyasetini somut biçimde tek elden Çankaya’dan yönetmeye başlamıştır. Anayasadaki tarafsız konumu, Anayasadaki görev çizgileri... Hiçbirine aldırış ettiği yoktu. Türkiye, Çankaya’da oturan Cumhurbaşkanı Turgut Özal’dan soruluyordu” (Arcayürek, 2000b, 426).

7.3. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Bir Giden-Bir Gelen -Bir Bekleyen’ Adlı Kitabı”nın “Bir Bekleyen” Anahtar Kelimesine Göre Çözümlemesi

ARCAYÜREK’in “Bir Bekleyen” olarak nitelendirdiği 1980’lerin yılmaz siyasetçisi ve etkili muhalefeti DYP Genel Başkanı Süleyman DEMİREL’dir.

Bu kitabın ana temalarından biri olan Turgut ÖZAL’ın Cumhurbaşkanı olma hevesi için gerçekleştirmiş olduğu siyasi faaliyetlere karşı çetin bir muhalefet sergileyen isim DEMİREL olmuştur.

26 Mart 1989’da yapılan yerel seçimlerin ANAP’ın aleyhine dönmesini büyük memnuniyetle karşılayan DEMİREL, erken seçime hayır diyen ÖZAL’ın Cumhurbaşkanı olma isteğini daha iyi fark etmiş ve Turgut ÖZAL’ı istifaya zorlamıştır. 89 Yerel seçimlerinde üçüncü parti olarak çıkan ANAP’ın çoğunlukta olduğu bir meclisin cumhurbaşkanını seçecek olması, Cumhurbaşkanlığı yolundaki Turgut ÖZAL’ın istifa etmesini engellemiştir. Çünkü bu meclisle seçime gidilmesi halinde Turgut ÖZAL’ın cumhurbaşkanı seçilmesi büyük bir olasılıktır. DEMİREL bu yüzden ısrarla erken genel seçim derken Turgut ÖZAL hayır demiştir. DEMİREL, Kenan EVREN’le görüşmesinden de konuyu gündeme getirmiş, “Seçim, cumhurbaşkanı seçiminden önce yapılmalıdır ki, parlamento yenilenmiş olsun. Veya bu parlamento ile, Cumhurbaşkanlığı seçimi yapılması gibi bir durumla Türkiye karşı karşıya kalsın. Biz Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine taraftarız. Bu fikrimizden vazgeçmiş değiliz” (Arcayürek, 2000b, 61) diye fikir beyan etmiştir.

Aradan aylar geçtiği halde ne 89 yerel seçimleri ne de Cumhurbaşkanlığı seçimi gündemden düşmemiştir. DEMİREL, 28 Haziran

1989’da yine EVREN’e görüşlerini iletmeye devam etmiştir ve “Hükümet, 1992’ye kadar yetki aldık. Gitmeyiz diyor Millet ise yetkiyi ben verdim, ben aldım git diyor. Böylece bir fiili durum doğuyor. Halka rağmen idareye devam gibi ... Bu sürdürülemez. Yunanistan’da yüzde 45 ile hükümet olunamıyor. Türkiye’de yüzde 15 ile meclisin yüzde 65’ine işgale nasıl devam olunacak? Seçim bize lazım değil. Seçim millete lazım. Seçim rejime lazım. Bu iktidar kavgası değildir. Sistemi oturtma ve işletme mücadelesidir. Bizim acelemiz yok. Bekledik.” (Arcayürek, 2000b, 141) diyerek bu Meclis’le Cumhurbaşkanlığı seçimine gitmenin yanlışlığını vurgulamıştır.

Tüm bu muhalefete rağmen Turgut ÖZAL 9 Kasım 1989’da Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Bunun üzerine Meclis kürsüsünden DEMİREL “... TBMM’nin büyük salonunda, siyasi iktidar grubu seçim korkusu ile arkasında ne kadar halk olduğuna bakmaksızın, 263 milletvekilinin oylarıyla Çankaya’ya bir tayin yaptı veya oraya oturması lazım gelen birisini tesbit etti. Bunu T.C.Anayasası’nın özüne aykırı saymak bizim hakkımızdır... Bunu unuttuğumuz takdir de hukukun üstünlüğünü ihlal eden olaylar cereyan etmeye devam eder. Böylece ANAP grubunun tensip ettiği Sayın ÖZAL, kendini Çankaya sakini saymaya başlamıştır... Sayın ÖZAL’ın 31 Ekimden sonra parti işleriyle meşgul olması, veliaht tayin etmesi, halef tayin etmesi ve kendi partisi içinde bir hizip başı olarak bazılarına karşı, bazılarına taraf çıkması da Anayasaya aykırıdır” (Arcayürek, 2000b, 231-233) şeklinde bir yorum yapmıştır ancak bu Turgut ÖZAL’ın Cumhurbaşkanı değil de bir başkanlık sisteminde ki gibi ülkeyi yönetmesine engel olamamıştır. Yani “Muhalefet, hem ÖZAL’ın Cumhurbaşkanı seçilmesini engelleyememiş hem de Türk Siyasal Yaşam’ı Akbulut’la yeni bir Özal oldu bittisi ile karşılaşmıştır” (Arca yürek, 2000b, 243).

Daha sonra DEMİREL, “Turgut ÖZAL’ın tarafsızlık ilkesine uymayarak suç işlediğini öne sürüyor, Cumhuriyet Savcılığına suç

duyurusunda bulunuyor” (Arcayürek, 2000b, 256) ise de Turgut ÖZAL’ı, Cumhurbaşkanlığından indiremiyor.

Takvimler 2 Nisan 1990’ı gösterirken, Çankaya’da muhalefet liderlerinin de katıldığı bir zirve Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL’ın önderliğinde gerçekleştirilmiştir. Konu Güney Doğu Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgelerimizde PKK eylemleri yani Terör olaylarının artması olmuştur.

Ancak bu noktada sürekli eleştirilen DEMİREL’in sürekli Çankaya’ya çıkmasını eleştirdiği ve meşru saymadığı Turgut ÖZAL’la nasıl olacak ta el sıkışacağı olayıydı. DEMİREL zirve daveti yapıldığı ilk anlarda “Çağrı, Özal’ın makamını sağlamlaştırmaya mı hizmet edecektir, yoksa anarşinin, terörün önlenmesine mi? bunu değerlendireceğiz” (Arcayürek, 2000b, 353) derken sonunda teklifi kabul etmiş ve “Devlet sorunu olunca gitmemek olmaz” (Arcayürek, 2000b, 353) diyerek ÖZAL’la el sıkışmanın ve zirveye katılmanın yansımalarını yumuşatmaya çalışmıştır.

Halbuki tarihler 12 Ağustos 1990’ı gösterirken de Irak’ın Kuveyt’i işgalinin karşısında Türkiye’nin alacağı tavrı belirlemek için yine Çankaya bir zirve düzenlerken DEMİREL kendisine gelen zirveye katılma teklifini reddetmiştir. “Körfez krizi, öylesine gelişmeler gösteriyordu ki, her an Türkiye’nin başına çorap örülebilirdi ve sanırız olay 2 Nisandaki kadar ulusal bir sorundu” (Arcayürek, 2000b,435) ancak DEMİREL, “12 Ağustos’ta bir kez daha meşru saymadığı Çankaya’nın çağrısını reddetmiştir” (Arcayürek, 2000b, 435).

8. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN ‘KRİZ DOĞURAN SAVAŞ’ KİTABI’NIN “TEK ADAM” VE “TEK ADAMLIĞA TEPKİ” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

Cüneyt ARCAYÜREK, “Büyüklerle Masallar Küçüklerle Gerçekler” yazı dizisinin bu üçüncü kitabında Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL’ın bu siyasi görevini yürütürken, Cumhurbaşkanlığı Makamını Başkanlık Sistemindeki yetkilerle nasıl doldurduğunu; Bu ‘tek adam’ olmaya yönelik çabaların Türkiye’nin çok kritik dönemlerden geçtiği Körfez Savaşının çıktığı ve PKK olayının tırmandığı günlerde Türk Siyaseti’ni nasıl etkilediğini ve bu Tek Adamlığa tepkileri incelemiştir.

8.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Kriz Doğuran Savaş’ Kitabı”nın “Tek Adam” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Cüneyt ARCAYÜREK bu kitabında Turgut ÖZAL’ın Cumhurbaşkanlığı döneminde ‘Tek Adam’lık sıfatını üzerine alabilmek için yapmış olduğu faaliyetleri irdelemiştir.

Özal’ın ‘Tek Adam’ olma isteği aslında başkanlık sistemiyle bağdaşmaktadır. Turgut ÖZAL’ın bu yönde talepleri olduğunu başka bir örnek kitapta bahsi geçen yorumdur. Bu yoruma göre: “Özal Başkan Bush’a bir söz vermiş olmalı ki silahlı kuvvetler kullanma ve ülkemize yabancı silahlı kuvvet çağırma yetkisinde bu denli ısrarlı. Eylül’ün 20’sinden sonra Özal, Washington’a gidiyor. Bush ile görüşecek. Herhalde oraya; Körfez’e asker göndermiş veya NATO ya da ABD’nin Irak’la silahlı müdahalesinde Türkiye’deki üsleri kullandırma yetkisine sahip bir ‘başkan’ olarak gitmeyi istiyor. Böyle bir süper yetki onun Washington’da pazarlık gücünü çok artırır” (Arcayürek, 2001a, 15).

Irak, Kuveyt'i 2 Ağustos 1990'da işgal edince Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL, ANAP, DYP ve SHP'nin oluşturduğu 1 Eylül 1990'da TBMM'den "... içinde bulunduğumuz ileri teknoloji ve telekomünikasyon çağında hadiselerin çok yakından takibi, analizi ve süratle karar verilmesi gereği ortadadır. Bu bakımdan, manevra kabiliyetimizin bu ihtiyaca cevap verecek şekilde geniş olması gerekir... Körfez bunalımında çekingen kararsız, başkalarının karar vermesini bekleyen bir tutum ittihaz etmemiz düşünülemez. Aksi takdirde, Türkiye'nin âli menfaatlerinin söz konusu olduğu bir meselede, tesirli bir ülke olma imkanını büyük ölçüde kaybedeceğimiz aşikardır. Bu hadiselerin seyrine göre süratle hareket etme kabiliyetini elde tutma imkanını verecek, dinamik bir politika izlememize yardımcı olacak" (Arcayürek, 2001a, 9-10) gerekçeleriyle hükümete Anayasamızın 92.maddesinde kayıtlı, savaş hâli izni hariç, diğer izinlerin verilmesini tavsiye etmiştir. Bu girişim Muhalefete göre Turgut ÖZAL'ın "Tek Adamlığını veya diktatörlüğünü ilan etmesi" (Arcayürek, 2001a, 12) mânâsına geliyordu.

Körfez savaşından önce ABD, ne kadar barışçıl yollarla sorunu çözmeye çalıştığını iddia ettiyse de aklında çözüm değil savaş vardır ve gerekirse Türkiye'nin de savaşa girmesini istemiştir. "Amerikan belgelerine göre hazırlanan 'Gizli Dosya' kitabında da görüldüğü gibi Cumhurbaşkanı ÖZAL, Irak'a karşı bir askeri hareket kaçınılmaz duruma gelirse başta İncirlik, üsleri müttefiklere açacak... Türkiye savaşa girecekti. Tabi ABD ile uyuşmanın gerçeğe dönüşmesi için tek bir koşul vardı. Türkiye'nin iç dünyasını hatta ANAP'lıları ve Türk Silahlı Kuvvetlerini ikna etmek!" (Arcayürek, 2001a, 87). Bunun içinde daha etkin ve tek elden yönetim gerekmiştir. Bunu sağlayacak sistem olan 'Başkanlık Sistemi'ni de ÖZAL, 'Tek Adam' olmak için Türkiye'nin gündemine getirmiştir. Bunun için Anayasa değişikliğine gitmeyi ve Cumhurbaşkanı'nı halkın seçmesini teklif etmiştir ancak muhalefetin, önce istifa et Cumhurbaşkanı seçimine böylelikle gidelim teklifini ise reddetmiştir.

“Turgut ÖZAL’ın önlenemeyen ‘Tek Adamlık’ tutkusu ve yürüttüğü politikada; şayet TSK, muhalefet partileri ya da sağduyulu bir kısım basın direnmeseydi, Türkiye daha ilk günden savaşın öngördüğü koşulların içinde olacaktı” (Arcayürek, 2001a, 114). Bu savaş ÖZAL’ın askerinin üzerinde etkili olmaya çalışmasına fırsat vermiştir. Konu üzerine vurgulu bir açıklamayı “Hükümetin artık kamuoyunca bilinen pasif durumu, Özal’ın Tek Adamlık uygulamaları karşısında Demirel: Özal, Genelkurmay Başkanlığı da yapmaya başladı” (Arcayürek, 2001a, 116) diyerek yapmıştır. Ardından da Genelkurmay Başkanı Necip TORUMTAY’ın istifası gelmiştir. “Tek Adam gerçeği ve Türkiye’yi getirdiği nokta”(Arcayürek, 2001a, 117) TORUMTAY’ın istifa gerekçesiyle ortaya konmuştur. TORUMTAY “Hükümet, karar mekanizması sistemi içerisinde kendi yetkisini kullanmakta tereddüt edip hiyerarşideki yerini alamayınca... Genel Kurmay Başkanı sevk ve idare yetkisi olmayan Cumhurbaşkanı’nı direkt olarak, taleplerine muhatap olmuştur... Kısaca geminin dümeni asıl sorumlusunun elinde değildi ve rotası da belirsizdi... Böylece ben şahsen, Cumhurbaşkanı’nın askeri yönden iştirak etmediğinin görüşlerine ve mevcut sistemi dışlayan usul ve yetki dışı bir yöntem biçimine ayak uydurarak ya inançlarımızı feda etme ya da işgal ettiğim makama veda etmek suretiyle ciddi bir uyarıda bulunmak durumu ile karşı karşıya gelmiş bulunuyordum” (Arcayürek, 2001a, 117) diyerek istifa etmiştir.

Bu durum batı basınında yer almış ve Turgut ÖZAL’ın Tek Adamlığı bir kez de dışarıda gündemi oluşturmuştur. Reuter “Milli Savunma Bakanı Safa Giray ve Dışişleri Bakanı Ali Bozer’in istifalarından sonra Turgut ÖZAL’ın politikayı tek başına yönlendirmesine” (Arcayürek, 2001a, 119) bağlamıştır.

Tepe noktalarda ÖZAL’ın ‘tek adam’ olduğu düşüncesinden dolayı gerçekleşen bir azl etme olayı Türkiye’nin gündemini oluşturmuştur. 17 Şubat 1991 günü Milli Savunma Bakanı Hüsnü DOĞAN görevinden azledilmiştir.

“Azil muamelesi kitabına uydurulmuş, Başbakan Akbulut, Milli Savunma Bakanını hiçbir ciddi gerekçe göstermeden sadece Çankaya’nın isteğini yerine getirmek amacıyla azlettiğini bir tezkereye bağlayarak ÖZAL’ın onayına sunmuştur. Aslında, Hüsnü Doğan’ı, yetkisi olmadığı halde Cumhurbaşkanı azletmiştir” (Arcayürek, 2001a, 276).

2 Ağustos 1990’da Irak’ın Kuveyt’i işgaliyle başlayan ve 17 Ocak 1991’de ABD’nin Irak’a savaş açmasıyla devam eden Körfez Krizi 7 Ağustos 1991’de bitti. Doğurduğu en büyük sonuç bir koyup 5 alacağız diye çıkılan yoldan büyük kayıplarla geri dönmemiz ve Kürt sorunuyla karşı karşıya kalmamızdır. Bu noktada Cumhurbaşkanı ‘tek adam’ olarak davranmaya devam etmektedir. “Yürütme yetkisi olmayan, tarafsız ve devletin organları arasında uyumu sağlamakla görevli bir devlet başkanı. Kürt planı yapıyor, sorumsuz ve gayri resmi aracılara hükümete haber vermeden kullanıyor, devletin geleceğiyle ilgili kararları tek başına alabiliyordu” (Arcayürek, 2001a, 333) ve bu planda PKK’yla ‘barış’ olmuştur. “Özal’ın PKK’yı dağdan indirme planı olarak hem dağda savaşanlara hem de onların yurt dışındaki lider kadrosuna yönelik kademeli bir af düşünülmüştür... Tek adam rolü oynayan Özal istiyor diye TBMM’den geçme olasılığı [ise düşüktür]” (Arcayürek, 2001a, 344). Aslında “Özal’ın PKK ile barış çabalarının ne denli boş ve devlet adına ne kadar gereksiz olduğunu 16 Eylül 1998 günü güneyde Türkiye-Suriye sınırında başlayıp, 15 Şubat 1999’da Kenya’da sonuçlanan olaylar zinciri kanıtlamıştır” (Arcayürek, 2001a, 347).

Yıldırım AKBULUT’un gidip yerine Mesut YILMAZ’ın Başbakan olması da Turgut ÖZAL’ın ‘tek adamlığı’nı ortaya koymuştur. 2 Temmuz 1991’de YILMAZ hükümetinin güven oylamasında 265 evet’e 153 hayır çıktı ve hükümet kurulmuş oldu ancak “dikkati çeken özellik Meclis dışında güçlü görünen muhalefet partilerinin Meclis’teki toplam oyunun 153 ile sınırlı

olmasıydı. Özal muhalefetin TBMM deki güçsüzlüğüne dayanarak dilediği gibi at oynatmıştır” (Arcayürek, 2001a, 388).

Ağustos 1991’e gelindiğinde artık ülke gündeminde erken seçim vardır. Muhalefet erken seçime dünden razıdır. Ancak ANAP iktidarı buna yanaşacak mıdır? Sorusu önem arz etmiştir. Mesut YILMAZ’da erken seçim istemektedir. Çünkü “Parti, Özal’dan sonra bir türlü gerçek kimliğine kavuşamamıştır. Hala Özal’ın etkisinde, giderek azalan halk desteğiyle neredeyse bitkisel yaşama geçti, geçmek üzere. Sonuç ne olursa olsun bu kabuğu kurmak gerekmiştir “ (Arcayürek, 2001a, 400).

20 Ekim 1991’de erken genel seçimler yapılmış ve resmi sonuçlara göre DYP’nin 178, ANAP’ın 115, SHP’nin 88, RP’nin 62, DSP’nin 7 milletvekili çıkardığı açıklanmıştır. Yani DYP’nin iktidarda olacağı günlere Türkiye hazırlanmaktadır.

Nihayetinde Demirel, 7.hükümetini kurarken “Özal dönemi” sona ermiştir. TBMM’deki ANAP çoğunluğuna dayanarak tek başına bir iktidar, adeta başkanlık sistemi uygulayan Turgut ÖZAL ‘Ben artık herhangi bir rol almak istemiyorum’ sözleriyle artık siyasal güçsüzlüğünü itiraf etmiştir” (Arcayürek, 2001a, 444).

8.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Kriz Doğuran Savaş’ Kitabı”nın “Tek Adamlığa Tepki” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL’ın “Tek Adam” olma tutkusu uğruna yapmış olduğu siyasi faaliyetleri Türk siyasilerinin tepkisine yol açmıştır.

ÖZAL’ın ‘Tek Adam’ olma yolundaki adımlarını Ecevit şu cümleleriyle yorumlamıştır: “Sayın ÖZAL, belli ki, demokratik başkanlık sistemlerinde devlet başkanlarına denetim altında tanınan yetkilerinde ötesine

geçen yetkileri, hiçbir denetim ve yaptırımla karşılaşmaksızın ve sınırlamaksızın kendi başına kullanabilmek istiyor. Bu isteğine Anayasa açısından karşı çıkıldığını görünce de Anayasa değişikliği isteklerini gündeme getirmeye kalkışıyor. Kısacası, Cumhurbaşkanı olarak Sayın ÖZAL, kendine göre bir rejim oluşturmak istiyor. Oysa demokraside adama göre rejim oluşturulamaz” (Arcayürek, 2001a, 20).

Turgut ÖZAL’ın “tek adam” olma tutkusuna ilişkin SHP Genel Başkanı İNÖNÜ’nün yorumu ise “Özal’ın cumhurbaşkanlığı anlayışından ve kişisel davranışlarından kaynaklanan bir rejim sorunu. Özal fiilen başkanlık sistemi varmış gibi kıra dökme öyle davranıyor” (Arcayürek, 2001a, 274) şeklindedir.

Turgut ÖZAL tüm eleştirilere rağmen “Tek adam”lığa oynamaya devam etmiştir. “...Tek adam! Muhalefet söyleye dursun dilediği kadar eleştirsin. Vız geliyor Özal’a. Demirel, Özal’ın tek başına Körfez gezisine çıkmasından sonra, ‘Bu fevkalade yanlıştır. Bu gezide vaad ya da taahhüte bulunmaya hakkı yoktur’ diyor ama dinleyen olmamıştır” (Arcayürek, 2001a, 70-71).

Hatta “Özal’ın ‘tek adam’ davranışları, kimi kişisel araştırmalara, yayınlara yol açtı. Başkanlık sistemiyle Türkiye’yi yöneten ‘sorumuz cumhurbaşkanı’ tartışmaları” (Arcayürek 2001a, 72) 1990’da Türkiye’nin gündemindedir.

Körfez savaşı ÖZAL’ın askerin üzerinde de etkili olmasına fırsat vermiş böylece Tek Adamlık tutkusunu biraz daha ateşlemiştir. Konu üzerine vurgulu bir açıklamayı “Hükümetin artık kamuoyunca bilinen pasif durumu, Özal’ın Tek Adamlılık uygulamaları karşısında DEMİREL, ‘Özal Genelkurmay Başkanlığı da yapmaya başladı” (Arcayürek, 2001a, 116) diyerek yapmıştır. Ardından da Genelkurmay Başkanı Necip TORUMTAY’ın

istifası “...Genel Kurmay Başkanı Sevk ve idare yetkisi olmayan Cumhurbaşkanı'nın direkt olarak taleplerine muhatab olmuştur... Kısacası geminin dümeni asıl sorumlusunun elinde değildi ve rotası belirsizdir” (Arcayürek, 2001a, 117) gerekçesiyle istifa ederken hem DEMİREL'in ‘T.Özal, Genel Kurmay Başkanlığı'na soyundu’ savını desteklemiş hem de bu istifasıyla Turgut ÖZAL'ın Tek Adamlık tutkusuna tepki göstermiştir.

Turgut ÖZAL'ın ‘Tek Adamlı’ğa oynamasından sadece muhalefet partileri ya da asker rahatsız değil aynı zamanda Turgut ÖZAL'ın kurmuş olduğu ANAP'ın Genel Başkanı ve Türkiye'nin Başbakanı Mesut YILMAZ da rahatsızdır. Turgut ÖZAL'ın parti üzerindeki etkinliğini ve Cumhurbaşkanı'nın tarafsızlık ilkesini zedelediğini YILMAZ şu cümleleriyle ortaya koymuştur. YILMAZ: “Parti, Özal'dan sonra bir türlü gerçek kimliğine kavuşamamıştır. Hala Özal'ın etkisinde, giderek azalan halk desteğiyle neredeyse bitkisel yaşama geçti, geçmek üzere. Sonuç ne olursa olsun bu kabuğu kırmak gerekmiştir” (Arcayürek, 2001a, 400) diyerek Turgut ÖZAL'ın ‘Tek Adam’ olma çabalarından parti olarak büyük zarar gördüklerini ortaya koymuştur.

9. “CÜNEYT ARCA YÜREK’İN ‘BEKLEYEN ADAMIN GERÇEKLEŞEN DÜŞÜ’ ADLI KİTABI”NIN “BEKLEYEN ADAM’IN ÖZAL’LA MÜCADELESİ” VE “GERÇEKLEŞEN DÜŞ” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

Cüneyt ARCA YÜREK’in “Büyüklerle Masallar-Küçüklerle Gerçekler” başlıklı dizi kitaplarının dördüncüsü olan “Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü”nde 1991-1993 arasında Başbakan Süleyman DEMİREL ile Cumhurbaşkanı ÖZAL arasındaki siyasi ilişki “Bekleyen Adam’ın ÖZAL’la Mücadelesi” anahtar konusuyla irdelenmiştir. “Gerçekleşen Düş” Anahtar konusuyla da DEMİREL’in Cumhurbaşkanı olma isteğinin gerçekleşme aşaması incelenmiştir.

9.1. “Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü’ Adlı Kitabı”nın “Bekleyen Adam’ın ÖZAL’la Mücadelesi” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Süleyman DEMİREL, 6 kez terk ettiği başbakanlık koltuğu’na 20 Kasım 1991’de 7.kez gelmiştir. Çiçeği burnunda Başbakan’ın ağzından dökülen ilk cümleler demokratikleşme üzerinedir ve DEMİREL; “demokratikleşmeyi devletin restorasyonu, devletin yeniden düzenlenmesi, devletin yeniden demokratik hayata geçirilmesidir” (Arcayürek, 2000c, 42) diyerek tanımlamıştır.

Demokratikleşme yolunda DEMİREL önceki söylemlerine ters bir açıklama yaparak Türkiye’nin kanayan yarası olan Doğu-Güneydoğu bölgelerimizdeki terör olaylarına ilişkin olarak “Kürt realitesini tanıyoruz.. Kürt realitesini tanımak aslında Türkiye birliğini muhafazaya mâni değildir” (Arcayürek, 2000c, 76) demiştir.

DEMİREL başbakanlığı döneminde Türkiye bitmek tükenmek bilmeyen Cumhurbaşkanı-Başbakan çekişmelerini bu defa DEMİREL ile Turgut ÖZAL arasında izlemiştir. 1992 yılı bu çekişmelerin yoğun olarak yaşadığı bir yıl olmuştur. Önemli anlaşmazlık noktalarından biri “yetki” meselesinden kaynaklanmaktadır. “Demirel Köşk’e kararname gönderiyordu. Özal, kararnameleri ya iade etmiş ya da bekletmiştir” (Arcayürek, 2000c, 85).

Bunun üzerine Devlet Bakanı ve hükümet sözcüsü Akın GÖNEN, “Bakanlar kurulu her alacağı kararı önceden Cumhurbaşkanının tasvibinden geçecekse bu takdir de Bakanlar Kurulu’na gerek yoktur. Bu bir anlayış farkıdır” (Arcayürek, 2000c, 86) derken Cumhurbaşkanı sözcüsü Kaya TOPER’i “Cumhurbaşkanına sunulmadan temas etmeden, izah edilmeden yapılan kanunlar, kanun hükmünde kararnameler veya Bakanlar Kurulu kararı olsun üçlü kararnameler olsun Cumhurbaşkanı bunu imzalamayabilir” (Arcayürek, 2000c, 86) diyerek Turgut ÖZAL ve DEMİREL arasındaki anlayış farkını ortaya koymuşlardır.

Türkiye’de kimin dediği oluyor? Türkiye’yi kim yönetiyor? gibi sorulara DEMİREL; “Türkiye’yi Özal değil, biz yönetiyoruz. Ülkeyi kimin yönettiğini anlamak için konuşmalara değil eylemlere bakın. Biri (Cumhurbaşkanı) şunu yapın der de bu yapılmıyorsa, ülkeyi o yönetmiyor demektir. Ülkeyi biz yönetiyoruz. Halkın yüzde 50’si bizimle beraber. Kimse Anayasa’nın verdiği yetkileri aşmasın” (Arcayürek, 2000c, 99) diye cevap verirken Cumhurbaşkanının da yetkilerinin de çerçevesini çizmek istemiştir.

DEMİREL ile ÖZAL arasında yetki krizine çok önemli bir olay daha eklenmiştir. 25 Haziran 1992’de İstanbul’da yapılan Karadeniz Ekonomik İşbirliği zirvesinde “imza yetkisi”nden dolayı ipler kopmuştur. KEİ Zirvesi’nde alınan kararlara ÖZAL’da imza koymak istemiştir. ÖZAL: “İkimiz beraber imzalayalım. Buna itirazım yok. Biliyorsunuz Karadeniz işbirliğini

ben başlattım... eğer imza atmazsam katılmam” (Arcayürek, 2000c, 107) derken DEMİREL: “... imzayı Türkiye adına Başbakan atar, aksi halde dışarıya karşı çok yanlış hareket edilmiş olur” (Arcayürek, 2000c, 107) cevabını vermiştir. Olayın sonunda DEMİREL imza atmış buna karşılık ÖZAL zirveye katılmayarak, zirveye gölgesini düşürmüştür. ÖZAL’a göre uluslar arası anlaşmalarda imza yetkisi Cumhurbaşkanı’ndaydı. Bunda ÖZAL’ın ısrar etmesi üzerine DEMİREL Türkiye’de Başkanlık sistemi olmadığını vurgulayan bir açıklama yapmış ve “Türkiye’de başkanlık sistemi yok, tek parti sistemi yok... Madem imza atma hakkı Özal’a ait bir şeydi niçin bırakıp gitti?... O devir kapanmıştır. 83 rejimi devri de kapanmıştır. Türkiye’de kuvvetler ayrılığı prensibi vardır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda kim nereye konmuşsa o orada oturacaktır” (Arcayürek, 2000c,111-112) diyerek ÖZAL’ı uyarmıştır.

DEMİREL’in dilinden düşürmediği ÖZAL’ı Çankaya’dan indireceğim cümlelerine ise artık rastlanmaz olmuştur. Çünkü TBMM’de ki aritmetik durum buna müsaade etmemektedir.

Tüm bunlara rağmen DEMİREL “Kasım 1991’de hükümete geldikten sonra görevlerini başarıyla yürüten hiçbir bürokrata dokunmamış üstelik bu bürokratların Özal’ın adamı oldukları için görevden alınmasını isteyen baskılara karşı durmuştur” (Arcayürek, 2000c, 143).

Ama devletteki iki başlılıkta devam etmiyor değildi. “Devlet içinde devlet... Örneğin, Balkan gezisine gidecek. Daha önceden Dışişlerine böyle bir gezi yapacağını bildirmek nezaketinde bile bulunmuyor” (Arcayürek, 2000c, 193) yorumları ÖZAL üzerine yapılmıştır.

Turgut ÖZAL’ın Cumhurbaşkanlığı döneminde gündemi en çok işgal eden konulardan biri de Başbakan DEMİREL’in “BY-PASS” yasaları olmuştur. Demirel bu yasaları “Devletin işlerinin daha çabuk görülebilmesi

için iş hacmini çeşitli kademelere dağıtmak” (Arcayürek, 2000c, 229) diye tanımlarken Turgut ÖZAL; “26 Şubat 1993 tarihinde TBMM’ce kabul edilen bir kanunla yıllardan beri uygulanmakta olan bir sistemin tümüyle vazgeçilerek bilhassa... önemli görevler ifa eden üst düzey yöneticileri... Anayasamıza aykırı bir düzenlemeye gidilerek, ilgili Bakan ve Başbakan’ın onayı ile veya sadece Başbakan’ın tek imzası ile atanmaları yolu benimsenmiştir” (Arcayürek, 2000c, 244-245) diyerek BYPASS yasalarının Anayasaya aykırı olduğunu ifade etmiştir.

DEMİREL her ne kadar “ Biz kafa kafaya gelmedik, kafa kafaya verdik. Devletin zirvesinde kavga olmaz” (Arcayürek, 2000c, 91) dese de tartışmalar sürüp gitmiştir Özellikle terör konusunda devletin tepe noktalarında görüş ayrılıkları derin olmuştur. Turgut ÖZAL “PKK terörden vazgeçsin, af çıkarayım” (Arcayürek, 2000c, 91) derken DEMİREL cephesinden “Terörle uzlaşılmaz” (Arcayürek, 2000, 92) cevabı gelmiştir.

DEMİREL ile Turgut ÖZAL arasında en büyük sorunlardan biri de PKK’yla mücadele şekli olmuş ve Türkiye gündemini devletin başındaki bu konu üzerine çekişme oluşturmuştur.

Turgut ÖZAL: “PKK ile diyalog yoluyla barış yapmayı ve Kürt Sorununu ‘bir federasyon yapısı’ içinde biçimlendirmeyi ön plana çıkarmıştır” (Arcayürek, 2000c, 202). Buna karşılık DEMİREL ise “PKK sorununun bir teslimiyet havası içinde çözüme ulaştırmaktan çok uzak. Eşkıya ya teslim olur, Türk Adaletine sığınır ya da silahlı mücadele sürer ve sonuç verinceye kadar devam eder” (Arcayürek, 2000c, 271) görüşleri çerçevesinde konu hakkında politika yürütmüştür. “Özal’la Demirel’in PKK ve Apo politikaları çatışmıştır. Fakat Demirel’in politikası devlet politikası olarak yürürlükte kalmıştır” (Arcayürek, 2000c, 284).

9.2. “Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü’ Adlı Kitabı”nın “Gerçekleşen Düş” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL’ın 17 Nisan 1993’te ölmesi üzerine Başbakan S.DEMİREL’in “cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturma” “düşü”nün gerçekleşmesi için yol açılmıştır. Süleyman DEMİREL 4 Ocak 1988’de “Doğrusu ben de Turgut ÖZAL’ın durumunda ve yerinde olsam hemen kendimi seçtirirdim” (Arcayürek, 2000c, 291) diyerek aslında gönlünde yatan aslanı yıllar öncesinden ortaya koymuştur.

On günlük ‘adaylık açıklama süre’sinin sonuna kadar kullanarak Cumhurbaşkanı adaylığı hususunda renk vermeyerek nabız ölçmeye çalışan DEMİREL’in seçilmesi olasılığı “Doğa şartları yani yaşı gelecek genel seçime, seçimdeki zorlu mücadelelere girmeye elverişli olmadığından... ve Anayasanın öngördüğü gibi turlar nafile çıkarsa, oy veren ve vermeyen milletvekillerini müşterek bir akibetin yani genel seçimin bekliyor olması seçimin ise milletvekillerinin işine gelmemesi” (Arcayürek, 2000c, 305) gibi sebeplerle yüksek görünmüştür.

Meclisteki milletvekili dağılımının DYP 183, ANAP 95, SHP 54, RP 40, CHP 21, HEP 16, BBP 7, DSP 3, MHP 2, Bağımsız 2, Boş 2 olduğu düşünülürse DEMİREL’in “düşü”nün gerçekleşmesi için SHP’nin desteğine ihtiyacı olduğu ortaya çıkmıştır. Bu destek “Demirel’in tarafsız ve Anayasa’nın çizdiği görev sınırları içinde kalacağına güveniyoruz” (Arcayürek, 2000c, 402) cümleleriyle Erdal İNÖNÜ’den gelmiştir ve DEMİREL gerçekleşecek düşünce bir adım daha yaklaşmıştır.

Tabi bu adaylıktan kaygı duyanlarda çıkmıştır hem de DYP’den TBMM başkanı seçilen Hüsamettin CİNDORUK, DEMİREL’in tarafsız olamayacağı ya da hükümet işlerine karışacağı gibi savlarını, “Geçmiş... Sayın

Özal döneminde kendi partisinin iki Başbakanıyla ilişkilerini... cumhurbaşkanlığı yetkilerinin kullanılmasından doğan sert çekişmeler, Türkiye'yi etkiledi... Benim kendisine kişilik olarak güvenim var. Bunu sağlamaya uğraşacaktır. Ama geçmişimiz ve bugüne kadar tam bir siyaset içinde oluşundan doğan taleplerle karşılaşacaktır. Onlara insan olarak da direnmesi mümkün değildir. Ne kadar tarafsız olmaya kalksa, eski partili arkadaşlarımız, yeni hükümet üyeleri, herkes bu tarafsızlığını ihlal edecek girişimlerde bulunacaktır” (Arcayürek, 2000c, 410) diyerek açıklamaya çalışmıştır.

Ancak Hüsamettin CİNDORUK'un “Süleyman Demirel'in de Özal'laşacağını peşinen kabul etmesi” (Arcayürek, 2000c, 409) yargısı boşa çıkmıştır. “Demirel gerçekten tam anlamıyla Anayasal Cumhurbaşkanı olmuştur. Tarafsızlığını hiçbir olayda kişi ve kişiler karşısında yitirecek davranışta bulunmamıştır. Demirel, hiçbir zaman Cindoruk'un beklediği ve söylediği gibi Özal'laşmamıştır” (Arcayürek, 2000c, 410) yorumu ise DEMİREL'i yakından takip eden ARCAYÜREK'e aittir.

Zaten yıllar sonra CİNDORUK “Mayıs 1993'teki yargılarında yanıldığını söylemiştir” (Arcayürek, 2000c, 410).

10. “CÜNEYT ARCA YÜREK’İN ‘ETEK Lİ DEMOKRASİ’ AD Lİ KİTABI”NIN “ETEK Lİ DEMOKRASİYE GEÇİŞ” VE “ETEK Lİ DEMOKRASİLİ DÖRT AY” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

Cüneyt ARCA YÜREK’in “Büyük lere Masallar-Küçük lere Gerçekler” ad lı kitap dizisinin beşincisi olan bu kitabında Türkiye’de bir bayan Başbakan’la başlayan Etekli Demokrasi döneminin nasıl başladığı ve bu oluşuma tepkiler “Etekli Demokrasiye Geçiş” anahtar konusuyla ve kitabın yazarının Etekli Demokrasi diye nitelendirdiği dönemi başlatan Türkiye’nin ilk Bayan Başbakanı Tansu ÇİLLER’in çizdiği siyasi grafiği, siyasette yükselişini, siyaset adamlığı üzerine yorumları ve Başbakanlığı’nın ilk dört ayındaki önemli icraatları ve bu icraatları gerçekleştirirken Cumhurbaşkanı DEMİREL ile ters düştükleri durumları da “Etekli Demokrasili Dört Ay” anahtar konusuyla incelenmiştir.

10.1. “Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Etekli Demokrasi’ Ad lı Kitabı”nın “Etekli Demokrasiye Geçiş” Anahtar Konusuna Göre Çözüm lenmesi

Araştırmada ele alınan bu alt baş lıkla “Etekli Demokrasi” kitabı Türkiye’de bir bayanın Başbakan olması başlayan Etekli Demokrasi olarak Cüneyt ARCA YÜREK’in sıfatlandırdığı bu dönemin nasıl başladığını, Tansu ÇİLLER’in Başbakan olma süreci ve bu oluşuma tepkiler ele alınmıştır.

DEMİREL, Cumhurbaşkanı olunca DYP Genel Başkanı’nı, Türkiye’de Başbakanını arama sürecine girmiştir. DYP, 13 Haziran 1993’te Genel Kurulu’nu toplama kararını almıştır. Adaylar bir bir ortaya çıkmıştır. Bunlardan birisi de Türkiye’nin ilk kadın Başbakanı olacak ve Türkiye’de ‘etekli demokrasi’ dönemini başlatacak, kişi olan Tansu ÇİLLER’dir. Tansu

ÇİLLER'in gazetelerde boy gösteriyor olmasına karşılık, Başbakanlık yarışına ilişkin tutumunu DEMİREL: "Duymuyorum, görmüyorum, konuşmuyorum" (Arcayürek, 2001b, 65) diyerek tarafsız olarak belirtmeye çalışsa da Onur KUMBARACIBAŞI'na "Çiller'in kazanması şansı olmadığını söylemiştir" (Arcayürek, 2001b, 51).

DEMİREL'in bu yorumuna karşılık "Çiller'in kazanma şansı giderek artmıştır. Çiller'i destekleyen cephe giderek genişlemiştir. Kadın aday olması, Anadolu insanına hoş gelen biçimselliği ve cinsinin özelliklerinden yararlanmayı bilmesi... Erkek adayların birbirine düşmesi... Kazanma şansını arttırmıştır" (Arcayürek, 2001b, 66).

Daha sonra İNÖNÜ'nün de "Genel başkanların seçimle değişmelerine öncülük etmek istiyorum" (Arcayürek, 2001b, 73) gerekçesiyle görevinden istifa etmesiyle daha bir elverişli zemine kavuşması sonucunda 8 Haziran 1993'te Devlet Bakanlığında istifa etmiş ve Genel Başkanlığa aday olmuştur. Böylece Türkiye 'etekli demokrasi' dönemine bir adım daha yaklaşmıştır.

Adaylıkta adı geçenlerden biri olan Cavit ÇAĞLAR, ÇİLLER'in adaylığı hususunda çarpıcı bir cümle kullanmış ve " Bu kadını Baba-Yani Demirel- üç defa istifaya zorladı. Kadın istifa etmedi. Bakanlar Kurulu'nda hakaret etti istifa etmedi... Bir kocası var soymuşlar Türkiye'yi..." (Arcayürek, 2001b, 68) demiştir. Tansu ÇİLLER adaylığını açıkladıktan bir gün sonra sanki ÇAĞLAR doğrulanırcasına "Tansu Çiller'in eşine suç duyurusunda bulunulmuş -Özer Çiller'e sahtecilik suçlaması- Trilyona ulaşan servet" (Arcayürek, 2001b, 74) gibi başlıklarla gazeteler yayınlanmıştır.

13 Haziran 1993'te Tansu ÇİLLER DYP Genel Başkanı ve müstakbel Başbakan'dır. Yani artık bu tarih itibariyle Türkiye 'etekli demokrasi' dönemine geçmiştir.

ÇİLLER, Genel Başkan olduktan sonra kabine arayışlarındayken Gazeteci ARCAYÜREK'e verdiği röportajda demokrasi yaklaşımını ortaya koymuştur. Yani 'etekli demokrasi' kriterlerini sıralamıştır. ÇİLLER'i politikaya iten kendi tanımlamasıyla "demokrasi mücadelesi olmuştur" (Arcayürek, 2001b, 151). Bu demokrasi mücadelesi "Süleyman DEMİREL'in şahsında odaklanmış olan mücadeleydi... Bana politikaya girme heyecanı veren Sayın Süleyman DEMİREL'in yasakların kaldırılması için yapılan mücadele olmuştur... Ben bunu devam ettirecek bayraktarlığı almak istiyorum. Bunun ilk örneğini 133.maddenin değiştirilmesi için verdim... Bundan sonra önümüzde bir sürü mesele var, bazılarında Anayasa var, bazılarında yok. Siyasi Partiler Kanunu, evet, gençlik kollarını, kadın kollarını kuralım, onun ötesinde bütün kanunları tarayalım, demokratikleşmeyi engelleyen neler var hepsiyle her aşamada beraberce mücadele edelim, Üniversite kavramını, yeniden ele alalım, demokrasinin gereği olarak ele alalım. Yani bütün kurumlarını yurt dışında ne varsa, bütün kurumlarını, kurullarını, kurallarını Türkiye'ye getirmek için bir büyük savaş verelim, bundan daha güzel fırsat olur mu? " (Arcayürek, 2001b, 151) diyerek ÇİLLER siyasete girişini ve demokrasi savunuculuğunun boyutunu ortaya koymuştur. Başbakan Tansu ÇİLLER'in devlet yönetimindeki bilgisizliğinden ve tecrübesizliğinden şikayetçi önemli isimlerden biri de Cumhurbaşkanı DEMİREL olmuştur. DEMİREL, ÇİLLER'in geniş yetkili bir terör komisyonu kurma çabalarına karşılık olarak "... Komisyon bir takım şeyleri araştırarak, tetkik edecek, bugüne kadar alınmamış tedbir varsa onları bulacak diye anlattı. O zaman kuvvetler ayrılığı prensibi bozulur. Daha doğrusu yasama organına icra görevi verilmiş olur... Yalnız komisyonun görevi ne olacak. Eğer komisyonun görevi böyle tedbir bulma ise... Tedbir bir tane... Orduyla dağdan indireceksin bunları... Çiller'in arkasında bir grup var, kim olduklarını çıkarmak lazım... Demokrasinin içinde bu işi halledeceğiz... Demokrasi bu ülkeyi böler noktasına götürürlerse, 'demokrasinin canı cehenneme' dedirtirsiniz..."

(Arcayürek, 2001b, 214) demiştir. O’nu uyarmış ve ayrıca başka yerlerden direktif aldığını da vurgulamıştır.

10.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Etekli Demokrasi’ Adlı Kitabı”nın “Etekli Demokrasili Dört Ay” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Bu alt başlıkla Türkiye’de bir bayan Başbakan’ın görev başına gelmesiyle başlayan ‘Etekli Demokrasi’ döneminde Tansu ÇİLLER’in çizdiği siyasi grafiği siyasette yükselişini, siyaset adamlığı üzerine yorumları ve Başbakanlığı’nın ilk dört ayındaki önemli icraatları ve bu icraatları gerçekleştirirken Cumhurbaşkanı’yla ters düştükleri durumlar ele alınarak incelenmiştir.

ÇİLLER, iş başı yaptıktan sonra DEMİREL’in gölgesinde bir Başbakan olmayı istememiştir. Bunu da “DEMİREL’le aynı pabucu giyemem, onun kopyası olamam, kopyası olursam liderliğimi tescil ettiremem, partiyi ileri götüremem” (Arcayürek, 2001b, 293) diyerek ortaya koymuştur.

DEMİREL ise Kasım 1993’teki Olağan DYP Genel Kurulu’nda “Çiller’e ancak ve ancak malvarlığıyla darbe indirebileceğini varsayıyordu... ve Çiller gider! ... derken... Demirel, Çiller’in DYP’nin başında gitmesine yönelik hareketin içinde olduğunu elbette göstermiyordu. Ama içindeydi” (Arcayürek, 2001b, 288-303).

Köşkle Hükümet arasında sular durgun gibi görünse de, Köşk tarafsızlık gereği olaylara müdahil olmak istemese de bir kararname krizi çıkmıştır. Başbakan İstanbul Valisi Hayri KOZAKÇIOĞLU’nu görevden almayı düşünmüştür. Vali’yi başarılı bulduğu için Cumhurbaşkanı DEMİREL o makamda tutuyordu. Kriz, Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü SEÇKİNÖZ’ün

“Hükümet Kozakçıoğlu’nu değiştirmekten vazgeçmiştir” (Arcayürek, 2001b, 351) açıklamasıyla son bulmuştur.

Dış ülkelerde ÇİLLER’e bakışı değerlendirmeye bir örnek ÇİLLER’in Almanya gezisinden verilebilir. “Kuşku yok: Başbakan Kohl’ünde, Cumhurbaşkanı Richard ve Weizsaeker’in de ilgi odağı olacaktı. Ne çare; Almanların Çiller’e devlet adamlığı notları kırık olacaktı. Bırakalım Almanları bir yana; Çiller gaflarıyla Almanya’da yaşayan Türklerin de tepkisini çekmeyi başardı. 22 Eylül 1993’teki Gazetelere göre, Çiller SAT-I televizyonundaki demecinde ‘Buradaki Türkler’e bizim Kürtlere tanıdığımız hakları tanısınlar yeter’ demiş ve Türk toplumundan telefonlar yağmıştır” (Arcayürek, 2001b, 392). “Tansu Çiller’in Rusya ziyareti tam bir fiyasko ve skandal boyutlarına varan diplomatik hatalar gezisiydi. Almanya ziyareti ise, esas olarak, somut sonuç açısından gayet başarısız, diplomatik gaf bakımından hayli zengin geçmiştir” (Arcayürek, 2001b, 404).

ÇİLLER’in devlet yönetimindeki tutarsız politikalarına ve yetkinsiz davranışlarıyla kriz oluşturan demeçlerine bir örnek de “İspanya’daki BASK modelini Güneydoğu’da uygulamaktan söz etmesi” (Arcayürek, 2001b, 444) olarak bu kitapta yer verilmiştir. Bu demeçle az kalsın “Çiller’le Kürt sorununu çözelim derken neredeyse özerklik verecek veya Özal’ın düşlerini süsleyen Türk-Kürt federasyonuna geçmiş olacaktık” (Arcayürek, 2001b, 446).

ÇİLLER’in Viyana dönüşü uçakta verdiği bu demeç Türkiye’de derin yankılar uyandırmıştır. DEMİREL: “Çözümü İspanya’da arama” (Arcayürek, 2001b, 454) derken BASK modeline tepki Genelkurmay’ın hazırladığı değerlendirme raporunda “Gerek Anayasa, gerekse kanunlarda ifade edilen üniter devlet yapısı, laiklik, devletin resmi dilinin Türkçe olması gibi temel ilkelerin münakaşa konusu yapılmaması, bu temel konulardaki kararlılığa, basın dahil herkesin katkıda bulunması, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin güvenlik,

huzur ve refahı açısından zaruri görülmektedir” (Arcayürek, 2001b, 467) ana temalarıyla yer almıştır.

Tüm bu baskıların sonunda Tansu ÇİLLER: “Ben Bask modeli nedir bilmiyorum” (Arcayürek, 2001b, 446) diyerek açıklama yapmak zorunda kalmıştır. Bu cümlesine eleştiri de, SHP’nin yeni başkanı Murat KARAYALÇIN’dan “Uçakta büyük bir hevesle anlattığı modeli ve Türkiye’de nasıl uygulanacağına ilişkin sözlerini inkar etmesi, yalanlaması inanılmaz bir olay” (Arcayürek, 2001b, 447) yorumuyla gelmiştir.

ÇİLLER bu Etekli Demokrasi anlayışıyla “ Daha dördüncü ayında söylediklerini bir hamlede inkar eden bir Başbakan durumuna düşmüştür” (Arcayürek, 2001b, 447).

DYP Olağan Genel Kurulu öncesi Türkiye gündemini işgal eden bir diğer konu da “Bazı basın kuruluşlarına haksız krediler verilmesinin medya tartışmalarında yer alması ve TBMM’de önergelere konu olması... haksız büyük krediler olayının altında Tansu Çiller imzasının bulunduğu savlarının ortalıkta dolaşması” (Arcayürek, 2001b, 432) olmuştur. DYP Grubunda bazı Milletvekilleri de “Ucuz kredi ve teşvikler yoluyla Genel Başkanlığa oturduğunu öne sürecek kadar Başbakan’a ağır saldırılarda bulunmuşlardır” (Arcayürek, 2001b, 433). Medya ise ÇİLLER hakkında “Başbakanlık koltuğuna oturduğundan bu yana bütün hatalarına, inanılmaz gaflarına karşın Tansu Çiller’i pompalayıp durmuştur” (Arcayürek, 2001b, 425). ÇİLLER ise tüm bu iddialara karşılık olarak “Teşviklerin bir kişiye verilmediğini, sıraya konulup dağıtıldığını, hiçbir ayrıcalık olmadığını” (Arcayürek, 2001b, 433) içeren bir konuşma yapmıştır.

Tansu ÇİLLER’in, tutarsız davranışlarına bir örnek de Cumhurbaşkanı DEMİREL ile PKK’ya karşı “Özel Tim Kurulması” hususunda yapmış olduğu gerginlik gösterilmiştir.

ÇİLLER ile DEMİREL arasında etkisi sonraki yıllara da taşıyacak derin görüş ayrılığına yol açan Özel Tim konusunda, DEMİREL “Özel timler gün gelir başına bela olur. Bunlara hakim olamazsın. Her çeşit iş gelir başına. Bu memleketin iki ordusu yok. Terörü bu orduyla çözeceksin” (Arcayürek, 2001, 263) dedikten sonra ÇİLLER, terörle mücadelede Özel Harekat Timleri kurmak fikrinde bir müddet için geri adım atmış, Başbakanlıktan yapılan “Bu düzenlemelerin özel ordu kurulması şeklinde algılanması ve düşünülmesi yanlış olacaktır. Köklü bir devlet anlayışına sahip, çağdaş ve demokratik Türkiye’de terörle mücadele devletimizin meşru güçleri tarafından hukuk ilkeleri çerçevesinde yapılacaktır” (Arcayürek, 2001b, 268) şeklindeki yazılı bir açıklamayla olay sonlandırılmıştır.

11. “CÜNEYT ARCA YÜREK’İN ‘SESSİZ DARBE’ ADLI KİTABI”NIN “27 MART 1994 YEREL SEÇİMİNİN SONUÇLARI” VE “SESSİZ DARBE” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

Cüneyt ARCA YÜREK’in “Büyüklerle Masalar-Küçüklerle Gerçekler” isimli yazı dizisinin 7.kitabı olan “Sessiz Darbe”de 27 Mart 1994 yerel seçimleriyle gitmesi beklenen DYP-SHP koalisyonunun devam edişi ve Tansu ÇİLLER’in Başbakanlığı sürdürüşü, Türkiye’yi ağır ekonomik koşullarla karşı karşıya bırakan 5 Nisan Kararlarının alınışı ve Refah Parti’sinin yükselişi “27 Mart 1994 Yerel Seçiminin Sonuçları” anahtar konusu çerçevesinde ele alınmıştır. “Sessiz Darbe” anahtar konusuyla da Cumhurbaşkanı DEMİREL’in demokratik kurallar çerçevesinde imzalamak istemediği iki Kuvvet Komutanının görev süresinin uzatılmasına ilişkin kararnameyi nasıl imzalamaya zorlandığı ve “sessiz darbe” olarak adlandırılan bu kararname imzalama olayının gelişim aşamaları incelenmiştir.

11.1. “Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Sessiz Darbe’ Adlı Kitabı”nın “27 Mart 1994 Yerel Seçiminin Sonuçları” Anahtar Konusuna Göre Çözömlenmesi

Türkiye’yi siyaset ve ekonomi alanında büyük değişikliklere sürökleyecek tarih 27 Mart 1994 olmuştur. Çünkü 27 Mart’ta yerel seçimler vardır. Ve Başbakan Tansu ÇİLLER’in aynı konumda kalıp kalmayacağı bu hususa bağlıdır. Zaten Cumhurbaşkanı DEMİREL’e 27 Mart seçimlerinin Türkiye’de bir erken genel seçim tartışması açıp açmayacağı sorulduğunda “Önce 27 Mart’ı görmek lazım” (Arcayürek, 2002a, 19) diye cevap vermiştir. DEMİREL tarafsızlık gereği ÇİLLER’in yönetimden gitmesini istemesine rağmen ‘Demirel parmağının ucuyla bu kadını indirebilecek mi?’ diye meraklı düşünelere karşı DEMİREL: “Bugünler de Çiller’i eleştirsem, bir oy

gitmesinin sorumluluğu bana yüklenecek, fazla oy alsa Demirel etkisini kaybetmiş diyecekler” (Arcayürek, 2002a, 33) cevabını vermiştir.

27 Mart 1994’te ise milli irade DYP %22.83, ANAP%21.13, RP %18.2, SHP %13.07, DSP %8.56, MHP %8.13 ve diğerleri %8.26 olarak ortaya çıkarken bu sonuçla DYP-SHP hükümeti yola devam ederken Türkiye RP gerçeğiyle karşı karşıya kalmıştır. Milli Gazete başlığına göre “Türkiye’nin üçte ikisi RP’li belediyeleri tercih etmiştir” (Arcayürek, 2002a, 37). Milliyetten Atlan ÖYMEN’de o tarihte çıkan yazısında “Evet DYP kazançlı çıktı. Durumunu korudu. Çiller artık, seçim öncesine göre çok daha güçlüdür. RP’ye gelince... Bu parti daha da büyük bir zafer kutlamayı hak etmiştir” (Arcayürek, 2002a, 37) yorumu yapmıştır.

Dış basından da AFP’de RP’nin yükselişi “Türkiye’de İslamcıların başarısı, siyasi atmosferde şok etkisi yarattı” (Arcayürek, 2002a, 47) şeklinde yankılanmıştır.

Bu seçim sonuçları “Refah’ın yükselişi ve irticanın yavaş yavaş başkaldırı düzeyine girişi. Kökten dinciliğe dayanan bir rejim kurma sevdası” (Arcayürek, 2002a, 67) sorununu ortaya çıkarmıştır. Yani “Tehlike kapıdadır... Ne var ki tehlikeyi görecektayacak ve önlemlerini arayıp bulacak bir hükümete, hükümetten de öte bir Başbakana gereksinim” (Arcayürek, 2002a, 68) olduğu anlaşılmıştır.

Askeri çevrenin bu seçim sonucuna ilişkin tepkisini ise Evren DEĞER Cumhuriyet’te şu haberle belirtmiştir: “RP’nin 27 Mart yerel seçimlerindeki çıkışı TSK’da rahatsızlık yarattı. Gelişmeler, Genelkurmay Karargahı’nda da yoğun olarak tartışılırken askeri çevreler, irticanın PKK’dan daha tehlikeli olduğunu dile getirmiştir. Genelkurmay, RP’yi sistemin içine girmiş bir virüs olarak nitelemiştir” (Arcayürek, 2002a, 69).

SHP seçim sonuçlarından sonra yerini sağlamlaştırarak yola devam diyen Hükümet 5 Nisan 1994 Ekonomi kararlarıyla Türkiye'yi yıllarca etkisinde kalacağı bir döneme sürüklemiştir. 5 Nisan Kararları üzerine “Bana üç ay verin, sonra hesap sorun” (Arcayürek, 2002a, 84) diyen ÇİLLER, ekonomik pakete destek aramak için gittiği ABD'den “Kıbrıs sorununu çözeceğine söz vererek” (Arcayürek, 2002a, 148) döndüğü söylentilerini “Ben, Clinton'la Kıbrıs konusunu konuşmadım. Clinton'da böyle bir şey söylemedi” (Arcayürek, 2002a, 149) cümleleriyle karşılamıştır. Buna rağmen DEMİREL'in “Bugün Kıbrıs Meclis heyetini kabul ettim. Çiller heyeti kabul etmemiş. Telefon ettim. ‘Fazla önem vermedim, benimle ilgisi yok dedi. O'na anlattım ki sonra durumu istismar ederler. Bu kadın Kıbrıs sorununu işte böyle anlıyor. Türkleri de dışladı. Avrupa'daki Türkleri de... Hiçbir şey anlamıyor” (Arcayürek, 2002a, 146) cümleleriyle ÇİLLER'in Türkiye'nin Milli davalarında zâfiyet gösterdiğinin işareti olmuştur.

Bu ekonomik pakete ilişkin en çarpıcı açıklama ise ANAP Genel Başkanı Mesut YILMAZ'dan “Ekonomik Paket başarıya ulaşmazsa ya asker ya da adil düzen aldatmacası gelir” (Arcayürek, 2002a, 119) demeciyle gelmiştir.

ERBAKAN ise Mesut YILMAZ'ı doğrularcasına 13 Nisan 1994'te “Peki soru ne? Kanlı mı olacak, kansız mı? Yumuşak mı sert mi? Biz adil düzene barışçı yollardan geçilmesini istiyoruz” (Arcayürek, 2002a, 121) açıklamasını yapmıştır.

Türkiye'yi post-modern darbeye götürecek bu cümlelerdeki bir gerçeği SHP lideri Murat KARAYALÇIN: “Erbakan sözleriyle RP stratejisi açıkça ortaya çıktı. RP ne pahasına olursa olsun Anayasal ve yasal kuralları gerektiğinde bir yana bırakarak iktidar olmak istemektedir” (Arcayürek, 2002a, 123) cümleleriyle vurgulamıştır.

Tansu ÇİLLER'in başarı için üç ay istediği 5 Nisan Kararları için üzerinden beş ay geçtiğinde TÜSİAD Başkanı Halis KOMİLİ'nin 3 Eylül 1994'te yaptığı "Uygulayıcıları, 5 Nisan Paketini Haziran sonu gelmeden toprağa gömdü. Hükümet için yarını düşünmek lüks haline geldi. Hedefler gözden kaybedildi. Gelecekle ilgili güven ve heyecan yitirildi" (Arcayürek, 2002a,416) şeklindeki değerlendirmesi ÇİLLER hükümetinin başarısız olduğunu ortaya koymuş ancak Başbakan istifayı gündemine almamıştır.

Ancak Dışişleri Bakanı SHP'den Mümtaz SOYSAL'ın "Özelleştirme Yasası'nı demokratikleşme olmadan imzalamayacağını" (Arcayürek, 2002a, 423) söylemesi 50.DYP-SHP hükümetini yol ayrımına getirmiş ve "Karayalçın, araseçim konumuna gelindiğini söylerken, Çiller erken seçim olmayacağını öne sürmüştür. Mesut Yılmaz ise, hükümetin erken seçime ara seçimi yeğlemesini bir süre daha işbaşında kalma isteğine bağlamıştır" (Arcayürek, 2002a, 423).

Sonuçta ANAYOL formülü gündeme gelmiş ve "Başbakan Çiller özelleştirme konusunda Mümtaz Soysal'ı ikna edemeyince, SHP'den ümidini keserek, ANAP'la koalisyon yapmaya karar verdiği" (Arcayürek, 2002a, 421) tezi öne sürülmüştür. Ancak hükümet hala görevinin başındadır.

Tüm bu olaylar sonucunda seçim meselesi yine Türkiye'nin gündemine oturmuştur. Milliyet Gazetesi Piar-Gallup araştırmasında geçen cümleleri tam sayfasına almıştır. Bu araştırmaya göre "Birleşen kazanır. Sağ birleşirse sağ, sol birleşirse sol iktidar olur; yoksa RP önde" (Arcayürek, 2002a, 418) yarışı göğüsleyecektir.

Sonuçta "Sağ birleşmedi, zaten DSP iktidara geleceğini çoktan ilan etmişti – solun birleşmesi olanaksızdı bu liderlerle. RP öne çıkmış oluyordu" (Arcayürek, 2002a, 418).

Cumhurbaşkanı DEMİREL'in tüm bu seçim tartışmaları üzerine yorumları ise şöyle olmuştur: “ANAP Genel Merkezinin yaptırdığı anketten de RP birinci parti çıktı. RP hata yapmazsa yüzde 28-29'a kadar çıkabilir. Kesin birinci parti. SHP bir milletvekili çıkaramaz. DSP'nin seçime girmeyişi SHP'ye bir şey getirmez” (Arcayürek, 2002a, 435).

Tüm bu seçim tartışmalarında öne çıkan nokta RP'nin yükselişi olmuştur. RP Genel Başkanı ERBAKAN yerini sabitlemek istercesine ABD'ye gitmiştir. “20 Ekim 1994'te dikkatlerin üzerinden yitmediği insan Necmettin ERBAKAN'ın ABD gezisi manşetlere ve kulis söylentilerine malzeme olmuştur. Erbakan'ın Amerika'yı yumuşatma gezisi diye nitelenen bu gezi, bütün siyasi liderleri Amerika'dan icazet almakla suçlayan Erbakan, RP'yi anlatmak için Washington'a gitti” (Arcayürek, 2002a, 463) diye yorumlanmıştır.

11.2. “Cüneyt ARCAYÜREK'in ‘Sessiz Darbe’ Adlı Kitabı’nın “Sessiz Darbe” Anahtar Konusuna Göre Çözülmesi

Türkiye’de 1990’lı yıllarda bile tüm demokratikleşme hareketlerine rağmen ‘darbe’ söylentilerinin ortaya çıkabileceğini gösteren bir olay gerçekleşmiştir. Ancak ‘darbe’nin şekli değişmiş sessizliğe bürünmüş ve bu olay “sessiz darbe” olarak nitelendirilmiştir. “Bir hukuk devletinde böyle bir şey olabilir miydi? Yasalar neyi emrediyorsa ona göre hareket edilirdi. İki komutanın yerinde kalmaları için darbe! olacak şey değildi” (Arcayürek, 2002a, 278) ancak olmuştu. Türkiye’yi ‘sessiz darbe’ ye sürükleyen olayda “Demirel kendine çok güveniyor: Genelkurmay Başkanı’nın görev süresinin bir kez daha uzatılması, Demirel’e göre olanaksız” (Arcayürek, 2002a, 15) görünmüş ve hep bu yönde demeç vermiştir. Örneğin komutanların göreve süresinin uzatılmasına yönelik sorulara “Bu, bir sistem meselesidir. Askerlikle giderken sonra kimin geleceği bellidir. Ama siyasette belli olmaz. Bana neden veliaht yetiştirmediyimi sorarlar. Siyasetteki sistem halife tayinine imkan

vermez. Askerlikte hiyerarşi vardır. Gelen, gidene kadar o görevi yapar” (Arcayürek, 2002a, 17) diye cevap vermiştir.

Genel Kurmay Başkanı'nın görevde kalması yasa çıkarmayı gerektirirken Kuvvet Komutanlarının görev süresinin uzatılması yasalar engel çıkarmaktadır. Bu nedenle hükümet Genel Kurmay Başkanı'nın görev süresinin uzatılmasından vazgeçmiş ama diğer iki kuvvet komutanının görevde kalması için ustaca bir siyasi manevra yapmıştır. Cumhurbaşkanı DEMİREL: “Kuvvet Komutanlarının görev süresini uzatma girişimlerini olanaksız diye yorumlamıştır... O kadar güveniyor ki kendine bir emrivaki karşısında kalmayacağına inanmıştır” (Arcayürek, 2002a, 15). Ancak o emrivaki yani “sessiz darbe”yle karşı karşıya kalmıştır.

Genel Kurmay Başkanı Doğan GÜREŞ “...iki komutanın yerinde kalmasını önermeyi düşündüğünü, konuyu Askeri Şûra üyeleriyle istişare edeceğini ve buna göre hareket edeceğini, ne var ki ‘son takdirin Cumhurbaşkanı’na ait olduğunu söylemiştir” (Arcayürek, 2002a, 371). DEMİREL “Demek anlamışlar” (Arcayürek, 2002a, 371) yorumunu yapsa da son söz DEMİREL’e “sessiz bir darbe”yle bırakılmamıştır.

Başbakan Tansu ÇİLLER’se uzatma konusunda ısrarlı davranmıştır. ÇİLLER olay üzerine “Anayasaya göre terörle mücadelede sorumluluk Cumhurbaşkanı’na değil, Bakanlar Kurulu’ndadır. Sorumluluk Bende ise, bunun gereğini yerine getirmekte benim hakkımdır” (Arcayürek, 2002a, 378) yorumunu yapmış DEMİREL’e de komutanların görev sürelerini uzatma gerekçelerini şu şekilde açıklamıştır. “Genel Kurmay Başkanı’yla birlikte üç kuvvet komutanının, Genel Kurmay İkinci Başkanı’nın ve Genel Kurmay Karargahı’ndaki bütün üst kadronun değişmesi gibi bir durum son 70 yıldır ilk kez yaşanıyor. Bu ölçüde kapsamlı bir değişikliğin terörle mücadelede son derece kritik bir döneme rastlaması şanssızlık olmuştur. Uzatma olmadığı

takdirde İkinci Başkanın yanı sıra, Genel Kurmay Karargahındaki hareket, istihbarat, lojistik başkanları ve Kara Kuvvetleri'nde Kurmay Başkan da dahil olmak üzere bütün kritik personel değişecek. Bu da sakıncalıdır” (Arcayürek, 2002a, 379).

Tansu ÇİLLER bu gerekçelerle Kuvvet Komutanlarının görevde kalmasını istediklerini öne sürerken Genel Kurmay Başkanı Doğan GÜREŞ'in olayın üzerinden yıllar geçtikten sonra 13 Şubat 2001'de Milliyet'te yayınlanan röportajında “94'te Deniz ve Hava Kuvvetleri komutanlarının görev süresini uzatma arzusunun nedenlerini anlatmıştır” (Arcayürek, 2002a, 392). Doğan GÜREŞ'in öne sürdüğü gerekçeler ÇİLLER'inkinden bambaşkadır. GÜREŞ Paşa'nın gerekçesi “O günlerde Yunanistan'ın karasularını 12 mile çıkarma girişiminde bulunması bekleniyordu. Hazırlıklı olmamız lazımdı... Komutan arkadaşlarla toplandık ve savaşa hazır olabilmek için hiçbir komuta değişikliği yapılmamasına karar verdik” (Arcayürek, 2002a, 392) olmuştur.

4 Ağustos 1994 günü Askeri kademedeki terfi listeleri Köşk'e gelmiştir. Ancak “Demirel ile ordunun desteğini alan Çiller arasındaki komutanların görev süresinin uzatılması krizi doruktadır. Çiller, Askeri Şûra kararlarını imzalatmak için Çankaya'ya çıkmıyor. Çiller'in yanı sıra Genel Kurmay Başkanı ve Savunma Başkanı dışındaki Şûra üyeleri de Köşk'e gitmiyor. Belki de Cumhuriyet tarihinde ilk kez, bir Cumhurbaşkanı'na hükümet tarafından böyle bir muamele reva görülmüştür” (Arcayürek, 2002a, 381).

Köşk'e giden Askeri Şûra Kararları üzerine Hürriyet Gazetesinin yaptığı yorum “sessiz darbe”nin habercisi olmuştur. 5 Ağustos 1994'teki Hürriyet Gazetesi'ne göre “Eğer Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel uzatmaları kabul etmezse, Hava Kuvvetleri komutanı olacak Orgeneral Ahmet

Çörekçi'den boşalacak Genel Kurmay 2.Başkanlığı'na ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na atanacak Oramiral Güven Erkaya'dan boşalacak Donanma komutanlığına Korgeneral ve Koramiral düzeyinde atama yapılacak. Çünkü Hava ve Deniz komutanlıklarında hiç kimse orgeneral ve Oramiral yapılmadı. Böylece iki Kuvvet komutanının görev süresinin uzamaması durumunda iki önemli göreve atanacak en üst rütbeli subay kalmamıştır” (Arcayürek, 2002a, 383).

Başbakan ÇİLLER, GÜREŞ'in emekliye ayrılması, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlarının görev sürelerinin uzamasıyla ilgili kararnameleeri hafta başına kadar tutmayı ve DEMİREL'i 'uzatmalar' için ikna etmeye çalışacağı düşünülürken hafta başını beklemeye gerek kalmamış 5 Ağustos 1994'te DEMİREL “Silahlı Kuvvetlerle itişiyor, kakışıyor izlenimi veremem” (Arcayürek, 2002a, 386) gerekçesiyle kararnameyi imzalamıştır.

Tabi bu sonuç sivil demokrasiyi savunan DEMİREL için iyi olmamıştır. Atlan ÖYMEN'in başyazısında “Düşününüz ki, uzatma gerekli değildir diyen Demirel, bu fikrini değiştirmeye ikna olmak için konuta, Başbakan Çiller'i çağırmadı. Genel Kurmay Başkanı Güreş'i çağırdı. Onu dinledi. Kararını onun anlattıklarına göre verdi. Ve bu tabi şöyle yorumlandı: Demirel bu jestiyle, Başbakan'ın görüşlerine değil, ordunun görüşlerine itibar ettiğini vurguladı. Ne diyelim? Aferin sivil yönetim'in Cumhurbaşkanı'na da Başbakanı'na da” (Arcayürek, 2002a, 389) cümleleri yer almıştır.

Üzerinden günler geçmesine karşın ABD Kongresi'ne verilen Türkiye ile ilgili, Carol Migdalovitz'in “Türkiye: Siyasi ve Ekonomik Değişim ve ABD'ye etkileri” Raporu'nda olayın bir “sessiz darbe” olduğu ortaya konmuştur. Rapor'da “Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in geçen Ağustos'ta Hava ve Deniz Kuvvetleri Komutanının görev süresinin uzatılmasına karşı olmasına rağmen geri adım atmasının askerler tarafından istifa etmeye

zorlanmasından kaynaklandığı ileri sürülmüştür. Carol Migdalovitz'in iddiasına göre: Cumhurbaşkanı Demirel ya süre uzatımını onaylamaya ya da sağlık gerekçesiyle istifaya zorlandı... Bu senaryoya göre yeni Cumhurbaşkanı seçimleri emekli Güreş'in bu göreve gelmesine yol açacaktı. Ülkenin sorunlarını çözmekte hiçbir sorumluluk kabul etmeden askerler sivil hükümetin kararlarını bir darbenin yaratacağı pürüzler olmaksızın kontrol altına almışlardır” (Arcayürek, 2002a, 461) ifadeleri yer almıştır. Askerler çok dikkatli bir planla Cumhurbaşkanı'nı öyle bir duruma soktular ki... Bu, sonucu itibariyle “Sessiz Bir Darbe” olmuştur.

Bu olay hem gazeteler de hem de siyasi çevrede sessiz darbe olarak adlandırılmıştır.

Eski Adalet Bakanı Oltan SUNGURLU olay üzerine “Cumhurbaşkanı siyasal yaşamında 3.darbeyi de sessizce atlattı” (Arcayürek, 2002a, 391) yorumunu yapmıştır. Kuşkusuz bu bir bakıma ANAP'ın da görüşünü yansıtmıştır.

Böylelikle Türk Siyasal Hayatı'nda bir darbe daha böylelikle atlatılmıştır.

12. “CÜNEYT ARCA YÜREK’İN ‘ÇANKAYA MUHALEFETİ’ ADLI KİTABI”NIN “ÇANKAYA MUHALEFETİ VARDIR” VE “ÇANKAYA MUHALEFETİ YOKTUR” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

Cüneyt ARCA YÜREK’in “Büyüklerle Masallar-Küçüklerle Gerçekler” isimli dizi kitabının sekizincisi olan “Çankaya Muhalefeti” kitabında Cumhurbaşkanı DEMİREL’in ÇİLLER hükümetine karşı bazı tutumları sanki muhalefet lideri gibi algılanmış ve bu tutumları “Çankaya Muhalefeti Vardır” alt başlığıyla incelenirken, Cumhurbaşkanı DEMİREL’in ÇİLLER’in Başbakanlığı’na karşı “Cumhurbaşkanının tarafsızlığı ilkesi”ni zedeleyecek bir davranışta bulunmadığına ilişkin yorumlar ise “Çankaya Muhalefeti Yoktur” anahtar konusuyla ele alınmıştır.

12.1. “Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Çankaya Muhalefeti’ Adlı Kitabı”nın “Çankaya Muhalefeti Vardır” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Cumhurbaşkanı DEMİREL’in ÇİLLER hükümetine karşı bazı tutumları sanki muhalefet lideri gibi algılanmış ve “Çankaya Muhalefeti” olarak nitelendirilmiştir.

Köşk-Çiller mücadelesinde yeni bir aşama 18 Şubat 1995’te CHP-SHP birleşmesi gerçekleştiğinden sonra doğacak olan ÇİLLER hükümetinin istifa edip etmeyeceği sorunu olmuştur.

DEMİREL: “Yeni Başbakanı ben seçerim. Fazla milletvekiline sahip olmak, hükümet kurmak için yeterli şart değildir. İki partinin birleşmesi olayı, hangi şekilde neticelenirse neticelensin, Türkiye’de yeni bir hükümet kaçınılmazdır. Tek parti olsa, Cumhurbaşkanı, görevi o partinin liderine verme durumundadır. Onun da mecburiyetinde değildir. 50.hükümetin bittiği yerde

51.hükümet gelir. Yeni hükümetin kurulabilmesi için önce iş başındakinin istifa etmesi gerekiyor. Çiller, Başbakan olacak ya da olmayacak diye bir şey yok. Olabilir de olmayabilir de” (Arcayürek, 2002b, 184) içerikli demeciyle Türkiye'nin gündemine oturmuştur.

DEMİREL'in bu konuşmasından sonra hem gazetelerde hem siyasi kulislere çeşitli yorumlar yapılmıştır. Hürriyet Gazetesi yazarı Ertuğrul ÖZKÖK'ÜN “Bu sözleri, Demirel ve Cindoruk'un bir süredir Çiller'e karşı yürüttüğü gerilla hareketinin üzerine monte ederseniz bambaşka siyasi anlamlar verebilirsiniz” (Arcayürek, 2002b, 185) cümlelerinden aslında bir süredir ÇİLLER'in “Çankaya muhalefeti”yle karşı karşıya olduğu anlaşılmaktadır.

Oktay EKŞİ'nin yazısından da Cumhurbaşkanı'nın tarafsızlığını yitirmesi aşamasına geldiği şu cümlelerle yorumlanmıştır. “Görüldüğü gibi Tansu Çiller kabinesinin asıl muhalifi Çankaya Köşkü'nde dir... Bir Cumhurbaşkanı'nın ortalığa düşüp, iş başındaki hükümeti devirecek tertiplere zemin hazırlamasını izaha yetmeyecektir... Tansu Çiller, hiçbirimizin değil, Sayın Demirel'in engin siyasi tecrübesine dayanarak yaptığı isabetli tercihlerin Başbakanlığa oturttuğu bir kişidir. Sayın Demirel'in o hatasının faturasını zaten ödüyoruz. Şimdi de bize, iç politika kulisine karışan bir Cumhurbaşkanı'nın faturasını ödettirmesin” (Arcayürek, 2002b, 185).

ARCAYÜREK'in konuyla ilgili DEMİREL'e “Cumhurbaşkanı Başbakanlık göreviyle ilgili Anayasal prosedürü anlatıyor ama Çiller'e verecek Başbakanlığı diyorlar” (Arcayürek, 2002b, 186) diye kulisteki havayı iletmesine karşın DEMİREL: “Ben ne demişim? Hükümet istifa ederse şu prosedür işler demişim.İşte Anayasa 104.madde ne diyor? Başbakanı atar! Öyleyse? Ben kimi istersem onu atarım. Eee, tabi liderlerle istişarelerden sonra. Ne var bunda? Alsınlar başlarını çalsınlar Başbakanlarını, Yahu bu basın kadına

yükleneceğine beni didikliyor. Ne olsa dönüp beni suçlu çıkarıyor” (Arcayürek, 2002b, 186-187) cümleleriyle sert bir cevap vermiştir.

Siyasi kulislerdeki “Demirel siyasete bulaşıyor, tarafsızlığını yitirme aşamasında” (Arcayürek, 2002b, 188) yorumlarına verdiği cevap tarafsızlığını gerçekten yitirmek üzere olduğunu isbatı gibi anlaşılabilir. DEMİREL tüm bu yorumlara “Ben bu sözlerimle partideki arkadaşlarıma yol açıyorum. Yol gösteriyorum. Bu kadından kurtulmanın yollarını gösteriyorum” (Arcayürek, 2002b, 189) diyerek tarafsızlığını yitirme noktasına geldiğinin isbatını vermiştir.

DEMİREL’in “neden görev i Çiller’e vereceğini baştan açıklamadığı” türünden sorulara “Ben istişare etmeden, Başbakanlığı Çiller’e vereceğimi açıklarsam, öteki Partiler ‘Bizi neden adam yerine koymuyorsun, tarafsızlığını yitiriyorsun’ diyecekler. ‘Sen nasıl tarafsız Cumhurbaşkanı’sın’ diye yüklenecekler ve ben, bugüne kadar ki icraatıma yani yüzde 150 enflasyon dahil bütün olumsuz gidişe, sorumluluklara ortak olamayacağım gibi, görevi bugünden vererek gelecekteki sakıncalara ortak olamam” (Arcayürek, 2002b, 190) cevabını vererek asıl ÇİLLER’e Başbakanlığı vereceğini baştan açıklarsa “tarafsızlık ilkesi” yle ters düşeceğini anlatmaya çalışmıştır.

ÇİLLER ise bu soruna yeni bir formül bulmuştur. Bu formüle göre “Çiller, bütünleşme CHP çatısı altında olsa bile Başbakanlık görevinden ayrılmamaya kararlıdır, böylece hükümet değişmeyecek sadece bakanlar değişecektir” (Arcayürek, 2002b, 199).

Sonuçta 18 Şubat 1995’te Kongreden SHP’nin CHP’ye katılma kararı çıkmıştır ve CHP’nin yeni Genel Başkanı Hikmet ÇETİN olmuştur.

Hükümetin geleceği ise hâlâ muallaktadır. ÇİLLER’in, DEMİREL’in kendisine hükümet kurma görevini vermemesi olasılığıyla ilgili kaygılarına Hikmet ÇETİN: “Demirel, demokratik kurallara karşı hareket etmez biz

250'ye yakın milletvekili ile hükümet kuracağız, dersek itiraz etmez. Hükümetin kurulması görevini size verir” (Arcayürek, 2002b, 239) cevabını vermiştir.

ÇİLLER: “Birleşme CHP’de de olsa istifa etmeyeceğim” (Arcayürek, 2002b, 199) sözleriyle Başbakanlıktan ayrılmamakta kararlı olduğunu belirtmiştir. Buna karşılık DEMİREL: “Neden böyle davranıyor?” diye sormuş sonra kendi sorusunu kendisi “Başbakanlığı, eğer ayrılırsa, istifa ederse, bir daha alamayacağından korkuyor” (Arcayürek, 2002b, 193) diyerek cevaplamış ve Tansu ÇİLLER’in nasıl bir ruh hali içerisinde olduğunu ortaya koymuştur.

“Çankaya muhalefeti”nin ÇİLLER ve DEMİREL arasındaki siyasi çekişmeyi en çarpıcı şekliyle ortaya koyan bu olayda nihai noktayı 27 Mart 1995’te Cumhurbaşkanı DEMİREL, yeni kabine üyelerini onaylayarak koymuştur. DEMİREL, “Erdal İnönü’nün Dışişlerine gelmesinden memnundu. Öteki CHP’li Bakanları da iyi bulmuştu. Galiba yeni CHP yönetimi, adam gibi adamları kabineye alıyor ve Deniz Baykal’a karşı bir cephe oluşturmuş oluyordu” (Arcayürek, 2002b, 250).

Tepedeki zıtlaşmayı içeren “Çankaya muhalefeti”nin varlığı DEMİREL ne kadar reddetse de “Başbakan Çiller, Cumhurbaşkanı Demirel’i aşmak için elinden ne geliyorsa yapıyor... Demirel’de Çiller’i artık her açıdan karşısına almış zaman ve zemin yoklamaktadır” (Arcayürek, 2002b, 465). Tüm bunlara rağmen DEMİREL’in tepede kavga yok yorumlarına ise pek çok kişi de, çevrede yanıt hazır “Bir Cumhurbaşkanı, halkın önünde Başbakan ile kavgalı olduğunu söyleyecek değil ya! Elbette böyle konuşacak” (Arcayürek, 2002b, 439) şeklinde olmuştur.

DEMİREL’in, ÇİLLER’e karşı muhalefetteymiş gibi tutumuna bir örnek de “Benimle kim uğraştı ise mutlaka yenildi. Çiller’i bugün düşürecek bir imkan bulsam, hemen bugün düşürürüm...” (Arcayürek, 2002b, 194)

cümleleri olmuştur. DEMİREL, başbakanla aramızda sorun yok dese de ÇİLLER'in, Fethullah GÜLEN'le görüşmesi üzerine “Şimdi din çevrelerini de siyasetin içine aldılar. Seçimi kazanmak için ekranlarda kalabilmek için her şeyi yapar bu kadın” (Arcayürek, 2002b, 398) yorumunu yapmış ve ÇİLLER'le bir kez daha zıt düştüğünü ortaya koymuştur.

ÇİLLER'in se kendini rakip gördüğünü 26 Haziran 1995'te Cüneyt ARCAYÜREK'le yaptığı söyleşide belirtmiştir. ARCAYÜREK'in “Bu hatun siz ne yapıyorsanız aynıni yapmaya girişiyor. Bugün Cumhuriyet'te sizin laiklik üzerine araştırma emri verdiğiniz haberi vardı. Çiller de bir kurul kurmuş laikliği araştırıyor. Siz devletin yeniden yapılanması dediniz. Aynı projeyi o da hazırlatıyor” (Arcayürek, 2002b,409) diye yaptığı yorumuna DEMİREL: “Evet ne yaparsam öyle yapmaya çalışıyor ancak ben ona ‘Bak ben senin rakibin değilim’ dedim kaç defa. Ben kendime bir yol çizmişim gidiyorum. Ama anlamıyor” (Arcayürek, 2002b, 409) cevabını vermiştir. Bu da aralarında bir çekişmenin olduğunu gözler önüne sermiştir.

12.2. “Cüneyt ARCAYÜREK'in ‘Çankaya Muhalefeti’ Adlı Kitabı”nın “Çankaya Muhalefeti Yoktur” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Bu alt başlıkta Cumhurbaşkanı DEMİREL'in, ÇİLLER'in Başbakanlığına karşı “Cumhurbaşkanının tarafsızlığı ilkesine aykırı bir davranışta bulunmadığını yani “Çankaya Muhalefeti” olarak nitelendirilen DEMİREL'in muhalefet lideriymiş gibi hareket ettiğine ilişkin yorumlara karşı görüşler “Çankaya Muhalefeti Yoktur” anahtar konusuyla incelenmiştir.

Çankaya Muhalefeti'nin ÇİLLER ve DEMİREL arasındaki siyasi çekişmeyi en çarpıcı şekilde ortaya koyan Tansu ÇİLLER'in SHP-CHP'nin birleşmesinden sonra yıkılan DYP-SHP koalisyonunun yerine kurulacak DYP-CHP koalisyonunu onaylayıp onaylamayacağı üzerine gelişen siyasi olaylara

son noktayı 27 Mart 1995'te Cumhurbaşkanı DEMİREL, yeni kabine üyelerini onaylayarak koymuştur. Bu da “Çankaya Muhalefeti Yoktur” yorumlarını güçlendirmiştir. DEMİREL, “Erdal İnönü'nün Dışişlerine gelmesinden memnundu. Öteki CHP'li bakanları da iyi bulmuştu. Galiba yeni CHP yönetimi, adam gibi adamları kabineye almıştı” (Arcayürek, 2002b, 250) diye düşünerek yeni kabineyi onaylamış Çankaya'nın tarafsızlığını ortaya koymuştur.

DEMİREL'in Cumhurbaşkanı seçildiği 16 Mayıs 1993'ün yıldönümünde Cumhuriyet gazetesi yönetici ve yazarlarını kabul etmiş ve son bir yılın hesabını vermiştir. Bu söyleşi de “Çankaya muhalefeti”ne ilişkin yani Başbakan Tansu ÇİLLER'in icraatlarına verdiği tepkiler olaylara ışık tutmuştur. Gazetecinin: “Buradan siz ülke sorunları karşısında tarafsız kalmayacağınızı söylediniz... Başbakanlıkla bir soğukluğunuz mu var, bir problem mi var efendim?” (Arcayürek, 2002b, 335) sorusu aslında basında DEMİREL-ÇİLLER arasında soğuk rüzgarlar estiği izlenimi oluştuğunun isbatı olmuştur. DEMİREL ise bu soruya cevaben: “Cumhurbaşkanıyla Başbakan niçin soğuk olur birbirine ki? Evvela şu ‘soğuk’ veya ‘sıcak’ şeyi biraz subjektif değil mi, ölçüsü ne bunun? ... Kanunların hemen hemen yüzde 98'ini kabul etmişiz. Ve devletin işlemesine menfi etki yapabilecek hiçbir hareketimiz olmamıştır. Ve benim Sayın Tansu Çiller'le hiçbir insani münasebetlerimde hiçbir bozukluk yoktur, hiç ama. Kendisi benden randevu ister gelir, konuşur, ben ihtiyaç duyduğum zaman kendini çağırırım... Burada tarafsızlık söylüyor ama [Anayasa'da] yani, tarafsızlık tamam ama hangi şartlar da tarafsızlık? Ülkenin bölünmez bütünlüğünün de tarafsız olamaz Cumhurbaşkanı, Neyin de tarafsız olamaz? Millettin kayıtsız şartsız egemenliğinin korunmasında da tarafsız olmaz. Burada tarafsız. Bunu Anayasa veriyor ve kanunlar veriyor. Zaten, buralarda eğer tarafsız olacaksa Cumhurbaşkanı o zaman işin içinden çıkamazsınız. Şunu demek istiyorum. Şimdi bu sistemde Cumhurbaşkanı ile Başbakanın her şeyi motamot, aynı

düşünmesi mümkün değildir... Cumhurbaşkanının düşünceleri ülke yararına bulmadığı şeyleri imzalamaya elvermiyorsa, imzalamaz. Yani Cumhurbaşkanı bir şeyi keyfi olarak ‘Ben bunu imzalamıyorum’ demez. Çıkar ortaya der ki ‘Şu, şu, şu sebeplerle ben bunu doğru bulmuyorum’. Bu, Cumhurbaşkanıyla Başbakan arasında sürtüşme, tepede kavga değildir. Bu görevin icabıdır, ve oturup da uzlaşma sağlanamıyorsa, gayet tabiki herkes kendi fikrini muhafaza eder. Millet kimi doğru bulursa, onu doğru bulur... Başbakan Cumhurbaşkanının memuru değildir, Cumhurbaşkanı da Başbakanın memuru değildir. Yani Başbakan söyleyecek Cumhurbaşkanı yapacak, yahut Cumhurbaşkanı söyleyecek Başbakan yapacak. Böyle şey yok. Bir kooperasyon, yani işbirliği... ve yine söylüyorum. Bu sistemde Cumhurbaşkanı ve Başbakanın mutabık kalmayacağı bir takım hususlar olabilecektir... Eğer kanunlar benim düşündüğüm gibi olmamışsa Meclis’ten geçiyor, ben onu meclise iade ettim. Bu Cumhurbaşkanının Meclisle sürtüşmesi mi? Hayır. Cumhurbaşkanına veto yetkisi vermiştir. O yetki niçin lazım? Eğer, ben bu yetkiyi kullanırken, Meclisle Cumhurbaşkanı sürtüştü olacak idiyse bu yetkiyi koymasaydı... Taraflar birbirini ikna etmiyorsa, herkes kendi bildiği istikamette gidecektir. O da askıda kalacaktır. Böyle askıda kalmış hemen hemen hiç mesele yok” (Arcayürek, 2002b, 335-338) karşılığını vererek ÇİLLER’le arasında herhangi bir gerilim olmadığını vurgulamıştır. Gazeteciye söylediği konuyla ilgili son cümle her şeyi özetler nitelik taşımıştır. DEMİREL: “Açıklıkla ifade edeyim, bu gerginlik senaryoları laftan ibarettir” (Arcayürek, 2002b, 339) cümleleriyle son noktayı koymuştur.

13. “CÜNEYT ARCA YÜREK’İN ‘GERİ GİDİŞE İZİN YOK’ ADLI KİTABI”NIN “DARBEME İLK ADIM” VE “ADIM ADIM DARBEME DOĞRU” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

Cüneyt ARCA YÜREK, “Büyüklerle Masallar-Küçüklerle Gerçekler” adlı kitap serisinin 10.su olan “Geri Gidişe İzin Yok”ta REFAH-YOL hükümetinin kuruluşunu ve 28 Şubat sürecini hazırlayan olayları irdelemiştir. Araştırmanın bu bölümünde “Darbeme İlk Adım” alt başlığıyla REFAH-YOL hükümetinin kuruluşu ve bu hükümete ülke içinden ve dışından gelen tepkiler ele alınmıştır. “Adım Adım Darbeme Doğru” alt başlığıyla da REFAH-YOL hükümetinin yaptıkları icraatlarla 28 Şubat sürecini nasıl hazırladıklarını yani 28 Şubat Post Modern darbesini hazırlayan olaylar incelenmiştir.

13.1. “Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Geri Gidişe İzin Yok’ Adlı Kitabı”nın “Darbeme İlk Adım” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Cüneyt ARCA YÜREK, “Büyüklerle Masallar-Küçüklerle Gerçekler” adlı kitap serisinin 10.su olan “Geri Gidişe İzin Yok” bu noktada “Darbeme İlk Adım” Anahtar konusuyla 28 Şubatın başlangıcı sayılabilecek REFAH-YOL hükümetinin kuruluş aşaması ve bu hükümete karşı oluşan tepkiler incelenmiştir.

REFAH-YOL hükümetinin kurulmasından önce hükümet arayışları sırasında Tansu ÇİLLER, REFAH-YOL’un kurulmasına dair ilk işaretleri Gazeteci Mehmet BARLAS’la yaptığı röportajında: “Türkiye’de bir toplumsal uzlaşmaya ihtiyaç var. Bu toplumsal uzlaşma, değişik fikirleri olan iki partinin bir araya gelmesiyle mümkün. Bu değişik fikirlere sahip olan iki parti, Refah

Partisi ile Doğruyol Partisi'dir" (Arcayürek, 2003, 18) bu cümleleriyle vermiştir.

8 Temmuz 1996 REFAH-YOL hükümetinin güven oylaması öncesinde bu hükümetin kuruluşu tartışılırken Cumhurbaşkanı DEMİREL sisteminin eleştirilmemesi gerektiğini "Ben sistemi bozmayalım derken şunu ifade ettim. Bu adamı sistem başbakan yapmadı ki... Çiller, RP'yi iktidara taşıdı. Öyle ise sistemin kabahati ne?" (Arcayürek, 2003, 35) diye bir soruyla vurgulamıştır.

8 Temmuz 1996'da REFAH-YOL hükümeti Meclis'ten güvenoyu alırken ülke genelinde oluşturduğu etkiler ise çeşitli yorumlar ve değerlendirmelere sebep olmuştur "Örneğin kimileri REFAH-YOL'un güvenoyu aldığı günün gecesini sabaha kadar darbe beklemiştir" (Arcayürek, 2003, 43). Cumhurbaşkanı DEMİREL'in ise bu hükümetin güvenoyu almasına ilişkin yorumu "Ben Cumhuriyet'in ana ilkelerine ters düşülmedikçe ve devletin devamlılığı söz konusu olmadıkça, işlerine karışmam" (Arcayürek, 2003, 43) olmuştur.

REFAH-YOL hükümetinin kuruluşuna nasıl bir tepki vereceği en çok merak edilen kurum olan Ordu'nun görüşü ise Genel Kurmay Başkanı KARADAYI'nın ağzından "Demokrasinin emrindeyiz" (Arcayürek, 2003, 74) cümleleriyle ortaya konmuştur.

REFAH-YOL hükümetinin kuruluşu dış dünyada da ilgi odağı olmuş örneğin ABD, bu hükümete tepkisini Washington'dan yapılan "ABD'nin milli menfaatlerinin gözetilmesi koşuluyla Türkiye'nin yeni İslamcı hükümetiyle çalışma niyeti taşıdığı dile getirilmiştir" (Arcayürek, 2003, 44) açıklamasıyla ortaya koymuştur.

15 Temmuz 1996 Tarihli Cüneyt ARCAYÜREK'e ulaşan bir raporda da Türkiye'nin REFAH-YOL hükümetiyle dışardan nasıl gözlemlendiği

belirtilmiştir. Bu raporda “İşler iyi değil. Mevcut hükümet hakkında iki görüş mevcut: birincisi, hükümetin gizli bir gündemi olduğu, ikincisi ise, ciddi bir gündemi bulunmadığı veya en azından ulaşmak istediği amaçları kanıtlamak için benimsediği açık bir metodun olmadığı. Dış dünya, mevcut hükümetin dini bir uyanıştan ziyade yerleşik siyasal sistemdeki krizin bir sonucu olduğunu anlamaktadır... Daha da önemlisi, kimse Türkiye’nin kendi kendini içine düşürdüğü şartlara sempati ile yaklaşmamaktadır... Refah’ın hükümette yer alması, Politize olmuş İslamın yumuşamasını mı, yoksa daha radikal bir sürecin ilk adımını mı teşkil etmektedir? Siyasi bir güç olarak Refah’ın varlığı yurtdışında anlaşılabilir bir olgu olarak kabul edilmektedir... Diğer taraftan, dikkate alınması gereken bir husus ise Arap dünyasının, her ne kadar dost görünse de, Osmanlıyı yeniden canlandırma amacıyla olabilecek Refah’tan daha büyük tedirginlik duyabileceğidir... Refah bir belediyeyi ya da başkanlığı başarı ile yönetirken, çatışan çıkarların dengelenmesi gereken ekonomi veya dış politikada zorlanacaktır. Daha az yaygın bir kanı ise hükümet etme mekanizmalarına alışık olmadığı için Refah’ın hata yapacağıdır... Gelecek Türkiye tökezleyecektir... Merkez Bankası ve Hazine muhtemelen ekonomideki kötü gidişi yumuşatacaktır. Bir kriz yaşansa bile, bu Refah’ın kanatlarını budayacağı umuduyla, yabancı sermaye çevreleri tarafından memnunlukla karşılanacaktır” (Arcayürek, 2003, 81-86) ifadeleri yer almış ve dış dünya gözüyle Refah Hükümeti ve Türkiye gözler önüne serilmiştir.

Ağustos 1996’da ‘Center for Strategic and International Studies’in ‘Türkiye: Yeni Hükümet Devam Eden Belirsizlik’ başlıklı yazısında ise REFAH-YOL hükümetinin kuruluşuna esas teşkil eden neden çok çarpıcı bir şekilde ortaya konmuştur. Bu raporda REFAH-YOL’un kuruluşuyla ve demokrasiye etkisiyle ilgili “Bu hükümetin kurulmuş olması 1995 Eylülünde DYP-SHP Koalisyonunun çökmesinden sonra Türk siyasi hayatının temel özelliği haline gelen siyasi belirsizliğin sona ermesi olarak görülmemelidir.

Esasen, iktidardaki bu siyasi kombinasyonun, durumu daha da kötüleştirmesi ve hatta demokratik sistemde çöküşe yol açması dahi muhtemeldir... Bu koalisyon DYP lideri Tansu Çiller'in karşı karşıya olduğu ciddi siyasi güçlüklerin ve kendisine yönelik yolsuzluk iddialarının Meclis'te araştırılmasını engellemeye ihtiyaç duymasının doğrudan ürünüdür. Esasen RP'de yıllarca siyasi boşlukta kaldıktan sonra iktidar olma imkanını elde etmek için gereken siyasi bedeli ödemeye ve Çiller ile ilgili olarak kendileri tarafından sunulan soruşturma önergesinin aleyhinde oy kullanmaya hazır olmuştur. Böylelikle bütün siyasi kariyerini genel olarak İslamcılara ve özel olarak RP'ye karşı çıkmak üzerine inşa etmiş olan bir politikanın RP lideri Necmettin ERBAKAN ile birlikte hükümet kurmasının önünde bir engel kalmamıştır” (Arcayürek, 2003, 121-122) ifadeleri yer almıştır.

13.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Geri Gidişe İzin Yok’ Adlı Kitabı’nın “Adım Adım Darbeye Doğru” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Cüneyt ARCAYÜREK'in “Geri Gidişe İzin Yok” kitabı “Adım Adım Darbeye Doğru” anahtar konusuyla REFAH-YOL hükümetinin icraatlarıyla 28 Şubat sürecini nasıl hazırladıkları ortaya konmuştur. 28 Şubat Post Modern darbesinin gerçekleşmesine sebep olan önemli olaylar Türkiye'yi darbeye yüzleştirecek adımlar olarak irdelenmiştir.

Ülkenin kangren haline gelen PKK gibi çok önemli bir konusunda REFAH-YOL'un Devletin tepe noktasıyla ters düştüğü sorunun çözümünü zorlaştırarak darbenin olmasına bir adım daha yaklaşmıştır.

Bu süreçte, REFAH-YOL, PKK ile ‘uzlaşma yolları’ aramış “RP'den kimilerinin APO ile Pazarlık yaptığı söylenmiştir” (Arcayürek, 2003, 140). Mehmet GÖLHAN ise “Apo'yla masaya oturmayız ama aracılardan konuşmasına da karşı çıkmayız” (Arcayürek, 2003, 139) diyerek hükümetin

tutumunu açıklamıştır. Cumhurbaşkanı DEMİREL ise böylesine önemli bir konuda hükümetin yaptığı yanlışları “ülkeyi bölecekler! ... 8000 kişiyi öldüren bu çeteye devlet ‘gel seninle anlaşalım’ mı diyecek? Öyle atılacak bir adım Türkiye’yi çok büyük sıkıntılara sokar” (Arcayürek,2003, 139-140) cümleleriyle eleştirmiştir.

REFAH-YOL Hükümetini darbeye yüzleştiren bir gelişme REFAH-YOL’un YAŞ kararlarına karşı tutumu olmuştur. Örneğin YAŞ kararıyla, ordudan ihraç edilen personelin “Namaz kılıyorlar diye ordudan atıldığının” (Arcayürek, 2003, 142) iddia edilmesine karşılık, Genelkurmay Başkanı KARADAYI’nın “Her namaz kılan ordudan atılsa, YAŞ’a üye bulamazdık. Tasfiye edilen subaylar komutanlarından değil, üyesi oldukları örgüt liderlerinden emir alıyorlar. Görevi aksatmadan ibadet edilmesine orduda kimse karışmaz. Bu kişiler namaz kılıyor diye ordudan atılmıyor. Yasadışı faaliyetlere katıldıkları için atılıyor. Önce uyarılıyor, iflah olmadıkları anlaşılınca kesin karar veriliyor. Zaten dosyalarında her şey belgelenmiş durumda” (Arcayürek, 2003, 142) cümleleriyle gelmiş ve tartışmalara son noktayı koymuştur.

REFAH-YOL’u darbeye karşı karşıya bırakan bir adımı da REFAH-YOL hükümeti Başbakanı Necmettin ERBAKAN’ın dış ülke gezilerinin yurtiçi ve dışında oluşturmuş olduğu gerginlik olmuştur.

RP Grup Başkanvekili KARAMOLLAOĞLU’nun “İran ve Suriye’nin terörist faaliyetleri olduğunu sanmıyorum. İran ve Suriye ile ilgili iddialar sözde kalıyor. Bu ülkelerle aramızın kötü olmasını isteyen başka ülkeler var. Senaryolara alet oluyoruz, piyon oluyoruz” (Arcayürek, 2003, 152) diyerek nitelendirdiği İran gezisi ülke içinde ve dışında büyük yankılar uyandırmıştır.

RP kanadı PKK’ya destek vermekle yoğun eleştiriler alan İran’a yapılan bu geziyi savunmuştur. 12 Ağustos 1996’da gazetede yer alan

“Başbakan Erbakan, (dün) Tahran’da yalnızca Türk kamuoyunda değil, devlet kademeleri içinde de büyük gürültü koparacak açıklamalarda bulunarak, devlet yetkililerinin Suriye ve İran’ın PKK’ya desteklerine ilişkin kendisine verdikleri bilgilerin doğruluğu konusunda açık ifadelerle şüphe belirtti. Erbakan, devletin istihbarat kademelerini ve büyük ölçüde de MİT’i ilgilendiren açıklamaları sırasında büyük ölçüde propagandanın etkisinde kaldığını öne sürdüğü” (Arcayürek, 2003, 161) haberi Başbakan ERBAKAN’ın İran gezisini savunmakla kalmayıp bir de İran’ın sözlerine kandığını göstermiştir. ERBAKAN’ın İran, Suriye, Türkiye ve Irak’ın katılacağı 4’lü konferansla Ortadoğu’da terörü bitireceğini ilan etmesi üzerine Cumhurbaşkanı DEMİREL: “4’lü konferans felan yok. Bu ülkeler terör ihraç eder. Bize karşı, Suriye ve İran PKK’ya tam destek veren ülkeler” (Arcayürek, 2003, 164) diyerek Başbakan ERBAKAN’ın ne kadar büyük bir yanılgı içinde olduğunu vurgulamıştır.

ERBAKAN’ın İran ziyaretine tepkiler sürerken “Genel kanı, Erbakan, kısa Başbakanlık döneminde Türkiye’nin 70 yıllık tarihi boyunca geliştirdiği Çağdaş Batılı imajını sarsmaya başladı” (Arcayürek, 2003, 171) şeklinde olmuştur.

Bu İran gezisinin üzerine bir de RP Grup Başkanvekili KARAMOLLAOĞLU’nun “Suriye’nin teröre destek vermediğini ima eden sözler sarfetmesi” (Arcayürek, 2003, 171) ve ERBAKAN’ın da Suriye Büyükelçisinin “Apo bizde oturmuyor. Türkiye’ye bile gidip geliyor savunmasını tatmin edici bulmuş görünmesi” (Arcayürek, 2003, 171) Türkiye’deki Batılı imajın zedelendiği kanısını iyice perçinlemiştir.

6 Ekim 1996’da ERBAKAN’ın, Libya ziyaretiyle tam bir şok yaşanmıştır. Türk hükümetinin Başbakanı’nın Libya’ya gelişini 4 Ekim 1996 tarihli Şems Gazetesi “Necmettin Erbakan Türk hükümetinin başkanı olarak

karşılanmamalıdır. Çünkü bu durum gerçeklerle çelişir. Hükümet hâlâ Tansu ÇİLLER'in elindedir. Türkiye Atatürk dönemiyle birlikte İslamdan ayrılarak laik bir ülke olmuştur. İşte bu nedenledir ki, Refah Partisi gibi bir İslami Parti veya ERBAKAN gibi bir dindar adamın laik Türkiye'yi yönettiğine inanmamız mümkün değildir. Bu kabul edilebilir bir şey değildir. ERBAKAN'ı, lider Kaddafi'nin liderliğini üstlenmiş bulunduğu İslam halk liderliğinde önde gelen bir üye olarak karşılamalıyız" (Arcayürek, 2003, 289-290) cümleleriyle değerlendirirken daha ziyaret öncesinde Türk Başbakanı'na karşı küçültücü tavır ortaya konmasına rağmen ziyaret gerçekleşmiştir. Bir çadırda geçen ziyaret esnasında da Libya lideri KADDAFİ "Türkiye'yi aşağılamış... Büyük bir küstahlıkla genel olarak Türkiye'nin dış politikasından memnun olmadığını söylemiş; Ortadoğu'da Kürt milletinin yerini almasından söz etmiş; Türkiye İslam olmasaydı tarihteki yeri ne olurdu? Diye sormuş ve yine kendi sorusunu İslam tarihini alırsak bir tarihi kalmıyor diye cevaplamıştır" (Arcayürek, 2003, 283-284).

Bu olay Türkiye'de soğuk duş etkisi yapmış ve Gazeteci Fehmi KORU'nun "REFAH-YOL hükümeti en büyük darbeyi çölün ortasına kurulan bir çadırda, gözlerini sağa sola kaçırarak konuşan diplomasi kurallarını tanımayan Kaddafi'den aldı" (Arcayürek, 2003, 288) yorumu Türkiye'deki genel tepkiyi yansıtmıştır.

Bu olaya Anamuhalefet Partisi Lideri YILMAZ: "Eğer bu terörist diktatör koskoca Türk Devleti'ne akıl vermeye kalkıyorsa bunun tek sebebi bizim Erbakan'ın gafletidir" (Arcayürek, 2003, 289) sözleriyle tepkisini ortaya koymuştur.

Tüm bu olaylardan sonra ne yapacağı en çok merak edilen kişi olan ÇİLLER ise "Ortağımızla çok iyi anlaşıyoruz" (Arcayürek, 2003, 164) ve

“Dostlarımız, dostluklarını bilsin, ayağını denk alsın” (Arcayürek,2003, 289) gibi kısır ve beklentileri karşılamayan bir açıklama yapmıştır.

ERBAKAN hükümetinin darbeye muhatab olmasına sebep olan bir olay da Refah Partisi'nin “laik”lik ilkesine bakış açısı olmuştur. REFAH-YOL'un kurulmasıyla Türkiye’de laiklik ilkesinin zedeleneceği düşünülmüş ve bu hükümet eleştirilmiştir. Laiklik hususunda en hassas kurum olan Ordu'nun Genelkurmay Başkanı KARADAYI TSK'nın kemikleşmiş hassasiyetlerini özetleyen açıklamalar yapmış ve “üç konuda hassasım. Önce Laiklik. Bu konu da hiçbir şekilde taviz söz konusu olamaz. Bu Türkiye Cumhuriyeti'nin temelidir. Demokrasinin, uygarlığın, çağdaşlığın temelidir. Bu yalnızca askerin, ordunun meselesi değildir. Bu, bu ülkede yaşayan herkesin meselesidir. İleriye, çağdaşığa gitmek isteyen herkesin meselesidir. Siyasetle ilgili değiliz. Biz bu cumhuriyetin temel kurallarında hassasız... Diğeri demokrasi. Biz demokrasiye zarar vermemek için terörle mücadeleyi özenle götürüyoruz. Üçüncüsü ise devlet ve ülke bütünlüğü ile halktır. Biz halka bir zarar gelsin istemiyoruz” (Arcayürek, 2003, 206) diyerek laik ve demokratik Cumhuriyete gönülden ve içtenlikle inananlara rahat bir nefes aldirmiştir.

Ardından Devletin en tepe noktası olan Cumhurbaşkanı'ndan 1 Ekim 1996 TBMM'nin açılışında gelen açıklamada “Türkiye, karanlık ve iflas eden hiçbir ideolojinin yanında olmamıştır. Demokrasi, laik, çağdaş, uygarlık. Türkiye bunların hiçbirinde vazgeçemez ve bunların hiçbiri birbirinden ayrılamaz” (Arcayürek, 2003, 271) diyerek Cumhuriyeti'nin temel ilkelerinden taviz verilmeyeceğini vurgulamıştır.

Cumhurbaşkanı DEMİREL, Cumhuriyet'in temel prensiplerinden taviz verilmeyeceğini açıkladıktan sonra da işbaşındaki hükümetten dolayı sistemi zedeleyecek açıklamalar yapılmasından yana olmadığını belirtmiş ancak bunun hükümeti savunmak olmadığını da ayrıca vurgulamıştır.

Cumhurbaşkanı DEMİREL: “Bugünkü hükümet geçen 2 ay zarfında askerlere ters düşecek bir şey yapmadı. Askerlere değil kimseye ters düşecek bir şey yapmadı. Beni yanlış anlamayın. Sanki bunları (Refah-Yol’u) savunuyormuşum gibi bir duruma beni sokmayın. Ters düşecek bir durum meydana gelmedi. Ters düşecek bir durum meydana gelirse gayet tabi onun karşısında tepki olur. Yalnız tepki olacak bir sebep yok. Kurallara göre kurulmuş bir hükümet, kurallara göre işleyen bir devlet!... Ben de hassasım, ama meseleyi aman devleti zedeleyecek bir şey olmasın diye gayet yukardan götürüyorum. Onun için buradan bir netice çıkarılmasın. Eğer bugün yarın T.C. Devletinin temel prensiplerine ters bir şey olursa, o zaman ayağa kalkın ve birtakım münferit meseleleri de devlete fatura etmeyin” (Arcayürek, 2003, 210-211) cümleleriyle hükümetin şu ân için temel ilkelere ters bir şey yapmadığını, yaparsa onu denetleyecek mekanizmaların olduğunu vurgulamıştır.

Bu hükümete karşı Ana muhalefet lideri YILMAZ ise çok çarpıcı açıklamalar da bulunarak adeta geleceğe yönelik işaretler de bulunmuştur. “Laikliğin bu denli tartışmaya girmesinden hele RP ile Erbakan’ın davranışlarının dillerden düşmemesinden sonra; Türkiye’nin siyasal yaşamında bir sözcük yine gündeme girmiştir. Mesut YILMAZ grupta “Bir darbe hareketi için bazı kadroların çalışma içinde olduklarına dair sezgilerim, hatta bilgilerim var. Yapılacak darbeyi ANAP’a kendimize yapılmış sayarım. Bu kritik dönemden geçinceye kadar teyakkuz halinde olmalıyız” (Arcayürek, 2003, 273) demiştir.

Askerlerin darbe yapacağına bir işaretle “Çin Büyükelçiliğindeki kokteylde Orgeneral KARADAYI, Mümtaz SOYSAL’la yaptığı görüşmede ‘Ne yapıyor bu partiler?’ diye sormuş, işlerin kötüye gittiğini söylemiş. bir şeyler yapılsın gibi konuşmuş. Tıpkı 1980 darbesinden önce bir kokteyl partide zamanın Genelkurmay Başkanı Kenan Evren, Senatör Mehmet

Yardımcı aracılığıyla [Demirel'e] bir mesaj iletmiştir. İşlerin kötüye gittiğini içeren ve bir uyarı, bir gelişin habercisi bir uyarıda bulunmuştur” (Arcayürek, 2003, 269).

Tüm bu darbe söylentilerine kulak tıkayan RP Grup Başkanvekili Salih KAPUSUZ darbe spekülasyonlarına: “Açık söylüyorum, kimse darbe yapamaz. Kimse gayri hukuki yollara sapamaz. Medya kah demokratik, kâh militarist görünüyor. Türkiye’de hükümet boşluğu yoktur, istikrar vardır. RP’nin başarmasından korkuyorlar” (Arcayürek, 2003, 273) diyerek cevap vermiştir.

Başbakan yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Tansu ÇİLLER, tüm bu darbe söylentilerine karşılık olarak: “Laikliğe aykırı bir yasa mı çıkarılmış, bir kararname mi yürürlüğe konmuştur?” (Arcayürek, 2003, 272) demiştir.

REFAH-YOL hükümetini darbeye yüzleştiren en önemli olaylardan biri de “Susurluk Kazası” diye tarihe geçen olay olmuştur.

3 Kasım 1996’da bir kamyonun bir otomobile çarpmasıyla “derin devlet” denilen tabirle Türkiye karşı karşıya kalmış ve ilginç ilişkiler yumağı ortaya çıkmıştır.Çünkü Mercedes marka bu özel araçtan Eski ülkücülerden, MİT’le ilişkisi olduğu söylenen Abdullah ÇATLI ile Eski Emniyet Müdür Muavinlerinden Hüseyin KOCADAĞ ve Eski Manken Gonca US ölü olarak çıkarılmış ve Şanlıurfa DYP Milletvekili Sedat BUCAK ise ağır yaralı olarak çıkarılmıştır.

KOCADAĞ ve ÇATLI’nın aynı otda bulunması hem tepkilere hem de kirli ilişkilerin varlığının araştırılmasına yol açmıştır.

Anamuhalefet Lideri Mesut YILMAZ’ın olayla ilgili açıklamaları genellikle Cumhurbaşkanı’nı göreve çağırmaya ilişkin olmuştur. YILMAZ:

“Bunun sorumlusu, Şu veya bu nedenle bu olayı Őimdiye kadar örtbas eden, bundan sonra da hasır altı etmek için elinden gelen her türlü gayreti gösteren siyasiler olacak. Ben Sayın Cumhurbaşkanı’na bir öneri götürdüm. Dedim ki bu hükümetten bu gerçeği ortaya çıkarmasını beklemek kediye ciğeri emanet etmeye benzer... Yapılması gereken Őudur: Siz Devlet Başkanısınız, sizin bu olaya el koymanız lazım. Anayasa size bu yetkiyi vermiştir. Devlet Denetleme Kurulu diye bir kurul var. D.D.K size bağlı. Siz, DDK’yı görevlendireceksiniz... Ben Sayın Cumhurbaşkanı’nın yerinde olsaydım Devlet Başkanı olarak bu işin üstüne bütün yetkilerimle giderdim, yetkilerimi sonuna kadar kullanarak giderdim. Maalesef Sayın Cumhurbaşkanı olaya böyle yaklaŐmadı” (Arcayürek, 2003, 358-359) diye bir beyanatta bulunmuştur.

Mesut YILMAZ’ın açıklamalarına karşılık, Cumhurbaşkanı DEMİREL: “DDK neyi yapacak? DDK inceleme yapacak, soruşturma yapamıyor. Bu incelemeyi yaptıktan sonra Başbakanlığa diyecek ki inceledik meseleyi, Şöyle Şöyle.. Sen bunu istersen soruŐtur ne yaparsan yap. DDK Sadece inceleme yapabiliyor. Soruşturma yetkisi zaten savcıların işi. DDK’yı bu işin içine sokmak, sanki onlara güvenmemek gibi olur. Siz siyasisiniz, siz güvenmeyebilirsiniz. Ben bu hükümete güvenmiyorum Şeklinde bir tavır koyamam. O zaman sistemi göçürürsünüz” (Arcayürek, 2003, 429) cümlelerini kullanmıştır ve DDK’yı harekete geçirmenin doğru olmadığını vurgulamıştır.

Zaten DEMİREL, YILMAZ’ın bu olayın üzerine gidilmesini istemekte samimi olmadığına inanmıştır. Bunu da: “Aslında Mesut Polemik yapmak istiyor” (Arcayürek, 2003, 372) cümleleriyle ortaya koymuştur.

Cüneyt ARCAÜREK’in, Mesut YILMAZ’ın bu açıklamalarına karşı yapmış olduğu: “Efendim, bu yolu seçeceği öteden beri belliydi. Bunu sürdürecektir de. Yılmaz’ın, vurgulamak istediği ‘devleti kurtarıyor’ havası. ‘Ben

devleti kurtarmaya çalışırken Cumhurbaşkanı dahil, hükümet dahil hiç kimse bu işin üzerine gitmedi gitmiyor diyecek” (Arcayürek, 2003, 370) yorumunu DEMİREL onaylamıştır.

Mesut YILMAZ’ın “İstanbul Emniyet Müdürünün elinde belge var” (Arcayürek,2003, 416) iddiasını ispatlamaması DEMİREL’in “polemik istiyor” cümlelerini doğrular nitelikte olmuştur.

Ancak DEMİREL, tüm bu Susurluk yorumlarının Türkiye’yi bir ihtilale sürüklediğini fark etmiştir. “Temiz Toplum Kampanyası”nın toplumda yapılması ve bu olayın ülke gündemini işgal etmesinden kaygılanan DEMİREL: “Bu temiz toplum işi nereye varacak?” diye sormuş ve kendi sorusunu: “unsurları meçhul! Kendi kendini kötülemekten başka bir yere varamaz. Kime ne söyleyeceksiniz söyleyin. Ama devlete söylemeyin. Mafya devleti ele geçirdi-geçiriyor. Olur mu öyle şey! Bunları söyleyenlerin yaptığı şey ihtilal tahrikçiliği. Yaptığı düpedüz odur (Yılmaz’ın) Tepeden tırnağa odur” (Arcayürek, 2003, 380-381) diye olaylar üzerine yorum yapan DEMİREL, YILMAZ’ın ihtilal çıkırtkanlığı yapmakta olduğunu vurgulamıştır.

ARCAYÜREK’in: “Her türlü bilgi-belki de belge-verildiği halde hükümet bu konuda görev yapmak istemiyor. Bu bir. İki: Partiler TBMM’yi mahkum ediyorlar. Neden? Mesut Bey çıkıp diyor ki TBMM’deki komisyonlardan bir şey çıkmaz. Baykal, bu komisyonlardan hiçbir şey beklemiyoruz diyor. Ecevit’te katılıyor” (Arcayürek, 2003, 351) yorumuna ilişkin olarak, DEMİREL net bir şekilde “Kendi kuyularını kendileri kazıyorlar” (Arcayürek, 2003, 351) diyerek ihtilale davetiye çıkarıldığını siyasi tecrübesine dayanarak ortaya koymuştur.

REFAH-YOL hükümeti, Susurluk olayında üzerine düşeni yapmadı iddialarına karşılık olarak en yetkili ağız Cumhurbaşkanı DEMİREL, Başbakan ERBAKAN’a yazdığı mektuptaki ifadelerle bağlantı kurarak: “O

mektupta şöyle ifadeler var. Eğer bunlar meydana çıkarılmazsa demokrasi kesintiye uğrar felan gibi cümlelerin, Erbakan'a bunlar ihtilal hazırlığı yapıyorlar anlamı o işte dedim... Erbakan, Susurluk konusunda bir tahkikat yaptırıyor ciddi bir şekilde üç dört koldan yaptırıyor hem de. Şu anda bulunacak bir şey yok zaten. Bir takım iddialar. Bunların içinde gerçek varsa üstüne gidelim. Yoksa aydınlansın çıksın ortaya. Baktım makul o mesele de. Memnun oldun doğrusu” (Arcayürek, 2003, 376) diye cümleler kullandığı bir söyleşi de hükümetin aslında üzerine düşeni yapmaya çalıştığını belirtmiştir.

Cumhurbaşkanı DEMİREL'in Susurluk olayının Türkiye'yi ihtilale götüreceğ bir hamle olduğunu fark etmesinin ardından bunun sorunun çözümlenmesi için Türkiye'deki siyasi parti liderlerinin katılacağı bir zirve toplantısı düzenlemiş ancak bu zirve istenilen sonucu vermemiş ve Türkiye post modern bir darbeye karşı karşıya kalmıştır.

14. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN ‘BİR İKTİDAR-BİR İHTİLAL (1955-1960)’ ADLI KİTABI”NIN “BİR İHTİLAL” VE “BİR İKTİDAR” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

‘Cüneyt ARCAYÜREK Açıklıyor’ kitap dizisinin üçüncü kitabı olan “Bir İktidar-Bir İhtilal” kitabında 1955-60 arasında yaşanan siyasi olaylarla o dönemin demokratik Türkiye’si gözler önüne serilmeye çalışılmıştır. DP iktidarı’nın yaşandığı o dönemde Cumhurbaşkanı Celal BAYAR, Başbakan Adnan MENDERES ve CHP Genel Başkanı İsmet İNÖNÜ arasında yaşanan siyasi çekişmeler irdelenirken 1960 ihtilalini hazırlayan sebeplerde ele alınmıştır. Yer yer yazarın hayatından örnek vererek bu iktidar döneminde basının durumu da incelenmiştir.

14.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Bir İktidar-Bir İhtilal (1955-1960)’ Adlı Kitabı”nın “Bir iktidar” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

Kitabın adında geçen tarihlerden de anlaşılacağı üzere bu kitapta ele alınan Demokrat Parti iktidarı olmuştur. 1954 seçimlerinde %58 oyla DP tek başına iktidar olmuştur. Aslında bu anahtar kelimeyle bir devre ışık tutulacağı gibi bu beş yıllık süreçteki Türk Demokrasisi de gözler önüne serilmiştir.

DP, bu kitaptan edinilen bilgilere göre iktidar olmanın nimetlerinden yararlanmış aynı zamanda da ‘tek başına’ olmanın avantajını sonuna kadar kullanmıştır. Bu yetkiyi kullanırken de baskı yöntemlerine başvurduğu görülmüştür. Örneğin DP iktidarına “doğrudan muhalefet yapanların başında -Ulus sayılmazsa- Akis dergisi geliyordu” (Arcayürek, 1985, 49) ve bu derginin sorumlu yazı işleri müdürü Cüneyt ARCAYÜREK dergide yazmış olduğu “Kedi ve Fareler” adlı yazısından dolayı 20 Mayıs 1955’te

tutuklanmıştır. Bu yazının içeriğinde “Kedi... Menderestir... Fareler DP milletvekilleridir. Fareler köyün kavalcısını beklemeden cirit atmaya başlayınca kedi birden geliverir, iki pençe darbesiyle her birini çıktıkları deliğe sokuyordu” (Arcayürek, 1985, 44) öğeleri yer almıştır. Bu benzetmede basını susturmaya yeterli delil sayılmış ve ARCAYÜREK’e hapis yolu gözükmiştir.

Basına yönelik o dönemin yaptırımlarına başka bir delil de sayısal veriler olmuştur. “Yalnızca 1954-1958 yılları arasında 1161 gazeteci hakkında kovuşturma açılmış, 238 gazeteci hapis cezasına hüküm giymiştir” (Arcayürek, 1985, 88).

Türk Demokrasisindeki basının yeri 1956’da Son Jose Mercury gazetesiyile Batı’nın gündemine de gelmiş “... Türk halkı, ancak hükümetin öğrenmesine izin verdiği şeyleri öğrenebilmektedir...” (Arcayürek, 1985, 91) diye gazete satırlarında yer almıştır.

Aslında Durum “1955’te de 1950 öncesinden değişik değildi. İsmet Paşa yönetimi 1950’den önce basına nasıl bakıyorsa, 1950’den sonraki Menderes yönetimi de koşut bakışlarla, Türk basınıni biçiyordu. Değişiklik, hamamda değil yalnızca tellaklarda olmuştur” (Arcayürek, 1985, 93).

Sadece basına değil kendi milletvekillerine karşı da DP iktidarı susturma taktiğini kullanmış ve demokrasinin gelişimine olumsuz yönde etkide bulunmuştur. Örneğin “Menderes’in bulunduğu oturumda yerel seçimlerin ertelenmesi konusunun parti genel idare kuruluşunda görüşülüp münasip bulunduğunu içen bir rapor okunmuş. Bir hafta önce aksine gösterilerde bulunan kimi DP milletvekilleri, süt dökmüş kediye dönmüş, Menderes’in bulunduğu oturumda DP grubunun büyük çoğunluğu kendini yalanlamış ve seçimlerin ertelenmesi önerisini oylarıyla onaylamıştır” (Arcayürek, 1985, 52). Bu sonuç tabiki Menderes’in “DP Grubunu bir güzel azarlaması”

(Arcayürek, 1985,52) sonrasında elde edilmiştir. Bunu demokrasi açısından en güzel yorumlayan belki de DP Tekirdağ Milletvekili Dr.Zeki ERATAMAN olmuştur. ERATAMAN “Mütemadiyen seçimlerin geriye alındığına şahit oluyoruz. Bu, demokratik rejimimizin de geriye gittiğinin delilidir” (Arcayürek, 1985, 52) diyerek demokrasimizin geldiği noktayı yorumlamıştır.

Başbakan’sa yaptığını “Bakınız. Hepsi nasıl mum oldu” (Arcayürek, 1985, 55) diye açıklıyordu. Tabi bu arada farkına varamadığı gerçekse “bu davranışlarıyla demokratik rejimin mum gibi giderek eridiği” (Arcayürek, 1985, 55) olmuştur.

Her iktidarın bir muhalefeti olur. MENDERES iktidarının muhalefeti de İsmet İNÖNÜ olmuştur. O dönemin muhalefet anlayışına bakacak olursak “On yıllar sonra, Türkiye’de ‘iktidar yapar, muhalefet karşı çıkar’a değin varan bir başka demokratik ahlakı bize armağan edenlerin başında demokrasiyi kuran İsmet Paşa’nın geldiğini söylemek acaba anısına saygısızlık mıydı?” (Arcayürek, 1985, 206) bilinmez ama “ 1950-53 yılları arasında DP henüz taze bir iktidarken Menderes hükümetleri, Türkiye’de o güne değin görülmemiş kimi girişimlerde bulunuyorlardı. Yollar yapılıyor, hava alanları açılıyor, limanlar ortaya çıkıyor, bu arada çeşitli nedenlerden ötürü köylünün ürünü – geçmiş yıllara oranla- daha çok değerlendiriliyordu... Atılan bu olumlu adımlara karşın İsmet Paşa’nın ağzından olumlu ya da destekleyici tek bir sözün çıkmamış olması” (Arcayürek, 1985, 205)’da bir gerçektir.

14.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Bir İktidar-Bir İhtilal (1955-1960)’ Adlı Kitabı’nın “Bir İhtilal” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

ARCAYÜREK, bu kitabında 1960 ihtilalini de ele almış ve o süreç hakkında kimi zaman bizzat yaşadıklarına kimi zaman da gözlemlerine, belgelere dayanarak 1960 Darbesini incelemiştir.

1960 Darbesi'nin olacağı “1955 yılında... TBMM kürsüsündeki konuşmasında Menderes'in ihtilal sözcüğü ile eylemin olasılığını Türk Siyasal Yaşantısının gündemine resmen getirmiş olmasıyla” (Arcayürek, 1985, 75) sezinlenmiştir. Adnan Menderes o gün “...İsmet Paşa bir ihtilal öncülüğü yapıyor...” (Arcayürek, 1985, 75) demiştir.

Burada irdelenen önemli bir husus da 27 Mayıs 1960 ihtilalinde “Bayar'ın, belli başlı ögelerden biri ve giderek başlıcası olması” (Arcayürek, 1985, 121) olmuştur.

Çünkü BAYAR, “Ordu üst kademelerinde 1950'den başlayarak yapılan değişikliklerle yeni bir kabuğun ortaya çıktığına... Silahlı Kuvvetlerin komuta zinciri içinde kalacağına, sessiz görünümlü bu kesimden herhangi bir davranış gelmeyeceğine inanmıştır” (Arcayürek, 1985, 122).

MENDERES, İNÖNÜ'nün ihtilal öncülüğünü yaptığını yinelediği konuşmalara yanıt 4 Aralık 1957 günü İsmet Paşa'dan Millet Meclisi'nde geldi. Açıklama şöyleydi “... Bizi, muhalefeti günlerdir ihtilal metotları takip etmekle itham ediyorlar... Bu isnat, hakikatlerin tam tersine çevrilmesidir...” (Arcayürek, 1985, 130) yani İNÖNÜ, İhtilali MENDERES'in davranışlarıyla hazırladığını ima etmiştir.

Ancak İNÖNÜ'nün ihtilale zemin hazırladığına dair yorumlara rastlamak mümkün. ARCAYÜREK bir gazeteci gözüyle Türkiye'deki iktidarların yazgısını incelerken 1960 ihtilalinde İsmet Paşa'nın yerini şu şekilde ifade etmiştir, “İsmet Paşa bir kezinde ‘Beni kızdırmayın, yapmayacağım şey yoktur’ demişti. Gerçekten İsmet Paşa'nın 1959-60'ta MENDERES-BAYAR ikilisini düşürmek için yapmadığı şey kalmamıştır. Giderek aşama aşama ihtilali hazırlamış, 27 Mayıs'a yeşil ışık yakmıştır” (Arcayürek, 1985, 188).

Hatta 1960 ihtilali'nde dış güçlerin yani ABD'nin etkisi olduğu da iddia edilmiştir. “Örneğin, Menderes'in 27 Mayıs'ta düşürülmesinden önce Sovyetleri resmen ziyaret edeceği açıklanmıştı. 1960'tan sonraki yıllarda kimi çevrelerde Moskova ziyaretinin resmen açıklanmasıyla 27 Mayıs arasında köprü kuranlarda görülmüştür” (Arcayürek, 1985, 185).

İhtilalin başlangıç tarihi sayılabilecek 27 Ekim 1957 seçimlerinin sonuçları aslında bu tarihin ihtilal başlangıcı olarak tayin edilmesine sebep olmuştur. Çünkü “Seçimlerde DP, gene 424 milletvekilliği kazanmıştı ama DP'yi korkutan sonuç 1954'te yerle bir ettiği, 32 milletvekilliğine değin indirdiği CHP'nin bu kez 178 milletvekiliyle Meclise gelmesiydi” (Arcayürek, 1985, 259). Bu sonuç büyük kan kaybettiğine inanan MENDERES'in hırslanmasına ve yeniden iktidarı elde etmek isteyen İNÖNÜ'nün hırçınlaşmasına sebep olmuştur.

Bu tarih sonrasında ihtilal adım adım geliyor demıştır ve tarihe “9 Subay olayı” diye anılan olay geçmiştir. Binbaşı Samet KUŞÇU, İçişleri Bakanı Namık GEDİK'e Ordu'da bir ihtilal hazırlığı olduğunu anlatmıştır. KUŞÇU'nun ihbarına göre “CHP adayı olan Cemal Yıldırım, Faruk Güventürk, İlhami Barut, Kazım Atıfraf, Naci Aşkın, Hasan Sabuncu gibi subaylar ihtilal hazırlığının önderleriydiler. Kuşçu, bu grubun kendisine de açıldığını amaçlarını söylediklerini ve kimi toplantılarına katıldığını söylemiştir” (Arcayürek, 1985, 261). Bundan sonraki süreç 9 subayın ihbar sonrası tutuklanması sıkı bir sorgudan sonra serbest bırakılması ama Samet KUŞÇU'nun iftiracı suçundan hüküm giymesiyle sonuçlanmıştır. Bu arada hükümet hâlâ ihtilal'e ihtimal vermemektedir. MENDERES, kendisinden acele toplanılmasını isteyen DP Genel Yönetim Kurulu üyelerine toplantıda “Müsterih olunuz. Ordu'dan herhangi bir hareket gelmez ve gelmeyecektir” (Arcayürek, 1985, 283) demıştır.

Fakat DP Genel Yönetim Kurulu üyesi gelecek darbenin ayak seslerini daha iyi tahlil etmiş ve MENDERES'e ihtilali durduracak “derhal seçim yapılacağıının duyurulması ve üstü kapalı olarak hükümetin istifa etmesi” önerilerini teklif etmiştir. Ancak Başta Cumhurbaşkanı BAYAR “Dere geçilirken at değiştirilir mi?” (Arcayürek, 1985, 287) diyerek, MENDERES ise “bir genel seçimde gideceği korkusu içerisinde olmasından” (Arcayürek, 1985, 321) dolayı belki de bir ihtilali önleyecek bu önerileri red etmiştir.

BAYAR'a göre ise ihtilale zemin hazırlayan asıl öge İsmet Paşa olmuştur. “Bayar, Ordu'nun gerçek durumunu teşhiste yanıldıklarını söylerken, CHP'nin sokak hareketlerini yaratan kuruluş olduğunu belirtirken bunu komünist elemanların desteğini de eklemiştir... Bayar, İsmet Paşa'yı ihtilal isteklerini önce geri çeviren ama 1960'ta artık ihtilale yeşil ışık yakan, giderek destekleyen insan olarak kabul etmiştir” (Arcayürek, 1985, 303).

Ayrıca BAYAR, Türkiye'nin etrafındaki ülkelerdeki gelişmelere dikkat çekerek “27 Mayıs hareketinin, Irak ve Mısır ile seri biçimde bir manevi bağı bulunduğuna, hatta ve hatta bir komünizm parmağında müessir olduğuna kaniim...” (Arcayürek, 1985, 299) demiş ve ihtilalde dış güçlerin etkisi olduğunu ima etmiştir.

Ve sonunda tüm bu etkenlerin altında 27 Mayıs 1960 ihtilali gerçekleşmiştir. ARCAYÜREK'in bir ihtilal sonucu asılan bir devrin güçlü Başbakanı MENDERES için yaptığı yorum ise “Adnan Menderes asılacak adam değildi” (Arcayürek, 1985, 239) olmuştur.

15. “CÜNEYT ARCA YÜREK’İN ‘ÇANKAYA HESAPLAŞMASI’ ADLI KİTABI”NIN “DEMOKRASİ VE TURGUT ÖZAL’IN ÇANKAYA’YA ÇIKMA HEVESİ” VE “ÇANKAYA HESAPLAŞMASI” ANAHTAR KONULARINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

Cüneyt ARCA YÜREK’in bu kitabı “Demokrasi ve Turgut ÖZAL’ın Çankaya’ya Çıkma Hevesi” ve “Çankaya Hesaplaşması” anahtar konularıyla ele alınmıştır.

15.1. “Cüneyt ARCA YÜREK’in ‘Çankaya Hesaplaşması’ Adlı Kitabı”nın “Demokrasi ve Turgut ÖZAL’ın Çankaya’ya Çıkma Hevesi” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

ARCA YÜREK bu kitabında Turgut ÖZAL’lı yıllardaki yani 1983-1990 arası Türkiye’sinin demokratikleşme adına durumunu tahlil etmeye çalışılmıştır.

1983 seçimleriyle iktidara gelen Anavatan Partisi Genel Başkanı Turgut ÖZAL Başbakanlık koltuğunda, Kenan EVREN ise Cumhurbaşkanı’dır.

Bu dönemde demokrasinin en önemli ögesi Parlamento’da durum ise hiçte iç açıcı değildir. Bu dönemde “Türkiye yasalarla değil Mecliste yasa gücünü kazanamamış kararnamelerle yönetilmektedir. Yani Meclisin yasama fonksiyonu, siyasi iktidar tarafından üstlenilmiştir.Mecliste 285 sözlü soru, 36 araştırma, genel görüşme önergesi. Aylardır sözlü sorular görüşülmüyordu. Her hafta ancak tek bir araştırma önergesi ele alınıyor o da reddediliyordu. Denetim fonksiyonu işlemiyordu. Vergi koyma hakkı, Meclisten alınmış, hükümete geçmiştir. Bu nedenle vergi adaleti diye bir şey kalmamıştı. Toplanan vergileri harcama yetkisi ise fonlarla Meclisin elinden alınmıştı... Bütün bunların nedeni TBMM’de yüzde 35 oyun yüzde 65 sandalye ile temsil

edilmesiydi. Seçim yasalarında onbir kez değişiklik yapmışlar neredeyse Meclis, temsili niteliğini yitirmişti. Siyasi rejimin hâli işte buydu” (Arcayürek, 1990,45) diyen DEMİREL demokrasimizin 1988’e gelindiğinde ne halde olduğunu ortaya koymuştur.

1988’de demokratikleşme düzeyimizi gösteren önemli bir olay daha olmuştur. 1989 Kasım’ında Cumhurbaşkanlığı seçiminin yapılacak olması ve 26 Mart 1989 Yerel seçimlerinde iktidarın oy kaybetmesi bir araya gelince bu meclisin seçeceği Cumhurbaşkanının meşruiyeti tartışılır hâle gelmiş ve Türk Siyaset Tarihi demokrasi adına muhalefetin erken seçim istemine şahit olmuştur. Dönemin Başbakanı Turgut ÖZAL erken seçime yanaşmamıştır. Dönemin önemli siyaset adamlarından DEMİREL’in konuyla ilgili yorumu ÖZAL’ın cumhurbaşkanlığı’na talip olduğunun işaretlerini de veren demokrasimiz adına önemli konuşmadır. Demirel, bir önceki genel seçimlerde yüzde 36 oy alan ÖZAL’ın 26 Mart 1988’de 21.8’e inmesi üzerine Neden %36’nın altına düşmemek için her şeyi yapacaktı sorusunu “Çünkü bu, Çankaya’ya çıkan yolu açacaktır. Şayet yüzde 36 artı bir alırsa ‘İşte seçimdekinden daha fazla aldık’ diyecek, Çankaya’ya gelip oturacaklardır. Anayasa buna elverişlidir ama demokrasi ve hukuk buna elverişli değildir. Çünkü Çankaya’ya oturacak kişinin milletin yüzde 36’sı tarafından benimsenmesi yetmez, zira her 100 kişiden 64 kişinin ‘Benim Cumhurbaşkanım değildir dediği kişi Türkiye’de cumhurbaşkanlığı yapamaz” (Arcayürek, 1990, 46) diyerek cevaplamıştır.

Tam bu noktada Cumhurbaşkanını halk seçsin bu demokratik kurallara daha uygun fikri ortaya atılmış. Kenan EVREN’se “Anayasanın yapılması sırasında ben de cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesini savundum ama, dinletemedim” (Arcayürek, 1990, 47) diye fikir belirtmiş olmasına ve DEMİREL’in de bunu desteklemesine rağmen Turgut ÖZAL, 1988’de yapılan Genel seçimlerin öne alınmasıyla ilgili halkoylamasında ‘hayır’ çıkmasını

halkın hâlâ kendilerini iktidar da görmek istediğine yorumlamış ve kendisine Cumhurbaşkanlığı yolunu açacak olan kendi milletvekili sayısının çoğunlukta olduğu dönem parlamentosunun Cumhurbaşkanını seçeceğini ilan etmiştir. Yani Turgut ÖZAL, Cumhurbaşkanını halkın seçmesi gibi demokratik bir yolu Cumhurbaşkanı olabilmek adına tıkamıştır.

15.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in ‘Çankaya Hesaplaşması’ Adlı Kitabı’nın “Çankaya Hesaplaşması” Anahtar Konusuna Göre Çözümlemesi

ARCAYÜREK bu kitabında “Çankaya Hesaplaşması” anahtar kelimesiyle bir devrin hesaplaşmasını ortaya koymaya çalışmıştır. Burada incelenen siyasi olaylar dizgesi devrin Cumhurbaşkanı Kenan EVREN ile DEMİREL arasında geçen 12 Eylül üzerine tartışmalardır.

Kenan EVREN’le DEMİREL arasında geçen 12 Eylül üzerine en önemli diyalog EVREN’in 30 Nisan 1988 günü Trabzon’da yaptığı konuşma üzerine gerçekleşmiştir. EVREN, Trabzon’da “Arzu edilmemesine rağmen bir zaman gelir Türkiye yine aynı durumla karşı karşıya kalırsa, bundan kurtaracak kuvvet, silahlı kuvvetlerdir” (Arcayürek, 1990, 49) diyerek uzun bir tartışmanın başlangıcını oluşturmuştur. 12 Eylül darbesiyle hükümetten indirilen DEMİREL bunu darbeyi irdellemek için bir fırsat bilmiş ve “Sayın Evren, dünyaya Türkiye’yi müdahaleler ülkesi olarak ilan etmiştir” (Arcayürek, 1990, 51) diyerek basına verdiği demecini TBMM’de gündem dışı konuşma hakkı isteyerek kürsüden “Darbe ve darbeciliği tutanaklara geçirdi. İki gün önce basın toplantısında söylediklerini kısaltmış, ana fikirleri daha vurucu hâle getirmişti” (Arcayürek, 1990, 54).

EVREN ile DEMİREL arasındaki “Çankaya hesaplaşması”nda konu, kanun ve yetki meselesinden düğümlenmiştir. DEMİREL: “Başarısızlıktan bir aylık hükümet neden sorumlu tutuluyordu? Sadece demokratik kurumlar,

Parlamento niçin suçlanıyordu?... ‘Uyarı Mektubu’ verdiğiniz zaman bizim hükümetimiz 15 günlük bir hükümetti... Sıkıyönetim 26 Aralık 1978 tarihinde ilan edilmiştir. Sizin yetki talebiniz kanun talebiniz bunu ısrar ile talebiniz 12 ay sonra biz hükümet kurduktan sonradır. ... O zaman şartlarınızı niye söylemediniz de 12 ay sonra biz hükümet olunca taleplerle ortaya çıktınız? Kaldı ki ben sizin bütün taleplerinizi yerine getirdim. Bu arada Evren’in ‘Bizim istediğimiz kanunlar çıkmadı’. Hatta sizin mektubunuz bile var’ şeklindeki çıkışına karşın şu cümlelerle konuşmasına devam etmiştir. Esasen, mevcut yetkileri kullanmadığınızdan şikayet vardı. Yeni yetkilere ne lüzum var diye itirazlar vardı” (Arcayürek, 1990, 64-65) diyerek kendini savunmuştur.

DEMİREL bu hesaplaşmada 12 Eylül’ün demokrasiyi yıpratıcı yanlarına da dokunmuş ve “Anarşiyi önlemek için, 12 Eylül’ü yaptık dediniz. Anarşistleri bir kenara bıraktınız, siyaset ve siyasetçilerin üstüne geldiniz. 12 Eylül beyannamenizde Partileri kapatmayacağız dediniz, 13 ay sonra partileri kapattınız. Anarşiden sorumlu tuttuğunuz partileri mahkemeye verdiniz. Kadrolarına da iktidar verdiniz. Konya mitinginde sorumlu olan kişi (Keçeciler) bugün, iktidarın bir numaralı adamıdır. Neticede anarşi önleme bir kenarda kaldı. İktidarı bizim elimizden aldınız, başkalarına verdiniz... Doğruyol Partisini 1983’te niye seçime sokmadınız?” (Arcayürek, 1990, 68-71) diye sorularını ardı ardına o dönem demokrasisini irdelemek adına sormuştur.

DEMİREL’in bu hesaplaşma da son noktası “12 Eylül’ü savunuyoruz derken, darbe savunması yapılırsa, rejim işlemez. Benim hassasiyetimin sebebi budur” (Arcayürek, 1990, 73) cümlesi olmuştur.

DEMİREL ile EVREN arasında geçen 12 Eylül odaklı bu hesaplaşmaya SODEP’in Genel Başkanı Erdal İNÖNÜ “Siyasi planda da, ekonomik planda da 80-90 arasınının 70-80 arasından daha iyi olduğunu

söylemek mümkün değildir” (Arcayürek, 1990,94) tesbitiyle katılırken, DSP Genel Başkanı, Bülent ECEVİT ise “Siyasi yaşam bir türlü yerine oturmamıştır. Çünkü çok yapay bir siyasal çerçeveye oturtulmuştur.Dolayısıyla gerek ekonomik bakımdan gerek sosyal ve siyasal bakımdan 24 Ocak kararlarının ve 12 Eylül rejiminin getirdiği rejim ve düzen 10 yıl dönümleri sona ererken her yönüyle iflas etmiştir” (Arcayürek, 1990, 94).

DEMİREL, “1980 öncesini mutlaka tartışıp partisini ve tabii başta kendisini, suçlamalardan arındırması gerektiği için... Evren’le bir an önce hesaplaşmayı bu nedenle çok arzu ediyor, her fırsatta, hangi zeminde olursa olsun tartışma açmaya çalışıyordu” (Arcayürek, 1990, 140).

DEMİREL’in eline aradığı fırsatı 1 Eylül 1985’te Meclis Açılış Konuşmasıyla yine EVREN verdi. EVREN’in “Gün geçmiyor ki demokratik parlamenter sistemin işleyiş ve yapısına ilişkin çeşitli görüş ve değerlendirmelere tanık olmayalım... Susan Türkiye yerine konuşan Türkiye mantığının bu ülkeye nelere mal olduğunu hepimiz biliyoruz. Kaldı ki bugün susması gerekenler bile her gün konuşmaktadırlar” (Arcayürek, 1990, 137-138) cümleleri DEMİREL’i hedef alıyor diye yorumlanmıştır ve Çankaya hesaplaşmalarında bir yeni raunda sebep olmuştur. DEMİREL bu cümleleri yine demokrasi adına “Anlaşıldığına göre Türkiye’de susması lazım gelenler vardır, konuşması lazım gelenler vardır. Halbuki Türkiye Cumhuriyeti’nin kanunları, TC vatandaşlarını susması lazım gelenler ve konuşması lazım gelenler diye bir bölmeye tabi tutmuyor... Sayın Evren’in beyanından bazı kişilere her şey serbest,bazı kişilere her şey yasaklama gibi bir mana çıkmıştır...12 Eylül 80 öncesinde anarşi ve terörün sebebi olarak gösterilmemizi de kabullenmiyorum” (Arcayürek, 1990, 139) diyerek cevaplamıştır.

16. “CÜNEYT ARCAYÜREK’İN SEÇİLMİŞ ON ESERİ”NİN İÇERİK ÇÖZÜMLEMESİNİN ZAMANA, MEKANA VE KONUYA GÖRE “TUTARLILIK DURUMU”

Cüneyt ARCAYÜREK’in bu tez çalışmasına konu olan kitaplarının zamana, mekana ve konuya göre “tutarlılık durumu” araştırmanın bu bölümünde incelenmiştir.

16.1. “Cüneyt ARCAYÜREK’in Seçilmiş On Eseri”nin İçerik Çözümlemesinin Zamana Göre “Tutarlılık Durumu”

Bu tez çalışmasında Cüneyt ARCAYÜREK’in Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler dizi kitabından sekiz tanesi ve Cüneyt ARCAYÜREK Açıklıyor dizi kitabından Bir iktidar-bir ihtilal (1955-60) ve 1990’da ikinci basımı gerçekleşen Çankaya Hesaplaşması adındaki kitaplarının içerik çözümlemesi yapılmıştır. Cüneyt ARCAYÜREK, bu meslekte elli yılı aşkın süreyi deviren gazeteci olarak ve bir dönemde Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL’in Danışmanlığını yapmış biri olarak gözlemlendiği, şahit olduğu ve belgesine sahip olduğu olayları kitap haline getirmiştir. Bu kitaplarında anlatılan olayların gerçekleşmiş olduğunu ifade ettiği zaman dilimleriyle olayların kayıt altına alınmış gerçekleşme zamanları birbirlerini tutmaktadır.

16.2. “Cüneyt ARCAYÜREK’in Seçilmiş On Eseri”nin İçerik Çözümlemesinin Mekana Göre “Tutarlılık Durumu”

Bu tez çalışmasına konu olan Cüneyt ARCAYÜREK Açıklıyor kitap dizisinden Bir iktidar-Bir ihtilal (1955-1960) kitabı, Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler adlı dizi kitabından sekiz tane kitap ve Çankaya Hesaplaşması adlı kitabın mekana göre tutarlılığı bulunmaktadır. Kitaplarda ele alınan konuların geçtiği ifade edilen yer ile gerçekleşmiş olayların geçtiği yer karşılaştırması yapıldığında birbirleriyle çelişik ifadelere rastlanmamıştır.

Cüneyt ARCAYÜREK'in bu kitapları elli yılı aşkın gazetecilik deneyimine ve ciddi bir araştırmaya anlayışına dayalı olarak "mekan-olay" uyumu içerisinde belgeleriyle ve gözlemleriyle kaleme aldığı anlaşılmıştır.

16.3. "Cüneyt ARCAYÜREK'in Seçilmiş On Eseri"nin İçerik Çözümlemesinin Konuya Göre "Tutarlılık Durumu"

Bu tez çalışmasında incelenen Cüneyt ARCAYÜREK'in Büyüklere Masallar-Küçüklere Gerçekler adlı dizi kitabından sekiz tanesinin, Çankaya Hesaplaşması isimli Kitabının ve Cüneyt Arcayürek Açıklıyor dizi kitabının üçüncüsü olan Bir iktidar-Bir ihtilal (1955-1960) kitabının içerik çözümlemesi yapıldığında incelenen kitaplarda bahsi geçen konuların tutarlı olduğu anlaşılmıştır.

17. GAZETECİ-YAZAR CÜNEYT ARCAYÜREK'İN TÜRK TOPLUMSAL YAŞAMI'NA KATKILARI VE GELECEKTE BU YAZARIN ESERLERİNDEN NASIL YARARLANILABİLİR?

“Cüneyt ARCAYÜREK'in Seçilmiş On Eserinin İçerik Çözümlemesi: Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma” başlıklı araştırmanın bu bölümü iki alt başlık halinde ele alınarak gazeteci-yazar Cüneyt ARCAYÜREK'in Türk Toplumsal Yaşamı'na katkıları ve gelecekte bu yazarın eserlerinden nasıl yararlanılabileceği ortaya konmaya çalışılmıştır.

17.1. Cüneyt ARCAYÜREK'in Türk Toplumsal Yaşamına Katkıları

Cüneyt ARCAYÜREK'in, 1947 yılında Cumhuriyet Halk Partisi'nin yayın organı olan Ulus'ta göreve başlamasıyla Türk Fikir hayatında da yeni bir rehber belirmiş olmuştur.

Cüneyt ARCAYÜREK ellidokuz yıl boyunca gazetecilik mesleğine vermiş olduğu emekle gazetecilikte önemli bir yer edinirken bu mesleğin saygınlığa ulaşmasına da katkılarda bulunmuştur.

Cüneyt ARCAYÜREK'in gazetecilik yönüyle yansıttığı fikir ve düşünce yaşamı toplumun geniş kitlelerini etkilerken yazmış olduğu kitaplarıyla da toplumun demokratik, sosyo-kültürel ve siyasi yaşamına olumlu katkılarda bulunup fikir dünyasını da geliştirmiştir.

Cüneyt ARCAYÜREK'in kitapları Türkiye'nin yakın tarihine ışık tutması, Türk Demokrasisi'nin gelişim çizgilerini ortaya koyması, Türk siyasal yapısının işleyişini göstermesi ve Türk Siyasetine damgasını vurmuş siyasetçilerin etrafında gelişen siyasal olayları döneminin özelliklerine göre

yansıtması ve ön plandaki siyasilerin özelliklerini tanıtması açısından Türk Toplumunun gelişimine katkıda bulunmuştur.

17.2. Gazeteci-Yazar Cüneyt ARCAYÜREK'in Eserlerinden ve Fikirlerinden Gelecekte Daha İyi Yararlanmak İçin Neler Yapılabilir?

Gazeteci-Yazar Cüneyt ARCAYÜREK'in eserlerinden ve fikirlerinden gelecekte daha iyi yararlanmak için neler yapılabileceği tez araştırmasının bu kısmında sıralanmıştır.

“Cüneyt ARCAYÜREK'in Seçilmiş On Eserinin İçerik Çözümlemesi : Kamu Yönetimi Açısından Bir Araştırma” başlıklı tez araştırması şu ana kadar tesbit edilebilmiş bilimsel temellere dayanan ilk ve en kapsamlı çalışmadır. Ancak elli dokuz yılını gazeteciliğe adanmış Cüneyt ARCAYÜREK'in bu bilgi birikimi ve deneyimlerinden bilimsel olarak da yararlanılabilmesi için Cüneyt ARCAYÜREK'in yaşamı, dünya görüşü ve yazım hayatının da ele alındığı daha kapsamlı bir araştırma yapılmalıdır.

Cüneyt ARCAYÜREK'in elli yılı aşkın gazetecilik hayatının çok büyük bir kısmını siyaset gazeteciliği kapsadığından dolayı Türk Siyasal Yaşamını incelemek isteyenler için önem arz etmektedir ve bu konu üzerine araştırma yapmak isteyenlere zengin bir kaynak teşkil edebilir.

Cüneyt ARCAYÜREK'in yapıtlarının Türk Siyasal ve Demokrasi Hayatı'nın yakın tarihine ışık tutan içerikte olması nedeniyle üniversitelerin ilgili fakültelerinin Siyaset ve Demokrasi konulu derslerinde kaynak eserler yani dersin işlenmesine yardımcı başucu eserleri kapsamına alınabilir.

Türkiye'de ki Üniversitelerin İletişim Fakültelerinin Bölümü'nde bu mesleğe elli yıldan fazla emeğini vermiş Cüneyt ARCAYÜREK ve O'nun gibi

gazeteci-yazarları araştırmaya yönelik ders ya da bu ihtiyaçı karşılayacak ilgili ders içi faaliyetlere yer verilebilir.

Cüneyt ARCAYÜREK'in kitapları Türk Siyasal Sistemi'nin ve Türk Yönetim Sistemi'nin işleyişindeki aksaklıklar, olumlu ya da olumsuz ynlerin araştırılması çalışmaları yapan kişi, kurum ya da kuruluşlar için kaynak teşkil ederek siyasal ve yönetim sistemimizin daha iyi bir yapıya kavuşturulması için yol gösterici olabileceği tesbit edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ KESİM:

GENEL DEĞERLENDİRME

Araştırmanın bu kesiminde bulgular, öneriler ve genel sonuç bölümlerine yer verilmiştir.

18. BULGULAR, ÖNERİLER VE GENEL SONUÇ

Araştırmanın bulguları, önerileri ve genel sonucu alt başlıklar halinde bu bölümde incelenmiştir.

18.1. Bulgular

Araştırmanın bulguları aşağıda sıralandığı gibidir.

B.1. Türk Demokrasisi’ni darbeler sekteye uğratmış ve olumsuz yönde etkilemiştir.

B.2. “Çankaya Makamı “yetki açısından kısıtlı bir görünümde olsa da Türk Siyasal Sisteminin işleyişinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu nedenle “Çankaya Köşküne Çıkma” hevesi siyasetçilerin siyasal sistemi bu hevesi gerçekleştirecek şekilde yönlendirmesine neden olmaktadır.

B.3. Bu araştırmayla Türk Siyasetinin çoğunlukla belli başlı siyasetçiler etrafında geliştiği ve bu siyasetçilerin Türk Demokrasisi’ne etkilerinin de büyük boyutlarda olduğu ortaya çıkmıştır.

B.4. Cumhurbaşkanı-Başbakan çekişmesi Türk Siyasal Hayatı’nda önemli yer teşkil etmektedir.

B.5. Cumhurbaşkanı, TBMM içinden seçildiği için ve Türk Siyaseti genellikle Meclis’te en güçlü Siyasi Parti Başkanı’nın Cumhurbaşkanı

olduğuna şahit olduğu için, Cumhurbaşkanı seçilen bu kişinin “Cumhurbaşkanının Tarafsızlığı” ilkesine uyması zorlaşmaktadır.

B.6. Türkiye’deki Üniversitelerin İletişim Fakültelerinde gazetecilerin hayatı, eserleri, fikirleri ve yazım hayatı üzerine araştırmalar bu tez araştırması çerçevesinde görüldüğü kadarıyla yetersiz kalmıştır.

18.2. Öneriler

Araştırmanın bulgulara yönelik önerileri aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Ö.1. Türkiye’de darbelerin önlenmesi demokratik hayatın yerleşmesine bağlıdır. Bu demokratik hayatın gelişim ve korunmasını sağlayacak siyasal kurum ve toplumsal yapıların gerekli hassasiyeti göstermesi gerekmektedir.

Ö.2. “Çankaya Makamı”, “siyasal sorumsuzluk” nedeniyle tercih edilebilecek bir siyasal mevki olmaktan çıkarılmalı, Cumhurbaşkanlığı seçimi üzerine girişilecek siyasetten bu makamın etkilenmemesi için “Cumhurbaşkanını halkın seçmesi” daha demokratik bir yol olarak gözükmektedir.

Ö.3. Türk Siyaset Sistemindeki tıkanıklıklar çözülerek, yetkinin “tekel” olarak kullanımının önüne geçecek önlemler alınmalıdır, “lider” baskısından siyasal parti mensuplarının etkilenmemesini sağlayacak önlemlerin alınması gerekmektedir.

Ö.4. Cumhurbaşkanı-Başbakan çekişmesinin Türk Siyasetini olumsuz yönde etkilemesinin önüne geçilecek mekanizmalar oluşturulmalıdır.

Ö.5. “Cumhurbaşkanının tarafsızlığı” ilkesini zedeleyecek siyasal olayların önlenmesi için gerekli siyasi ve hukuki önlemlerin alınması gerekmektedir.

Ö.6. Gazetecilerin yaşamı, eserleri, fikirleri ve yazım hayatının incelendiği Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde yürütülen “Araştırmacı Gazetecilik” veya buna benzer isim ve içerikteki derslerin diğer üniversitelerimizde yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bununla bağlantılı olarak da “Araştırmacı Gazetecilik” adı veya benzer bir isim ve içerikte yürütülecek dersler de ağırlıklı olarak gazetecilerin yaşamının, eserlerinin, fikirlerinin ve yazım hayatının incelenmesine yer verilmesi gerekmektedir.

Çizelge 1: Bulgular ve Öneriler Çizelgesi

		Ö N E R İ L E R					
		Ö.1	Ö.2	Ö.3	Ö.4	Ö.5	Ö.6
B U L G U L A R	B.1						
	B.2						
	B.3						
	B.4						
	B.5						
	B.6						

18.3. Genel Sonuç

Bu tez çalışması için yapılan araştırma çerçevesinde Cüneyt ARCA YÜREK’in kitapları hakkında daha önce yapılmış bir araştırma bulunamamıştır. Bu nedenle bilimsel temellere dayanılarak yapılan bu tez

araştırması konusunda tek ve bilimsel ciddiyete sahip bir araştırma olarak Kamu Yönetimi açısından önemli bir yer edinmiştir.

Bu araştırmada Cüneyt ARCAYÜREK'in elli dokuz yıllık gazetecilik tecrübe ve bilgi birikimini kaleme almış olduğu kitaplarından seçilen "Büyüklerle Masallar-Küçüklerle Gerçekler" adlı kitap serisinden sekiz tane kitabın, "Cüneyt ARCAYÜREK Açıklıyor", kitap dizisinden Bir iktidar Bir İhtilal (1955-1960) isimli kitap ve "Cüneyt ARCAYÜREK Dizisi"nden Çankaya Hesaplaşması kitabının içerik çözümlemesi yapılmıştır.

Yapılan bu çalışmayla Türk Demokrasisi'nin gelişim çizgisi, demokrasimizi sekteye uğratan darbe gibi faktörlerin Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki yeri, Türk Siyasetinin yakın geçmişi, Türk Siyasal Sisteminin işleyiş biçimi ve Türk Siyasal Kültürü yapısı, belli başlı Türk siyasetçilerinin Türkiye'de gelişen siyasal olaylardaki yerini ve bu göz önündeki siyasetçilerin kişilik yapılarından kesitleri Cüneyt ARCAYÜREK'in kitaplarında yer aldığı çerçevede ortaya koymak amaçlanmış ve bu gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın denenceleri olan "Denence 1. Cüneyt ARCAYÜREK'in araştırma için seçilmiş kitaplarının incelenmesi sonucunda Türkiye'deki demokrasi uygulamaları ve Türk siyasal sisteminin nasıl işlediğine dair izler ortaya konacaktır", "Denence 2. Cüneyt ARCAYÜREK'in içerik çözümlemesi yapılan kitaplarında Türk Demokrasisini kesintiye uğratan darbeleri yılların Türk Siyasal Hayatı ve Demokrasi'sini nasıl etkilediğine dair bulgular çıkarılabilecektir", "Denence 3. Türk Siyasetine damgasını vuran belli başlı siyasetçilerin Türk Siyasal Hayatına ve Demokrasisine yapmış oldukları olumlu ve olumsuz katkılar bu araştırma sonucunda anlaşılacaktır" denenceleri sınanmış ve araştırmanın Dördüncü Kesimindeki bilgilerle bunlar doğrulanmıştır.

EKLER

“Ekler” başlığı altında, araştırma kapsamında detaylı olarak sunulmuş olan Cüneyt ARCAYÜREK’in seçilmiş on eseri ile diğer bütün kitapları hem yayınlanmış oldukları dizi kitap serisinin adına göre sınıflandırılarak hem de kronolojik sıralamayla verilmiştir.

Ek.1.Cüneyt ARCAYÜREK’in Sınıflandırılmış Bütün Yapıtlarının Dizelgesi

Cüneyt ARCAYÜREK’in belirlenebilmiş tüm eserleri,sınıflandırılmış olarak aşağıda sunulmuştur.

Cüneyt ARCAYÜREK’in “Büyüklerle Masallar-Küçüklerle Gerçekler” adlı Dizi Kitap Serisinde Yer Alan Kitaplar

- Demokrasi Dönemecinde Üç Adam
- Bir Giden-bir Gelen-Bir Bekleyen
- Kriz Doğuran Savaş
- Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü
- Etekli Demokrasi
- Baba’sının Kızı
- Sessiz Darbe
- Çankaya Muhalefeti
- 28 Şubat’a İlk Adım
- Geri Gidişe İzin Yok
- Uzakta Kalan Tarih

Cüneyt ARCAYÜREK’in “Cüneyt ARCAYÜREK Açıklıyor” İsimli Dizi Kitap Serisinde Yer Alan Kitaplar

- Demokrasinin İlk Yılları (1947-1951)
- Yeni İktidar Yeni Dönem (1951-1954)

- Bir İktidar Bir İhtilal (1955-1960)
- Yeni Demokrasi Yeni Arayışlar (1960-1965)
- Demirel Dönemi 12 Mart Darbesi (1965-1971)
- Çankaya'ya Giden Yol (1971-1973)
- Demokrasinin Sonbaharı (1977-1978)
- Müdahalenin Ayak Sesleri (1978-1979)
- 12 Eylül'e Doğru Koşar Adım (Kasım 1979-Nisan 1980)
- Demokrasi Dur

Cüneyt ARCA YÜREK'in "Cüneyt ARCA YÜREK Dizisi" Adlı Kitap

Serisinde Yer Alan Kitaplar

- KU-DE-TA-1
- KU-DE-TA-2 Ada'ya Demokrasi Nasıl Geldi?
- Hapishanedeki ECEVİT
- Şeytan Üçgeninde Türkiye
- Çankaya Hesaplaşması
- Darbeler ve Gizli Servisler (1958-1988)

Ek.2. Cüneyt ARCAYÜREK'in Kronolojik Sırayla Verilmiş Bütün

Yapıtlarının Dizelgesi

- Demokrasinin İlk Yılları (1947-1951), 1985
- Yeni İktidar-Yeni Dönem (1951-1954), 1985
- Bir İktidar Bir İhtilal (1955-1960), 1985
- Yeni Demokrasi Yeni Arayışlar (1960-1965), 1985
- Hapishanedeki ECEVİT, 1986
- Müdahalenin Ayak Sesleri (1978-1979), 1986
- Demokrasinin Sonbaharı (1977-1978), 1987
- KU-DE-TA 2 Ada'ya Demokrasi Nasıl Geldi, 1987
- Şeytan Üçgeninde Türkiye, 1987
- 12 Eylül'e Doğru Koşar Adım Kasım 1979-Nisan 1980, 1988
- Demokrasi Dur (1988)
- KU-DE-TA 1, 1988
- Çankaya Hesaplaşması, 1990
- Demirel Dönemi 12 Mart Darbesi (1965-1971), 1992
- Darbeler ve Gizli Servisler (1958-1988), 1995
- Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü, 2000
- Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen, 2000
- Demokrasi Dönemecinde Üç Adam, 2000
- Baba'sının Kızı, 2001
- Etekli Demokrasi, 2001
- Kriz Doğuran Savaş, 2001
- Çankaya Muhalefeti, 2002
- Sessiz Darbe, 2002
- Geri Gidişe İzin Yok, 2003
- 28 Şubat'a İlk Adım, 2003
- Uzakta Kalan Tarih, 2003

Ek.3. Cüneyt ARCAYÜREK'in Araştırma için Seçilmiş On Eserinin Dizelgesi

Cüneyt ARCAYÜREK'in içerik çözümlemesi yapılmak üzere seçilmiş on eseri araştırmanın bu noktasında verilmiştir.

- Demokrasi Dönemecinde Üç Adam
- Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen
- Kriz Doğuran Savaş
- Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü
- Etekli Demokrasi
- Sessiz Darbe
- Çankaya Muhalefeti
- Geri Gidişe İzin Yok
- Bir İktidar-Bir İhtilal (1955-1960)
- Çankaya Hesaplaşması

KAYNAKÇA

- Ankara Üniversitesi, (2004, Ocak 15), “İletişim Öğrencilerinden Benzersiz Bir Çalışma Kendi anlatımlarıyla Duayen Gazeteciler Kitabı Yayınlandı”, Ankara, İndirilme Tarihi: 5 Temmuz 2006, www.web:
<http://www.ankara.edu.tr/yazi.php?yad=1756>
- ARCAYÜREK, Cüneyt, (1985), **Bir İktidar- Bir İhtilal (1955-1960)**, Ankara: Bilgi Yayınevi
- ARCAYÜREK, Cüneyt, (1990), **Çankaya Hesaplaşması**, Ankara: Bilgi Yayınevi
- ARCAYÜREK, Cüneyt, (2000a), **Demokrasi Dönemecinde Üç adam**, Ankara: Bilgi Yayınevi
- ARCAYÜREK, Cüneyt, (2000b), **Bir Giden-Bir Gelen-Bir Bekleyen**, Ankara: Bilgi Yayınevi
- ARCAYÜREK, Cüneyt, (2000c), **Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü**, Ankara: Bilgi Yayınevi
- ARCAYÜREK, Cüneyt, (2001a), **Kriz Doğuran Savaş**, Ankara: Bilgi Yayınevi
- ARCAYÜREK, Cüneyt, (2001b), **Etekli Demokrasi**, Ankara: Bilgi Yayınevi
- ARCAYÜREK, Cüneyt, (2002a), **Sessiz Darbe**, Ankara: Bilgi Yayınevi
- ARCAYÜREK, Cüneyt, (2002b), **Çankaya Muhalefeti**, Ankara: Bilgi Yayınevi
- ARCAYÜREK, Cüneyt, (2003), **Geri Gidişe İzin Yok**, Ankara: Bilgi Yayınevi

BIYIK, Ahmet, (2000, Aralık 05), “DYP: Çiller’le İlgili Dönmelik İddiası İspatlansın”, İndirilme Tarihi: 07.Ağustos 2006, www.web: <http://212.154.21.40/2000/12/05/dizi1/dizi1/htm>

DAVER, Bülent, (1993), **Siyaset Bilimine Giriş**, Ankara: Siyasal Kitabevi

DEVRİM, Hakkı, (2003, Şubat 12), “Ben, Arcayürek’i Kınayan Demirel’e Hak Veriyorum”, Radikal Gazetesi, İndirilme Tarihi: 05.Ağustos 2006, www.web: [ttp://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=65855](http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=65855)

ERKOL, Barış, (2005, Ocak 24), “Unuttun mu Ey Halkım?”, İndirilme Tarihi: 07 Ağustos 2006, www.web: <http://www.bildirgec.org/yazi/unuttun-mu-ey-halkim>

GÖZÜBÜYÜK, A.Şeref, (1998), **Anayasa Hukuku Anayasa Metni**, Ankara: Turhan Kitabevi

Hürriyet Arşiv, (1998, Mayıs 1), “Yılın Hikayesi”, Hürriyet Gazetesi, İndirilme Tarihi: 07.Ağustos 2006, www.web: <http://arsiv.hurriyetim.com.tr/fix98/50yil/2hur.htm>

Hürriyet Arşiv, (2001, Temmuz 3), “Başdanışmanı Başına Dert Oldu”, Hürriyet Gazetesi, İndirilme Tarihi: 05 Ağustos 2006, www.web: <http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/01/07/03/turkiye/01tur.htm>

KALAYCIOĞLU, Ersin, (1984), **Çağdaş Siyasal Bilim-Teori-Olgü ve Süreçler**, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım

Maltepe Üniversitesi, (2005, Mayıs 23), “Zirvedekiler 2004”, İstanbul, İndirilme Tarihi: 07. Ağustos 2006, www.web: <http://www.maltepe.edu.tr/05.haber/kultur-bayrami/kultur-bayrami.asp>

- Meydan Okul Kùltür Ansiklopedisi, (1991), “İhtilal”, Cilt 2, İstanbul: Meydan Ofset
- ÖZBUDUN, Ergun, (1998), **Türk Anayasa Hukuku**, Ankara: Yetkin Basımevi
- ÖZTEKİN, Ali, (1993), **Siyaset Bilimine Giriş**, Malatya: Yenimalatya Gazetesi Ofset Tesisleri
- SARIBAY, Ali Yaşar, (1996), **Siyasal Sosyoloji**, Bursa: Uludağ Üniversitesi
- TBMM, (2001), TBMM Tutanak Dergisi, Ankara: TBMM Tutanakları Cilt 64 Dönem 21-109’uncu Birleşim
- TURAN, İlter, (1986), **Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış**, İstanbul: Der Yayınları
- TÜRENÇ, Tufan, (2002), “Arcayürek Usta ve Sessiz Darbe”, indirilme Tarihi: 05.07.2006, www.Web: <http://www.tumgazeteler.com/fc/ln.cgi?cat=33&a=743478>
- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, (2005a), “1959 Yılında Uygulamaya Konulan Türkiye Gazetecilik Başarı Ödülleri Yönetmeliğine Göre Ödül Kazanmış Meslektaşlar”, İstanbul, indirilme Tarihi: 07.Ağustos 2006, www.web: <http://www.tgc.org.tr/basari/basari-odul.html#ust>
- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, (2005b), “Burhan Felek Basın Hizmet Ödülü”, İstanbul, İndirilme Tarihi: 07. Ağustos 2006, www.web: <http://www.tgc.org.tr/burhanfelek/bf-odul.html>
- YAYLA, Atilla, (1999), **Sosyal ve Siyasal Teori Seçme Yazılar**, Ankara: Siyasal Kitabevi